

^KÜRD xalqı mübariz və qəhrəman xalqdır

Heydər Əliyev

DİPLOMAT

№ 31 (591) 16 - 22 avqust, Tebax sal. il 2024

Ji meha şubatê sala 2003-a tê weşandin

Haftəlik İctimai-siyasi qəzet

Rojnama heftename civakî û siyasî

Qiyməti:

Hêjaye: 40 qəpik

SEROKÊ HÊJA, BRÊZ MESUD BARZANÎ, 78 SALÎYA WE PÎROZBÊ!

İlham Əliyev Davosda İraq Kürdüstan Regional hökumətinin başçısı ilə görüşüb

18 yanvar 2017-ci il tarixində Prezident İlham Əliyev Davosda İraq Kürdüstan Regional Hökumətinin başçısı Məsud Bərzani ilə görüşüb. Prezident İlham Əliyev xalqlarımız arasında tarixi, mədəni əlaqələrin olduğunu qeyd edərək Məsud Bərzaninin atasının vaxtilə bir müddət Azərbaycanda yaşadığını xatırladı. Məsud Bərzani atasının xatirəsini yad etdiyi üçün dövlətimizin başçısına minnətdarlığını bildirərək atasının Bakı ilə bağlı xatirələrini hər zaman məmnunluqla yad etdiyini vurğuladı. Görüşdə Azərbaycan ilə İraq Kürdüstan Regional Hökuməti arasında enerjetika, ticarət, idxal-ixrac və digər istiqamətlərdə əməkdaşlıq imkanlarının araşdırılmasının mümkünüyü qeyd edildi. Məsud Bərzani İraq Kürdüstan Regional Hökumətinin Azərbaycan şirkətləri ilə müxtəlif layihələr üzrə əməkdaşlıqda maraqlı olduqlarını bildirdi, əlaqələrimizin genişləndirilməsi üçün yaxşı imkanların mövcudluğunu vurğuladı.

Em desteya rojnama "Dîplomata Kurd" û "Yekitiya Civata Kurdên Azərbaycanê" bi dil û can, bona 78-salıya cenabî Serokê hêja, **Mesud Mistefa Barzanî** û 78- salıya damezirandina **PDK-ê** pîroz dikin, Serokê hêjara li jîyanê can saxî, emrê dirêj, li sîyasetê serkeftin û li malbetê bextewariyê ji Xudayê mezin û dilovan hîvî dikin. Û hîvîyame ji Serokê hêja ewe wekî zutirekê mizgînîya Kurdistanê Serxwebuyî bide gellê kurd û Kurdistanê. Her bijî.

Bi hurmet û rêz: Tahir Silêman, sernivîsarê rojnama "Dîplomata kurd" û serokê "Yekitiya Civata Kurdên Azərbaycanê"

Özbəkistanda Azərbaycan prezidenti mətbuata bəyanatlarla çıxış edib

Tbilisi şəhərində Qafqaz Kürdlərinin I Beynəlxalq Elmi-Praktiki Konfransı

Jîyan û serhatda Serok Mesûd Mistefa Barzanî

Jîyan û bi serhata azadîkarê gelê kurd Gêneral Mistefa Barzanî

Barzaniyê Nemir, diwartirîn xebat.. Bihêztirîn rêber

UNUDULMAYAN ŞAHMALI KÜRDOĞLU

Səh. 5

Səh. 4

Səh. 14

Səh. 18

Siyasetmedarê Azərbaycanê Zabîr Mammadov: PDK hêza rizgariya Kurdistanê ye

DÊMOKRASIYA CENABÎ MESUD BARZANÎ HÊJAYÎ XELATA NOBÉLÉYE

Nêçîrvan Barzanî: PDK her tim pêşengê parastina mafên destûrî yên gelê Kurd e

Li ser erkê Serokwezîr Mesrûr Barzanî termê Feyzullah Osman bo Hewlêrê tê veğerandin

Özbəkistanda Azərbaycan prezidenti mətbuata bəyanatlarla çıxış edib

Azərbaycan Prezidenti bəyanatla çıxış etdi. Prezident İlham Əliyevin bəyanatı

–Hörmətli Şavkat Miromonoviç, əziz qardaş, sağ olun. İlk növbədə, dəvətə görə təşəkkür etmək istəyirəm. Qardaş Özbəkistana yenidən səfər etmək və qardaş ölkənin sürətli inkişafını bir daha görmək böyük sevincdir.

Müxtəlif dövrlərdə, xüsusən son illərdə Özbəkistana dafələrlə səfər etmişəm. Şavkat Miromonoviçin rəhbərliyi ilə özbək xalqının həyata keçirdiyi möhtəşəm dəyişiklikləri əyani şəkildə görürəm və buna şadam. Şəhərlər gözəlləşir, sənaye fəal inkişaf edir. Keçən səfərimdə biz Daşkənddə birlikdə böyük sənaye kompleksində olduq. Bütün bunlar müdrik siyasətin, xarici investisiyaların cəlb edilməsinin, əlverişli biznes mühitinin yaradılmasının nəticəsidir. Bugünkü Özbəkistan sosial-iqtisadi inkişaf üzrə aparılan gündəlik iş, çoxlu sayda sosial layihələrlə səciyyələnir. Həmçinin bütün bunlara ölkənin beynəlxalq arenada nüfuzunun artmasını da əlavə etmək olar. Bu gün Özbəkistan təkəcə regionda deyil, həm də dünya miqyasında sanballı siyasi nüfuz malik ölkəyə çevrilib. Biz buna səmimi-qəlbədən sevinirik. Şavkat Miromonoviçin müdrik siyasətinin son təzahürü özbək idmançılarının Yay Olimpiadasında tarixi uğuru oldu, onlar çoxlu medal qazandı, onlardan 8-i qızılıdır, həm də müsəlman ölkələri arasında birinci və dünyada 13-cü yeri tutdular. Bu, tarixi nailiyyətdir. Sizi bu münasibətlə Azərbaycan xalqı adından bir daha təbrik etmək istərdim.

Artıq qeyd etdiyim kimi, mən qardaş ölkədə tez-tez oluram. Səfərə hazırlaşarkən, onların cədvəlinə və Şavkat Miromonoviçin səfərlərinin cədvəlinə nəzər saldım və gördüm ki, bu, mənim son iki ildə beşinci səfərimdir. Şavkat Miromonoviç isə son il yarımada dörd dəfə Azərbaycanda olub. Əgər buna noyabrda COP konfransında görüşməyimizi də əlavə etsək, onda hesabı bərabərləşdiririk. Bu, ən yaxşı göstəricidir. Hələ mən başqa ölkələrdə beynəlxalq tədbirlər çərçivəsində görüşlərimizi demirəm. Bütün bunlar bu gün haqqında danışdığımız və Ali Dövlətlərə Şüranın birinci iclası çərçivəsində məruzələrdə dinlədiyimiz uğurların rəhndir. Konkret layihələrin iyirmiyə çatdırılması onun nəticəsidir ki, bizim keçmişdə razılığa gəldiklərimizin hamısı yerinə yetirilib. Belə deyək ki, nümayəndə heyətlərinin üzvlərinə razılışdığımız məsələlərlə bağlı irad tutduğumuz bir bənd də yoxdur. Bu, əlbəttə, onlarda arxayınlıq yaratmamalıdır, amma hər zaman obyektiv və ədalətli olmaq lazımdır. Ona görə də biz, əslində, Azərbaycan və Özbəkistan nümayəndə heyətlərinin kollektiv arasında da eynilə bu cür münasibət görürük.

Şavkat Miromonoviçin qeyd etdiyi kimi, bu gün biz rəsmən müttəfiq olduq. Bu, razıyam ki, əslində, tarixi məqamdır. Müttəfiqlik münasibətləri haqqında müqavilə iki ölkənin imzalayacağı biləcəyi ən yüksək beynəlxalq sənəddir. Biz bu gün Daşkənddə həqiqətən də münasibətlərimizin yeni fəslini deyil, kitabını yazırıq. Zənnimcə, əminəm ki, üzərimizdə dolaşan və bununla bağlı bizə xeyir-dua verən əcdadlarımızın ruhları şad olacaq. Bu gün iki qardaş xalq, iki müstəqil, güclü, suveren, nüfuzlu dövlət rəsmi müttəfiq oldular. Bu, çox mühüm xarici siyasət addımıdır və gələcək illərdə bizim münasibətlərimizi, həmçinin bir çox hallarda regional siyasəti müəyyən edəcək. Çünki biz fəal işləyirik və Şavkat Miromonoviçin dediği kimi,

ən müxtəlif – regional və beynəlxalq siyasət məsələləri müzakirə olundu. Bu gün Mərkəzi Asiya, Cənubi Qafqaz, Xəzər regionları vahid geosiyasi regiona çevrilir və regionlarımızda müsbət proseslər Özbəkistan ilə Azərbaycan arasında səmərəli əməkdaşlıqdan asılıdır.

Ona görə də bu hadisə ölkələrimizin ictimaiyyəti tərəfindən çox düzgün qiymətləndirilməlidir fikrinə mən də qoşuluram. Əminəm ki, onlar bizim danışdığımız məsələləri biləndə, bu səviyyəyə çıxdığımızı görəndə bu cür sevinc hissləri keçirirlər. Şavkat Miromonoviç deyəndə ki, bütün bunlar rekord qısa müddətdə edilib, o, tamamilə haqlıdır. Yəni, biz xalqlarımızın yaxınlaşması üzrə işlərimizi o qədər intensiv həyata keçirdik ki, bu səviyyəyə çatmaq üçün cəmi bir neçə il lazımdır.

Şavkat Miromonoviç də artıq bu barədə danışdı, bizim bu gün müzakirə etdiyimiz məsələlər arasında yalnız bir layihəni ayrıca qeyd etmək istərdim, çünki o, əlamətdardır – bu, işğaldan azad olunmuş Xankəndi şəhərində yeni yüngül sənaye müəssisəsinin yaradılmasıdır. Bu, xalqlarımızın qardaşlığının və dostluğunun daha bir rəmzidir. Biz həmişə - istər işğal, istərsə də İkinci Qarabağ müharibəsi illərində və sonra da özbək xalqının qardaş dəstəyini hiss etmişik. Mən bu gün bu barədə danışmışam, Özbəkistan ilk ölkədir ki, Prezidentin təşəbbüsü ilə bizə mənəvi dəstək olmaqla yanaşı, həm də azad olunmuş ərazilərin bərpasında kömək edib. Bir il əvvəl, avqustun 23-də biz Füzulidə Mirzə Ulucbəy adına 960 şagird üçün nəzərdə tutulan və münasibətlərimizin rəmzi olan, özbək qardaşlarımızın gözəl münasibətlərinin simvoluna çevrilən, həmçinin Şavkat Miromonoviçin Özbəkistanda həyata keçirdiyi standartlara uyğun məktəbin açılışında olduq. O, artıq Özbəkistanda çoxlu sayda belə məktəblər tikib və eynisini bizdə də inşa etdi. Artıq mənə məlumat veriblər ki, orada 500 şagird təhsil alır, amma tezliklə bu məktəbdə nəzərdə tutulduğu qədər şagird olacaq. Çünki keçmiş məcburi köçkünlərin qayıdışı prosesi uğurla davam edir.

Qarabağ haqqında söylədiyiniz sözlərə görə sağ olun. Hamınız bilirsiniz ki, bu, təxminən 30 il ərzində bizim üçün bir nömrəli məsələ idi. Ərazi bütövlüyünün bərpası və sonra ötən ilin sentyabrında suverenliyin tam təmin edilməsi tarixi ədalətin və beynəlxalq hüququn bərqərar olmasıdır. Belə münasibətə görə səmimi-qəlbədən minnətdaram.

Bu gün biz, həmçinin iş adamlarından ibarət qrupla görüşəcəyik. Hərçənd biznes-forum artıq işini yekunlaşdırsa da, hələ hazırda yerinə yetirilmə mərhələsində olan konkret layihələr var. Bu səbəbdən biz onları dinləmək və yeni təlimatlar vermək istəyirik. Həmçinin bugünkü diskussiyalar çərçivəsində çoxlu yeni mövzuları, ilk növbədə, əmtəə dövriyyəsinin artırılması, iqtisadi-ticarət əlaqələrimizin konkret məzmunla zənginləşdirilməsi, həmçinin üçüncü ölkələrdə birgə işimizi müzakirə etdik. Yəqin ki, bunun üçün bizə Birgə İnvestisiya Fondunun kapitalını artırmaq lazım gələcək, artıq eşitdiyimiz kimi, layihələrə 500 milyon ayrılıb. Odur ki, bu kapitalı həm ikitərəfli gündəlik, həm də üçüncü ölkələrə investisiyalar ilə çıxış üçün artıracağıq.

Qardaş ölkələr, müttəfiqlər kimi inamla, layiqincə, çiyin-çiyinə addımlayırıq və irəliləməyə davam edəcəyik. Qonaqpərvərliyə və dəvətə görə bir daha təşəkkür edirəm. Sağ olun.

Serok Barzanî: PDK ji bo rizgarî û xizmetkirina gelê Kurdistanê çê bûye

Serok Barzanî di bîranîna 78 saliya damezrandina PDKê de ragehand. "PDK ji bo rizgariya gelê Kurdistanê û xizmetkirina gelê Kurdistanê çê bûye, ji bo wê yekê hatiye damezrandin ku xelkê Kurdistanê serfiraz û parastî be."

Peyama Serok Barzanî wiha ye: "Bi navê Xudayê mezin û dilovan Bi helkefta heftê û heşt saliya damezrandina Partiya Demokrata Kurdistanê, ez pîrozbahiyê li tevaya kadir û endam û alfirên PDKê dikim. Ez pîrozbahiyê li malbatên serbilind ên şehîdan û Pêşmergeyên qehreman û hemî tex û pêkhateyên Kurdistanê dikim û daxwaza serbilindî û xweşiyê jê re dikim."

Damezrandina PDKê li roja 16ê Tebaxa 1946ê bi rêbertiya Barzaniyê Nemir pêdivtiyeye dîrokî bû ji bo ji bo berdewamkirina xebat û xweragiriya gelê Kurd di wan demên dijwar de ku hemî neyar û dagirkerên Kurdistanê ew bû ku

şoreş û azadîxwaziya gelê Kurdistanê serkut û binbir bikin. PDK her ji destpêka damezrandina xwe heta niha alavek bûye di destê xelkê Kurdistanê de ji bo bicihanîna armancên demokratî û niştîmanî û neteweyî yên gelê Kurdistanê.

Ez di salvegera heftê û heştê ya damezrandina PDKê de tekez dikim ku, PDK ji bo rizgariya gelê Kurdistanê û xizmetkirina Kurdistanê çê bûye, ji bo wê yekê hatiye damezrandin ku xelkê Kurdistanê serfiraz bin û doza rewya ya gelê Kurdistanê herdem parastî û bihêz be, lewma divê hemî partî li astê meziniya dîrokî û qurbanîdana partîya xwe û xwîna şehîdan bin û erkê xwe bi baştirîn awa bi cih bînin, ku xizmetkirin û bihêzkirina Kurdistanê ye. hemî alf bi dost û neyarên gelê Kurdistanê ve wê rastiyê dizanin ku PDK çend bihêz be, ew qas jî Kurdistan bihêz e.

Mesûd Barzanî
16ê Tebaxa 2024ê"

Nêçîrvan Barzanî: Hilbijartin ji bo nûkirina rewatiya saziyên Herêma Kurdistanê gelekî girîng e

Serokê Herêma Kurdistanê got, "Hilbijartinê Parlamentoya Kurdistanê ji bo nav û pêgeh û nûkirina rewatiya saziyên Herêma Kurdistanê gelekî girîng e."

Serokê Herêma Kurdistanê Nêçîrvan Barzanî pêşwaziya Alîkarê Nûnerê Taybet ê Sekreterê Giştî yê Neteweyên Yekbûyî yê Îraqê Claudio Cordone kir.

Serokatiya Herêma Kurdistanê li ser civîna Nêçîrvan Barzanî û Claudio Cordone daxuyanîyek belav kir.

Di daxuyanîyê de hat ragihandin ku di civînê de erkê fîma NYê ya ji bo heyama mayî ya mayîna wan a li Îraqê hatiye gotûbêjirin.

Herwiha Nêçîrvan Barzanî û Claudio Cordone li ser rewşa Îraq û Herêma Kurdistanê û Hilbijartinê Parlamentoya Kurdistanê jî axivî.

Li aliyê din, Nêçîrvan Barzanî ji ber rol, hevkarî û piştevaniya wê ya ji bo hilbijartinê Parlamentoya Kurdistanê spasiya Neteweyên Yekbûyî kir û tekez

kir ku hilbijartin ji bo nav û pêgeh û nûkirina rewatiya saziyên Herêma Kurdistanê gelekî girîng e.

Herwiha Nêçîrvan Barzanî tekezî li ser pêwîstiya pêvajoyeke dengdanê ya paqij û şefaf bi beşdariya hemû alf û pêkhatayan kir.

Ji aliyê xwe ve Claudio Cordone spasiya fîma Neteweyên Yekbûyî ya ji bo rol û hewlên Nêçîrvan Barzanî û rêveçûna rast û dirist a wî ya di derbarê pîrsa hilbijartinê Parliamanta Kurdistanê de nîşan da.

Cordone pabendbûna Netewên Yekbûyî ya ji bo piştigiriya serkeftina hilbijartinê û pêvajoyê dengdanê tekez kir.

Di daxuyanîyê de hat ragihandin ku civîna Komîsyona Bilind a Hilbijartinan a Serokatiya Herêma Kurdistanê ya li gel aliyên pêwendîdar ên Hikûmeta Herêma Kurdistanê, pêwendiyên Hewlê û Bexdayê û pêşhatên dawî yên herêmê jî mijarên din ên civînê bûn.

Jîyan û serhatda Serok Mesûd Mistefa Barzanî

Mesûdê kurê Mela Mistefa Barzanî di 16-ê tebaxa 1946-an de li bajarê

Şahê Îranê û Hikûmeta Iraqê li sala (1975), bi rênimayiya cenabê Mela Mistefayê Barzanî, Mesûd Barzanî li gel Îdrîs Barzanî birayê wî û jimareyek li hevalên xwe pêkve helsan bi rêxistina rêzên pêşmerge û damezrandina serkirdayetiya demkî ya Partiya Demokrat a Kurdistanê ji bo dakokîkirina li kurd û Kurdistanê û di 26-ê gulana 1976-an şoreşa gulana dest pê kiriye. Di sala 1976-an heta 1979-an de Mesûd Barzanî li gel bavê xwe li Amerîkayê jiyaye û

Mehabadê li Kurdistana Îranê, li ber sîhê alaya Kurdistanê û li roja damezrandina Partiya Demokrat a Kurdistanê ji dayik bûye. Li serdema temena kurt ya Komara Kurdistanê li Mehabadê ku yekemîn giyana serbixwe ya kurdî bûye.

Piştî rûxana Komara Kurdistanê di sala 1947-an de, binemaleya Mesud Barzanî li gel komek li pêşmergeyan û binemala wan naçar bûn vegerin Kurdistana Iraqê û paşê li aliyê rejîma Iraqê ve hemû bo bajarên xwarê Iraq hatin dûrxistin, bi taybetî Bexda û Besre, lê belê Mela Mistefa Barzanî, bavê Mesud Barzanî, rêberê şoreşa kurd li gel hevalên xwe berbi aliyê Yekîtiya Sovyetê bi rêketin û heta sala 1958-an li wir man. Mesûd Barzanî bi sedema hokara siyasî û peywendiya bi şoreşa Îlonê xwendina navendî

temam nekir û Bexdayê bi cîh hişt û li temena 16 salî di sala 1962-an de çek hilgirtiye û çûye rêzê pêşmergeyê Kurdistanê û roleke wî berbiçav hebûye. Li

nehem a Partiya Demokrat a Kurdistanê bi awayekî demokrasiyane Barzanî Serokê Partiya Demokrat a Kurdistanê hate hilbijartin. Rola her yek li Mesûd Barzanî û Îdrîs Barzanî yê birayê wî, gelek berbiçav bûye di salên 1980-ê, heta wekî 1987-an de li damezrandina çendîn komeleyên siyasî li Iraq û bi taybetî ku, bereyên Kurdistanê li çendîn rêxistin û hizbên Kurdistanê damezrand.

şoreşa kurd ku di 11-ê Îlona sala 1961-ê de bi rêberiya Mela Mistefa Barzanî destpêkir û heta sala 1975-an berdewam bû. Li jêr rênimayî û piştgiyariya bavê xwe têkilîya xebata siyasî bûye. Barzanî jiyana xortaniya xwe terxan kiriye ji bo wan armancên ku Partiya Demokrat a Kurdistanê bilind kiriye. Di sala 1961-ê de, demokrasî ji bo Iraqê û Otonomî û paşê Federalîzm ji bo Kurdistanê li çarçêweya Iraqê demokratîk da, rêzdar xebatekî mezin ji bo vê çareseriya rasteqîne kiriye.

Barzanî li temena bîst salî da bi awayekî rêk û pêk têkilî karûbarê siyasî bûye û di sala 1970-ê de beşdarî wê fîma kurdî bûye ku gûftûgoyê li gel Hikûmeta Iraqê, li ser rêkeftina otonomî kiriye. Di sala 1971-ê de li dema sazkirina kongreya heşt Partiya Demokrat a Kurdistanê bi sîfeta endamê komîteya navendî ya partiyê hatiye hilbijartin û paşê bûye endamê yedegê mekteba siyasî û erkê berpirsiya dezgeha emnî girtiye stûyê xwe.

Piştî ruxandina Şoreşa Îlonê li encama rêkkeftinnameya Cezayirê li navbera

Barzanî teror kirine 32 kes le endamên malbata wî li gel wan 8000 Barzanî bûn ku ji aliyê rejîma Bees ve di sala 1983-an de hatin enfalkirin. Mesûd Barzanî xwedî çendîn hewldanên terorê bûye bi taybetî hewlên terorkirina li Vîyana paytexta Nemsayê di 8-ê çileyê 1979-an.

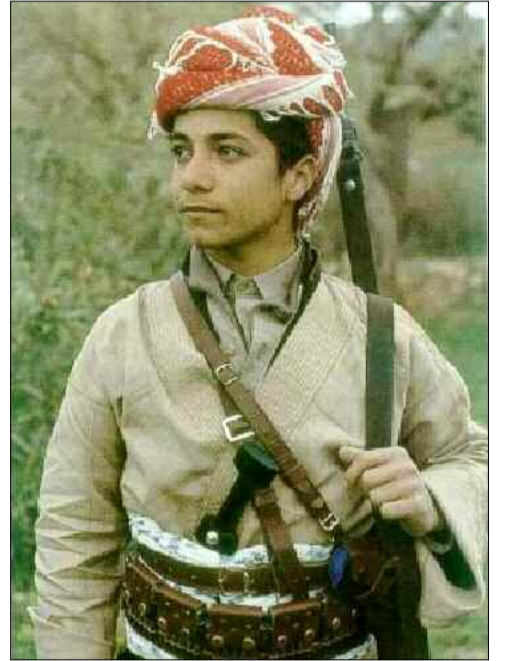
Rejîmê Iraq yek li dawiya yekê (16) çar gundê barzaniyan xera kiriye ku gundê birêze, Barzanî pirtûkekî li ser rola dîroka Mistefa Barzanî bavê xwe li Tevergera

Neteweya Kurd li jêr navê Barzanî û Tevergera Rizgarîxwaziya Kurd ku li sê bergan pêk hatiye nivîsandiye, li gel çendîn gotar û babetên siyasî ku li rojname û kovarên Kurdistanê hatine belav kirin. Piştî şerê hevpeymanîyan dijî bi Iraq, Barzanî hem ahengî bereya Kurdistanê kir û serkirdayetiya raperfina adara 1991-ê kurdan kir ku bûye hoya azad kirina beşekî mezinê Kurdistana Iraqê ji deste rejîma Bexdayê.

Di meha nîsana 1991-ê de gûftûgo li gel Bexdayê dest pê kir û Barzanî ji bo çendîn mehan serokayetiya şanda kurdî kir ku li hemû hizbên bereya Kurdistanê pêk hatibûn. Li gûftugoyan bi hîç encamek negihîştin bi sedema redkirina daxwaziyan kurd ku birfî bûn li otonomî herêmeyê û demokratîzekirina ji aliyên Iraqê ve. Her wiha li kongreya 12-ê ya Partiya Demokrat a Kurdistanê di sala 1999-an de Mesûd Barzanî serokê Partiya Demokrat a Kurdistanê careke din hatiye hilbijartin. Mesûd Barzanî li salên nohtan û heta weku ji navçûna rejîma Bees, beşdarî çendîn kongre û civînên navdewletî kiriye. Wekî civînên Washington li sala 1992-an û paşê li 1993-an û likongreya Selahedîn a 1992-an û kongreya Londonê ya Îlona 2002-an û kongreya Selahedîn a şubata 2003-an. Barzanî roleke xwe yê serekî li sercem pêşhatiyên siyasîyê Iraqa nû da hebûye, paşê li damezrandina Encûmena hukimrana Iraqê di 31-ê tîrmeha 2003-an, ku têda bûye endam û dawiyê jî bûye serokê encûmenê.

Di 12-ê hezîrana 2005-an de Mesûd Barzanî wekî yekemîn serokê

çendîn welatan bi seredanên fermî kiriye û çendîn serokê welat û serokwezîrê van welatan dîtiye, li encama van hevdiyan de li gel serok George W. Bushserokê Amerîkayê di 25-ê cotmeha 2005-an de û Tony Blair serokwezîrê Britanya di 31-ê cotmeha 2005-an de û papayê Vatîkanê

di 14-ê mijdara 2005-an de û Silvio Berlusconi serokwezîrê Îtalyayê di 13-ê mijdara 2005-an de û Abdullah keyê Erebiyê di 13-ê adara 2007-an de û Abdullah keyê Urdunê di 19-ê adara 2007-an de. Wekî serokê herêmê ji bo geşkirina hevpeymanî li nav hêzên siyasîyên Kurdistanê çend organeke damezrandiye û li herêmê proseya biryardanê baştir kiriye:

- Li roja 22-ê kanûna 2007-an Encûmena Serokayetiya Kurdistanê hate damezrandin ku têda serokê herêmê ser-

herêma Kurdistanê ji aliyê Encûmena Nîştîmanî ya Kurdistana Iraqê ve hate hilbijartin.

Mesûd Barzanî li hilbijartinên roja 25-ê tîrmeha 2009-an bi rêjeya 70% ê denggan bi destxist û bi awayekî raste rast ji aliyê gelê Kurdistanê ve duyemîn car

pereştiya civînan dike, û cîgirê serokê herêmê Kosret Resul li gel serokê Parlamena Kurdistanê û serokê Hikûmeta Kurdistanê û cîgirên wan û serokê Dîwana Serokayetiya Herêmê. Heya niha berdewamiya Serokatîyê Kurdistanê û sîyasetmedarê aramiya Rohilîta Navine.

- Encûmena bilinda Partiyên siyasîyan, ku kesayetiya yekem a partiyên siyasîyan têda endam in, ku ji van hizbên xwarê ve pêk dihêt: Partiya Demokrat a Kurdistanê, Yekîtiya Nîştîmanî ya Kurdistanê, Partiya Zehmetkêşên Kurdistanê, Partiya Sosyalîst a Demokrat a Kurdistanê, Yekgirtîya Îslamî ya Kurdistanê, Komeleya Îslamî ya Kurdistanê. Serok Barzanî şeydayê xwendinê bi taybetî jî hez bi xwendina pirtûkên dîrokî û siyasî û serbazî dike û her wiha gelek hez ji werzîşê dike. Mesûd Barzanî sala 1965-an dest bi jiyana hevjiyîyê kiriye û xwedî heşt zarokane. Barzanî şarezayî bi temamiya zimanê kurdî û erebî û farisî ye, her wiha şarezayî zimanê îngilîzî ye û dikare pê biaxwe.

Amadekar: Tahir Silêman

DÊMOKRASÎYA CENABÎ MESUD BARZANÎ HÊJAYÎ XELATA NOBÊLÊYE

Îro li Bakûrê Kurdistanê û Tirkîyayê "Pirsgireka kurd" li rojevêdaye.

Hokumeta Tirkîyayê, bona zext û zora gelên kurd, ji sazîyên YA-ê, yê herî girîng ji sîstêma Başûrê Kurdistanê, ji dêmokrasîya rêzdarê hêja, Serokê Kurdistana Azad, Cenabî Mesud Barzanî minaq hildane û hes dikin hine gavên dêmokrasîyê bavêjin. Lê nijatparêzên tirkîyan hemu gavan astengîyan derdixîne hole û bê şerm ji "bratîyê" gilî dikin. Lê çîrokên kalên xweye nijatparêziye kevnan hes nakin ji bîra xwe derînin, axatîya xwe ji dest berdînin. Daxazîya wana, kurda wek herdem bi çavên piçûk dîtine. Lê ew hes nakin pêşketina kurda qebûl bikin, hes

netewe kurd tunene evana tirkê çîyanin.

Lê pêş van hemu buyeran, Serok Mesud Barzanî navên me tûrkmanan xiste lîsta parlamêntoya Îraqê û cara ewlîn ew em derxistine rêzên netewa. Beqî dêmokrasîya Barzanî em ketine Parlamêntoya Kurdistanê û xadî hemu mafên mirovahîyê bûn. Em hezdar cara kek Mesudra dibêjin spas`.

Belê, dewleta Tirkîyayê ber sîyaseta Mesud Barzanî teyax nekir, xwe nexaze jî hat di gel cenabî Mesud Barzanî, ber alaya Kurdistanêye sê rengîn rûnişt û ji Serokê hêja harîkarî xwast. Niha li Tirkîyayê nuneratîya Hokumeta Herêm hatîye vekirin, Ala rengîn li civat û meşada resmî tê bilind kirinê.

Eve sîyaset, eve Dêmokrasîya Barzanî, neyar nexaştîya xwe anî ber pîyên xwe wekî harîkarîyê bidin "Pirsgireka kurd".

Ji ronahîya Dêmokrasîya Mesud Barzanî li Kurdistanê çiqas netewa kêmjimar hene, heqê dêmokrasîya wan hatî dayîn. Ereb, tûrkman, surîyanî, kildanî, asorî, ermenî kîjanî ku li Kurdistanê deh hezarin li parlamêntoyê cîk hatîye dayîn.

Em gumanin Şewqa Dêmokrasîya Serokê hêja cenabî Mesud Barzanî wê ronahî bide Rojhilata Navîn û dewletên cîhanê.

Serokên dewletan wê ji Dêmokrasîya Barzanî minaq hildin û tevî neteweyên kêmjimarên Kurdistanê, ji Sazîyên Cîhanê daxwaz bikin wekî, bona anîna haştî û azadîyê Xelata Nobêlê bidine Dêmokrathez, Haştîxwaz û Sîyasetmedarê mezin cenabê Mesud Mistefa Barzanî.

Amade kar: Tahir Silêman

Barzaniyê Nemir, diwartirîn xebat.. Bihêztirîn rêber

Mistefa Barzaniyê Nemir di 14.3.1903 li Barzan jidayik bûye.. Di sê saliya xwe de ji ber helwesta netewî û azadîxwaz a malbata xwe ligel dayîka xwe dikeve zindanê.. Di 19 saliya xwe de serkirdatiya hêzeke barzaniyan dike ku diçin bo piştevaniya şoreşa Şêx Mehmûd Hefîd li Silêmanîyê.. Di sedeya derbasbûyî de beşdar dibe û rêberatiya 7 şoreşên rizgarîxwaz ên Kurdistanê dike, ew jî şoreşên barzaniyan di nîva salên 1930 de, şoreşên Barzan 1943–1945, şoreşa Pêşewa Qazî Mihemed û damezrandina Komara Kurdistan de li Mehabad, şoreşa Îlonê, şoreşa Gulanê..

Damezrênerê mezinîrîn û bihêztirîn partiya kurdî û Kurdistanê ye di dîroka nû ya Kurdistanê de, ku ew jî Partiya Demokrat a Kurdistanê (PDK) ye.. Sala 1946 bergîriyeke pir aza li Komara Kurdistan dike û piştê di heman demê de di nava hersê perçeyên Kurdistanê Rojhilat û Başûr û Bakur de şerê hersê dewletên Îran û Iraq û Tirkîyê dike û di encamê de piştî ku ziyaneke mezin dighîne wan, karî xwe û hêza xwe derbas bike û bi rêyeke efsaneyî ava Aras qût bike û xwe bihîne Yekîtiya Sovyêt a berî.

Ji sala 1947 heta 1958 ji ber zordariya dagîrkeran derfet ji bo mana li Kurdistanê û xebata leşkerî nemabû, lewma jî Barzanî û 500 hevalên xwe li Yekîtiya Sovyêt jîyan û li wir xebateke siyasî û dîplomatîk girîng kirin..

Piştî ku Barzaniyê Nemir û hevalên xwe ji Sovyêt vegehiyan Îraqê, Barzanî dest bi şoreşa Îlonê kir, ku bihêztirîn û dirêjtirîn şoreşa berfireh û niştimanî bû, ku 11.9.1961 ev şoreş li ser destê vî rêberî hat pêxistin û her Barzanî serkirdatiya wê dikir, ku nêzîkî 14 salan dirêj kir. Di 11ê Adara 1970 de rêjîma Îraqê neçar kir ku îtîrafê bi hebûn û beşek ji mafê gelê Kurd bike û di wan rojan de Hikûmeta Îraqê rêkeftina bi navê 11ê Adarê îmze kir, ku ew rêkeftin di dîroka hevçerx a Kurdistanê de yekemîn destkefta fermî û yasayî û netewî bû..

Di dirêjahiya jîyan û xebata Barzaniyê Nemir de, herçar dewletên dagîrker Îran û Iraq û Tirkîye û Sûriye, ligel çend welatên din ên navçeyê û cîhanê û herwiha destên reş ên navxwe, dijayetiya wî û şoreş û xebata wî dikirin û pîlan û êrişên leşkerî û siyasî û bi hemû awayekî şerê wî dikirin. Bi palewanî şerê hemûyan dikir û di rûyê wan de disekin û doza gelê xwe bilind hişt û qet qebûl nedikir ku dest ji ti mafêke rewa ye gelê xwe berde..

Dem a di Adara 1974an de rêjîma wê demê ya Îraqê poşman bû ji Rêkeftinnameya 11ê Adarê û dest bi şer kir li dijî gelê me û li dijî Şoreşa Îlonê, di bin rêbertiya Barzaniyê

Nemir bergîriyeke pir bi bandor hat kirin û di encamê de destpêka Adara 1975 rêjîm di şerê xwe de

şikest û rêjîma Îraqê neçar bû ku berê xwe bide Îran û welatên ku li berjewendiya xwe digerin û hemû bûn destek li dijî şoreşa Kurdistanê û karî demkê wê şoreşê rawestînin..

Barzaniyê Nemir di dîroka dûr û nêzîk a gelê me de, yekemîn rêber û serkirde bû ku karî şoreş û xebat û bizava rizgarîxwaz a Kurd û Kurdistanê ji xebateke navçeyî bike bo xebateke seranserî û berfireh li Kurdistanê.. Herwiha di serdema xebat û rêbertiya Barzaniyê Nemir de pîrsa Kurd û mafên gelê me yê rewa gihîştin piraniya welatên dunyayê û deng û rengê şoreşa heqxwaz a Kurdan gihîşt hemû cîhanê.. Tekane rêber e ku zêdetirî nîv sêde bi bê westan di nava şoreş û têkoşînê de bû.. Tekane serkirde ye ku di rêya xwe ya xebatê de ewqas diwartir û zehmetî û kaş û kendal û girêk nedîtiye.. Nemir di salên xebata xwe rastî gelek pîlanên giran hatiye, di nava wan de jî 2 pîlanên navçeyî û navdewletî di salên 1947 û 1975 de bû ye, lê herdu jî derbas kiriye.. Di nava pêkhatiyên Kurdistanê de gelek alîgir û dilsozên Barzaniyê Nemir hene, ku bê cudahî ligel Barzanî û hizb û rêbaza wî bûne..

Heta niha diwartirîn serkirde û rêber e ku piştî wefata xwe jî, nav û xebat û têkoşîna şoreşa wî zindî maye.. Zêdetirîn serkirdeyê Kurdistanê ye ku xebat û şoreşên wî li ser asta cîhanê deng vedaye.. Li çendîn mozexaneyên navdewletî li welatan wêne û peykerên Barzanî hatine danîn û Barzanî di nava rêberên cîhanê de rêz kirine.. Niha jî partiya wî rêberê mezin li ser asta Başûrê Kurdistanê û Iraq û navçeyê û hemû cîhanê xwedî pêgeheke bihêz e û berdewam e li ser xebata bajar û li ser şoreşa dêmokrasî û medenî û birêvebirinê û pêşxistina civakê, her wek çawa Barzaniyê Nemir li ser çiya xebat dikir.. Her partiya Barzaniyê Nemir bû ku rêbertiya referandûma 25ê Îlonê kir, ku berdewamiya xebata ji bo mafê gelê Kurd bû ji bo serxwebûna Kurdistanê.

KDP.info

Tbilisi şəhərində Qafqaz Kürdlərinin I Beynəlxalq Elmi-Praktiki Konfransı

15-16 avqust tarixlərində Gürcüstanın paytaxtı Tbilisi şəhərində Qafqaz Kürdlərinin I Beynəlxalq Elmi-Praktiki Konfransı baş tutub.

"Ronahi" Gürcüstan Kürdləri Assosiasiyası, Qafqaz Kürd İnstitutu, Koordinasiya Şurası, Almatı Kürd Mədəniyyətinin İnkişafı Fondu, Mədəniyyətlərarası Əməkdaşlıq Akademiyası və Kürd İcmalarının Beynəlxalq Federasiyasının təşkilatçılığı ilə keçirilən konfransın yekun deklarasiyası aşağıdakı kimi başlayır:

"Kürdüstandan kənarında yaşayan kürdlərin mədəni kimliyi yox olmaq təhlükəsi ilə üz-üzədir. Dünyadakı bütün kürd təşkilatlarını kürd kimliyini xilas etmək üçün dərhal fəaliyyət göstərdikləri ölkələrdə proqramlar yaratmağa və bununla bağlı müvafiq orqanlarla əməkdaşlığa başlamağa çağırırıq."

17 ölkədən 50-dən çox alim, ekspert və tanınmış simaların iştirak etdiyi konfransda Qafqaz kürdlərinin problemlərindən ətraflı bəhs edilib.

Konfransda 26 məruzə dinlənilib, onların hamısı Cənubi Qafqaz kürdlərinin milli, sosial-mədəni, hüquqi və digər problemlərinə həsr olunub.

Ümumilikdə assimilyasiya problemləri, ana dilinin qorunub saxlanması və inkişaf etdirilməsinin yolları, çoxkonfessiyalı kürd cəmiyyətində tolerantlığın inkişaf zərurəti, müx-

təlif ölkələrdə yaşayan kürdlər arasında münasibətlərin inkişafı kimi məsələlər müzakirə edilib.

Konfransda Cənubi Qafqaz kürdlərinin, eləcə də digər post-sovet respublikalarında yaşayan kürdlərin tarixi və hazırkı vəziyyəti müzakirə olunub. Mədəniyyət, incəsənət, təhsil, kommunikasiya, arxiv və milli hüquqlar sahəsində problemlərin həlli üçün xüsusi təkliflər və perspektivlər təqdim olunub. Kürdlərin qonşu xalqlarla dostluq əlaqələrinin inkişafının möhkəmləndirilməsinin vacibliyindən ətraflı danışılıb. Konfransda kürdlərin yaşadıkları dövlətlərlə Kürdüstan arasında mədəni, təhsil və iqtisadi əlaqələrin inkişaf etdirilməsində fəal iştirakının vacibliyinə də diqqət çəkilib.

Konfransın məruzələrinin kitab şəklində nəşri qərara alınıb. Bu məqsədlə 5 nəfərdən ibarət komissiya yaradılıb. Konfransda kürd təşkilatlarına və onların üzvlərinə konfrans tövsiyələrinin praktiki tətbiqini öz cəmiyyətlərində və daimi yaşayış yerlərində yerinə yetirməsi tövsiyə olunub.

Minnətdarlıq əlaməti olaraq yekunda konfransın təşkilatçıları və iştirakçıları Qafqaz Kürdlərinin Beynəlxalq Konfransını yüksək səviyyədə keçirmək imkanına görə Gürcüstan Prezident Administrasiyasına xüsusi təşəkkür məktubu göndərməyi qərara aldılar.

Siyasetmedarê Azərbaycanê Zabîr Mammadov: PDK hêza rizgariya Kurdistanê ye

Siyasetmedarê Azərbaycanê û pisporê karûbarên Rojhilata Navîn Zabîr Mammadov bi helkefta jidayikbûna Serok Barzanî û salvegera damezrandina Partiya Demokrata Kurdistanê (PDK) ragihand: "Avakirina Partiya Demokrata Kurdistanê pêşkeftineke

mezin û girîng bû di dîroka siyasî ya Kurdistanê de."

Bi helkefta salvegera jidayikbûna Serok Barzanî û damezrandina Partiya Demokrata Kurdistanê (PDK), hemû hêz û aliyên siyasî yên Kurdistanê li parçeyên din ên Kurdistanê û li ser asta navxweyî û navdewletî pîrozbahiyên xwe pêşkêşî Serok Barzanî û Polîtbîroya PDK û Serkirdatiya PDKê dikin.

Siyasetmedarê Azərbaycanê û pisporê karûbarên Rojhilata Navîn Zabîr Mammadov bi vê helkeftê ji malpera fermî ya Partiya Demokrata Kurdistanê (PDK) re ragihand, PDK roleke mezin di tevgera rizgarîxwaza Kurd û pêşvebirina mafên gelê Kurd li herçar parçeyên Kurdistanê lîstiyê. PDK li navçeyê bûye hêzeke yekgirtî û xwedî bandor."

Siyasetmedarê Azərbaycanê bi berçavgirtina destkeftên PDK li çiya û bajaran, raya giştî ya Kurdistanê piştrast dike ku ev partî dikare roleke girîng di pêşeroja siyasî ya Kurdistanê û navçeyê de bilîze. Herwiha daxwaz ji hemû aliyên siyasî yên Kurdistanê kir ku ji bo bidestxistina armancên netewî yên gelê Kurd hevkarî û hemahengiya zêdetir bi PDK re hebin.

Zabîr Mammadov dibêje, PDK roleke girîng di proseya aştiyê li Herêma Kurdistanê û Iraqê de lîstiyê û PDK bi siyaseta xwe ya hevseng û dûrbîn karîbû li navçeyê bibe faktora aramiyê.

Bi boneya salvegera PDKê ev siyasetmedar behsa hêza PDKê ya ji bo nasnameya Kurd a li ser asta cîhanê dike û dibêje: "PDK kariye bi gelek welatên cîhanê re təkiliyên dîplomatîk ên xurt deyne û ev yek jî dengê Kurdan li qada navneteweyî bilind kiriye."

Di dawiya axaftina xwe de, pîrozbahiyê li gelê Kurd dike û hêvî xwest ku PDK têkoşîna xwe ya ji bo bidestxistina mafên rewa yên gelê Kurd û pêşxistina demokrasiyê li Herêma Kurdistanê berdeyam bike.

(Əvvəli ötən sayımızda)

kökündə [t]səsi düşür, [r] səsi qalır, [a] səsi isə [ê]səsinə keçir. Məs:

Məsərdər Keçmiş zaman kökü İndiki zaman kökü
Veşartin (gizlətmək)
Bijartin (seçmək) Sipartin (tapşırmaq) veşart
bijart sipart veşêr
bijêr
sipêr

4. Əgər feilin keçmiş zaman kökü [t] samiti ilə bitərsə, indiki zaman kökündə [t]

səsi [j] səsinə çevrilir. Məs:
Məsərdər Keçmiş zaman kökü İndiki zaman kökü

rêtin (tökmək)
mêtin (əmmək) petin (bişirmək) (h)avîtin (atmaq) rê
mêt pet (h)avîtrêj
mêj pêj (h)avêj

5. Əgər feilin keçmiş zaman kökü "a" hərfi ilə bitərsə, "a"səsi "ê"səsinə çevrilir.

Məsərdər Keçmiş zaman kökü İndiki zaman kökü
Kilan (çalxalamaq)
Sıtiran (mahni oxumaq) Zayîn (doğmaq) kila
sitira za kilê
sitirê
zê

Yuxarıdakı ümuni qaydalarla yanaşı bəzi feillərin indiki zaman kökünü istisna formalar kimi əzbər öyrənmək lazımdır. Məs:

Məsərdər Dîtin (görmək) Keçmiş zaman kökü dît İndiki zaman kökü bîn
Danînin (qoymaq) danî
datîn

Dayînin (vermək) da d
Gotin (demək) got bêt
Çûyînin (getmək) çû- ç/her
Rûniştînin (oturmaq) rûniştîrudîne
Mayînin (qalmaq) ma mîin
Hebûnin (olmaq) hebû he
Ketin (düşmək) ket kev
Hatîn (gəlmək) hat ê
(H)anînin (gətirmək) anî îin
Birin (aparmaq) bir v
Girtin (tutmaq) girt gir

Qeyd: Mürəkkəb və düzəltmə feillərin indiki zaman kökü onların tərkibində olan əsas feilin indiki zaman kökünü kimi dəyişir. Məs:

Məsərdər Keçmiş zaman kökü İndiki zaman kökü
Der xistin (çixarmaq)
Ber dan(buraxmaq) Ra kirin (qaldırmaq) (der) xist
(ber) da
(ra) kir (der) x
(ber) d
(ra) k
Têkst

Payız bû. Em ji çiyê hatin. Dayîka min elbek penîr da destekî min, hirîke sipî jî da destekî min û ez şandim mala çiranê me. Min hiriyê nêhêrî. Min ew hirî nas kir. Ew hiriyə mîya qerqaş bû. Min tişteq negot. Min ew elb û ew hirî hilda û ez çûm.

Min elb da jina ciranê me. Ewê elba min hilda û bir. Êpêcekî paşê ewê elba min veğerand, çend nanên germ jî da destê min. Min elba xwe hejand. Elba min dîsa giran bû. Ez xar bûm. Min mêze kir. Ewana gişk sêv bûn. Sêvne sor û zer. Ez şa bûm. Ez zû cûm aliyê mala me. Min sêvek hilda. Min ew xwar. Paşê min çend sêv jî ji elbê

derxistin û ewana xwarin. Hinekî şûnda ez îdf ber derbazê mala bavê xwe bûm.

Dayîka min ji malê derket û sêv ji destê min standin. Min nan jî da dayika xwe.

Paşê min di berîka xwe da sêvek jî dît. Ez şa bûm. Min ew sêv jî xwar.

Ferheng 14
1. şewitandin - yandırmaq
2. kelandin - qaynatmaq
3. veğerandin - qaytarmaq
4. hejandin - yırğalamaq
5. çêrandin - otarmaq
6. barandin - yağdırmaq
7. xebitin - işləmək, mübarizə

aparmaq
8. hêran - üyütmək
9. barîn - yağmaq
10. derbaze (m,-yê)-darvaza
11. gerîyan - axtarmaq
12. gestin - dişləmək
13. lîstin - oynamaq
14. guhastin - deyişmək
15. bihîstin - eşitmək
16. alastin - yalamaq
17. derxistin - çixarmaq

18. qelaştin - cırmaq
19. givaştin - sıxmaq
20. gihîştin - çatmaq
21. kuştin - öldürmək
22. şuştin - yumaq
23. firotin - satmaq
24. veşartin - gizlətmək
25. bijartin - seçmək
26. sipartin - tapşırmaq
27. rêtin - tökmək
28. mêtin - əmmək
Çalışmalar
29. veşartin - gizlətmək
30. givaştin - sıxmaq
31. kilan - çalxalamaq
32. zayîn - doğmaq
33. revandin - qaçırmaq
34. şimitin - sürüşmək
35. elb (f,-a)-vedrê
36. dîsa-yenê
37. derxistin - çixarmaq
38. hirî (f,-ya)-yun
39. qerqaş-ağappaq
40. xar bûyîn - əyilmək
41. berîk (f,-a)-cib
42. mêze kirin - tamaşa etmək
43. mî (f,-ya) - sağmal qoyun
44. tişteq - bir şey, nəsə bir şey
45. hinek (i) - bir az
46. şûnda - sonra
47. idî - artıq
48. girtin - tutmaq
49. birin - aparmaq
50. aqil (m,-ê) - ağıl
51. meriv (adlıq hal) - adam
52. mêriv (obyekt hal) - adamın
53. rêber (m,-ê, f,-a) - rəhbər
54. xurandin - qaşımayaq
55. ristin - əyirmək

1. Məndən keçmiş sadə zamanda olan on xəbər seçin:
hatin, ...
2. Məndən iki mürəkkəb feil seçib keçmiş zamanda yazın:
3. Rê kirin, ve kirin, mayîn, revîn feillərini keçmiş zamanda yazın.
Min rê kir Min ve kir
Ez mam Ez revîm
Te... Te... Tu... Tu...

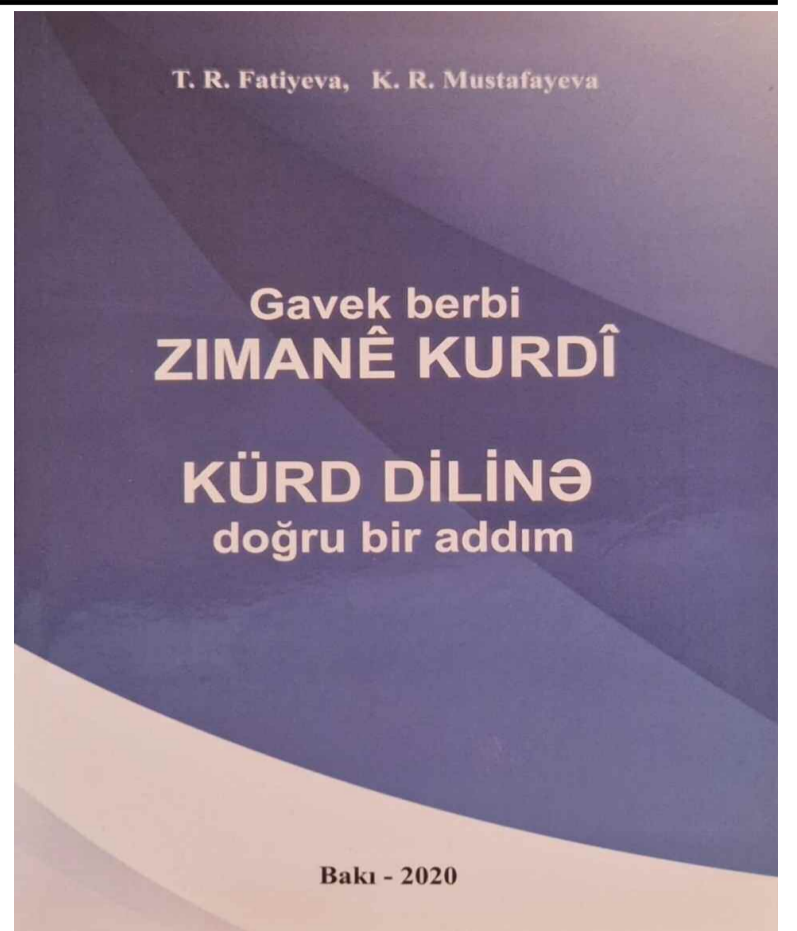
Ewî(ê).. Ewî(ê) Ew...
Me...Me... Em...
We...We... Hûn...
Ewana... Ewana...

4. Mötərizələri açıb feili müvafiq şəxs və kəmiyyətdə yazın.

1. Min sêvek (xwarin). 2. Ewî çend pirtûk (hanîn). 3. Ewana ez (dîtin). 4. Min ewana (dîtin). 5. Min tu (dîtin). 6. Ewê ez (dîtin). 7. Te ew jî (dîtin). 8. Min ew (rê kirin). 9. Min ewana (rê kirin). 10. Ewî tu (rê kirin). 11. Ewana ew (rê kirin).

5. Müvafiq sonluqlar əlavə edin.
1. Baran ez dîtım. 2. Baran tu dît... 3. Baran ewa dît... 4. Baran em dît... 5. Baran hûn dît... 6. Baran ewana dît...
Təkrar üçün çalışmalar
1. Tərcümə edin:

1. Ez kêleka cewê ra çûm. ----
2. Ew ber min ra çû.- -----
3. Min wî ra got.- -----
4. Ewan fêza rê ra çûn.- -----
5. Em bin pirê ra derbaz bûn.- -

Gavek berbi Zimanê Kurdî KÛRD dilinə doğru bir addım

6. Şikir ji Xwedê ra. -----
2. İsimlərə nümunəyə uyğun əvvəl tək, sonra cəm şəkilçilər əlavə edin.

1. Newala kûr - newalên kûr
2. Zinar... mezin - zinar... mezin
3. Dar... hêşin - dar... hêşên
4. Bar... xwe - bar... xwe
5. Ewr... sipî - ewr... sipî
6. Meh... havînê - meh... havînê
3. "Li wir bûyîn" (orada olmaq) ifadəsini şəxslər üzrə dəyişin.
Ez li wir bûm Em li wir bûn
Tu li wir b... Hûn li wir b...
Ew(a) li wir b... Ewana li wir b...
Bi kurdî biaxifin
Dialoqları oxuyun və oxşar dialoqlar qurun.

A: Te zarok rê kirin? -- B: Erê, min ewana rê kirin .
A: Ewana çûn? - B: Erê...
A: Te elb anîn. -- B: Erê, min anîn
A: Te çend... --B:

Gotina pe iyan (Atalar sozii)
Aqile meriv rebere meriv e (Adamm agh adamm r hb ridir).
Qrammatika: 1. İndiki sadə zamanın düzəldilməsi
2. İndiki sadə zamanla işlənen zaman zərfləri
1. İndiki sadə zamanın düzəldilməsi.
A. İndiki sadə zamanı düzəltmək üçün feilin samitlə bitən indiki zaman kökünə "di-"

"di" ön şəkilçisi, sonuna isə -m,-yî,-, -n,-n,-n şəxs sonluqları əlavə edilir.
tək cəm
Ez ...m Em ...n Tu ...yî
Hûn ...n Ew ... - Ewana ...n
"Şuştin" (yumaq) qaydasız feilinin indiki zamanda təsriyinə baxaq. (Kökü "şo" dur)
tək cəm
Ez dişom (Mən yuyuram)
Em dişon (Biz yuyuruq)
Tu dişoyî (Sən yuyursan)
Hûn dişon (Siz yuyursunuz) Ew dişo (O yuyur) Ewana dişon (Onlar yuyurlar)

Qeyd 1: Feil saitlə başlasa, indiki sadə zamanın təsdiq formasını göstərən
"di" ön şəkilçisi "d" ilə, inkar formanı göstərən "na" ön şəkilçisi "n" ilə əvəz olunur.
Məs: "avîtin" (avêj) feilinin indiki zamanda təsriyi.
tək cəm
Ez davêjim Em davêjin

Tu dikî (Sən edirsən). H û n dikin (Siz edirsiniz). Ew dike (O edir) Ewana dikin (Onlar edirlər).

İndiki sadə zaman Çi dikim? (Nə edirəm?) Çi dikî? (Nə edirsiniz?) Çi dike? (Nə edir?) Çi dikin? (Nə edirlər?) suallarına cavab verir.

Ez dixwim.- Ez çî dikim? Tu dixwî.-Tu çî dikî?

İndiki sadə zamanın inkarını düzəltmək üçün " - di" ön şəkilçisinin əvəzinə "

-na" önşəkilçisi əlavə edilir..
tək cəm
Ez nakim (Mən etmirəm)
Em nakin (Biz etmirik)

Tu nakî (Sən etmirsən) Hûn nakin (Siz etmirsəniz) Ew nake (O etmir) Ewana nakin (Onlar etmirlər)
B. İndiki sadə zamanı düzəltmək üçün feilin saitlə bitən indiki zaman kökünə

"di" ön şəkilçisi, sonuna isə -m,-yî,-, -n,-n,-n şəxs sonluqları əlavə edilir.
tək cəm
Ez ...m Em ...n Tu ...yî
Hûn ...n Ew ... - Ewana ...n
"Şuştin" (yumaq) qaydasız feilinin indiki zamanda təsriyinə baxaq. (Kökü "şo" dur)

tək cəm
Ez dişom (Mən yuyuram)
Em dişon (Biz yuyuruq)
Tu dişoyî (Sən yuyursan)
Hûn dişon (Siz yuyursunuz) Ew dişo (O yuyur) Ewana dişon (Onlar yuyurlar)

Qeyd 1: Feil saitlə başlasa, indiki sadə zamanın təsdiq formasını göstərən
"di" ön şəkilçisi "d" ilə, inkar formanı göstərən "na" ön şəkilçisi "n" ilə əvəz olunur.
Məs: "avîtin" (avêj) feilinin indiki zamanda təsriyi.
tək cəm
Ez davêjim Em davêjin

Tu davêjî Hûn davêjin
Ew davêje Ewana davêjin
İnkarda "Ez navêjim, Tu navêjî..."

Qeyd 2: Tərkibində "kirin" (etmək) "ketin" (düşmək), xistin" (salmaq) və s. kimi əsas feillər olan mürəkkəb və düzəltmə feillərin indiki sadə zamanın həm təsdiq, həm də inkar formada təsriyi həmin əsas feilin təsriyi kimi olur.

"Ketin" (düşmək) feilinin şəxslər üzrə indiki zamanda təsriyi
tək cəm
Ez dikevin (Mən düşürəm)
Em dikevin (Biz düşürük)
Tu dikevî (Sən düşürsən)
Hûn dikevin (Siz düşürsünüz)
Ew dikeve (O düşür) Ewana dikevin (Onlar düşürlər)
"Ketin" feilinin indiki sadə zamanda inkar forması aşağıdakı kimi olur.

tək cəm
Ez nakevim (Mən düşürməm)
Em nakevin (Biz düşürük)
Tu nakevî (Sən düşürsən)
Hûn nakevin (Siz düşürsünüz)
Ew nakeve (O düşür) Ewana nakevin (Onlar düşürlər)
"Der xistin" təsiri düzəltmə feilinin keçmiş və indiki zamanda təsriyi.

Keçmiş zaman İndiki zaman
Mîn der xist (Mən çıxardım)
Ez der dixim (Mən çıxarıram)
Te der xist (Sən çıxardın)
Tu der dixî (Sən çıxarırsan) Ewî der xist (O çıxardı) Ew der dixe (O çıxarır)
Me der xist (Biz çıxardıq)
Em der dixin (Biz çıxarıyıq) We derxist (Siz çıxardınız) H û n derdixin (Siz çıxarırsınız) Wana der xist (Onlar çıxarırlar) Ewana der dixin (Onlar çıxarırlar)

Ardı var

Jîyan û bi serhata azadîkarê gelê kurd Gêneral Mistefa Barzanî Îro 16-ê tebaxê helkefta 78- salvegera damezrandina Partiya Demokrata Kurdistanêye. Pîrozbê!

Piştî Silemaniyê, gunde Barzan dibe navenda xebata sîyasî li başurê Kurdistanê:

Piştî şikista şorişa Şex Mahmudê nemir barê xebat û karê Kurdayetiye li başurê Kurdistanê bi yekcarî dikeve herema Behdînan ku navenda rêberatiya ve xebat û hereketa gundê biçuke Barzan e.

Qeza Mêrqaşor ku nahiyên Mêrqaşor, Barzan û Şervan digire ber xwe, girêdayî wilayeta Hewlêrê ye.

Devera Berzan beriya kû piştî çend serhildanên kurdan bi yekcarî ji aliyê rêjîmên dagirker ve wêran bibe, 400 gundên awedan têda hebune û hejmara runiştvanen heremê zêdetir ji 40 hezar kesan buye. Herema Barzan û navenda wê gundê Barzan di çaxê Şêx Abdulsalamê yekem da ku di sala 1872-ê zayînî de wefat kir, ji ber ku tekeya terîqeta Neqşebendî li Nehrîyê têda bu, mîna navendeke olî û awedan ku herdem tevî mirîdên ve terîqetê bu, tihat hesabandin. Şêx Abdulsalamê yekemîn berêvajî şêx û axayên hemdemî xwe, mirovekî dadmend û bi edalet bu. Wek jêderên biyanî didin xuyakirin di çaxê wî da hinek karên baş û xebatên sosyalî ji bo pêşketina jîyan û rewşa civakî hatin kirin ku ger bi pîvanên roja îro bîn nixandin û şirovekirin, di wê serdemêde pir girîng bun. Ji wan karan:

ermeni ê musliman bun û ...) jîyana dostanî bi hemu gelên heremê re û xala herî girîng parastina mafê gelê kurd û serkeşiya bizava netewîya kurdan di heremek coxrafiya girînga Kurdistanê de ku nişana demokratîkbuna bîr û ramanên bireveberên Barzanî bû, tesîrek mezin li ser bizava sîyasî loliya ve malbatê danî.

Piştî wefata Şêx Abdulsalamê yekem kurê wî Şêx Mihemed Barzanî dibe cîgirê wî. Şêx Mihemed piştî zewacê dibe xweduye pênc kuran: Şêx Abdulsalam, Şêx Ehmed, Mistefa Barzanî, Mihemed Sîdik û Şêx Babo. Wan tevan ji desbêka xwe-nasandinê bu hemu awayan xebat kirin ku rîya kalkê xwe ya xizmeta ji bo gel di hemu warên sîyasî, olî û civakî de dibomînin.

Navdartirîn endamê ve malbatê ku tevaya temenê xwe di rîya xebata sîyasiya jib o kurd û Kurdistanê derbas kir, Mistefa Barzanî ye.

Mistefa Barzanî kîye, çikirîye û serhildana wî di dîroka Kurdistanê de xwedî rolekî çawaye?

... Jîyana te jî tijî buyer, derdiberî û niştimanperwarîya Mistefa Barzanî ye heja radeyêke. Bersîva van pirsên me bide. Jîyanê nemir Mistefa Barzanî, malbata wan û çend buyerên din di jîyana wî da. Mistefa Barzanî di 14-ê adara sala 1903-an (14. 03. 1903) de le gundê Barzan hat dinê. Beriya ku ew cavên xwe bi jîyana dinyayê veke, bavê wî (Şêx Mihemed) ji di sala 1903-an de wefat kiribu. Li gor çavkanîyên dîrokî her çend nerazîbun (itiraz) û bizava Şêx Abdulsalam Barzanîyê duyemîn li dijî Osmanîyan zêde dewam nekir, clê ev serhildan û serhildanên din yê mîna serhildana eşîreta Millîyan bi serokatîya İbrahim Paşayê Millî û çend serhildanên din li heremên cuda bi cudayên Kurdistanê, bun sedemên xweşkirina zemînêya çêbuna şoreşa Îtîhadîyan di sala 1908-an de. Çaxe çalakî û lêbatên sîyasiyan Barzanîyan vedigere bo destbêka sedsala XX-an ku bi

gundê Barzan ket ber hêrişa hêzên wan yê di bin serokatîya Silêman nezîf Paşa

û Iranê bun, dikeve nava tekeliyên politîk. Mistefa Barzanî ji çaxê li xwe famand, zû

da. Ji ruyê neçarîya Şêx Abdulsalam Barzanî pêna xwe bo Seyîd Tehayê Nehrî dibe û di gunde Rajan li herema Mirgever (wilayeta Ürmîyê - Rojhilatê Kurdistanê) dimîne û bi hevkarîya serokê Kurd nemir Simkoyê Şikak bi karbidestên Rusan re dikeve nava peywendîyan sîyasî, lê mixabin çaxe ku ew li herema Mirgever bû, ji aliyê xwefiroşekî bi navê (Sofî Ebdullah) ve bi şeweywk namerdane hat girtin û ew teslimî dewlta Osmanîyan kirin. Osmanîyan di 14-e çiraya paşîn sala 1914-an de piştî pekanîna dadgehek formalîe, Şêx Abdulsalamê Barzanî li bajare Musilê darda kirin.

Di etmosfêrek wiha tijî kîna li hemberî dewletên dagirker û zordarîya destgeh û berpirsarên hokumeta Osmanî de, Mistefa Barzanî ji mîna İsmail Axayê Şikak, Şêx Mehmudê Berzençî û gelek serokên din yê kurd cavên xwe bi jîyanêke tijî eş û elem vedike û di nava malbatak olî de mezin dibe. Ev rewşa jîyanê pêseroja jîyan û helwesta sîyasiya wî lîdêrê kurd ji dide destnişan kirin û ew bîr û ramanên Kurdayetiye bêtir di hest û mêjîyê xwe de dide perwerdekirin. Piştî ku Osmanîyan bi bêbextî Şêx Abdulsalam Barzanî şehîd kirin, Şêx Ehmedê birayê wî bu rêber û serkarê herema Barzan û eşîretên Barzanî. Wê demê temenê Mistefa Barzanî 18 salî bu. Beriya wê li gor çavkanîyên dîrokî di navbera salên 1917-a, 18 û 19-an de, Şêx Ehmedê Barzanî birayê xwe yê xurt Mistefa Barzanîyê 16 salî bi Şêx Abdurrahmanê Şirnexî rê jib o lidarxistina kar û barê şoreşek berfireh li bakurê Kurdistanê dişîne bajarê Muşê û ew li wir hev ditîneke bi Şêx Ebdulqadirê Nehrî û Şêx Seîde Piran re pêk tîne. Herwiha Şêx Ehmed bi şeweyk nihînî ji sala 1920-an û pêde bi Şêx Mehmudê Berzençî û Simkoyê Şikak re ku sergermî xebeta li dijî her du dewletên İraq

bi bindestî û tepeseriya gelê kurd hesîya. Wî dixwest bi hevkarîya birayê xwe Şêx Ehmed, xelekên zincîra hereketa kurdî bi rêk û peki bidomîne.

Herwiha Mistefa Barzanî ji temene 15 saliya xwe û pêde bo kar û barê parastina hoza Barzan li dijî desthilatdariya dewleta navendîya İraqê û hozên çiran, roj bi roj wek şervanekî zîrek erk û wezîfeyên zêdetir li ser milên xwe hîss dikirin.

Eşîretên kurd bi giştî û eşîretên Barzan bi taybetî di tevaya dirêjahîya dîroka xebata sîyasiya xwe de bi wefadarîyek mezin û di tengaviyên herî giran de rêbatên xwe bi tenê nehîştine û bi dilsozî û fedakarî ew parastnîne. Ev rasti di bîranînen wan serleşkerên artêşa dewletên dagirker de ku bi hêzên Barzanîyan re ketine nava şerên

parvekirine zevî û erdê çandinê bi sergundîyan de, qedexekirina milkdariya zêde bi şeweyên fêodalî, qedexekirina bi zore zûdayîna keçan û parastina sirušta Kurdistanê anku birina dar û dirextan, şewitandina daristana û qedexekirina kuştin teyr û tiwalan, nêçira heyvanên kovî, bêhinfreyî li hemberî dîyanetên der û dora coxrafiya jîyana wan û herema Behdînan (Jîyana hevpar bi Kurdên êzîdî, turkmên, kildanî, yehudî, xaçparêzên

serokatîya Şêx Abdulsalamê duyemîn di sala 1907-an de bi qasî du mehan li heremê berdewam bû. Piştî ku Osmanîyan serî hildan teşîkandin gelek kes zindanî kirin ku Mistefayê 3 salî jî yek ji wan bu ku bi dayika xwe ve di girtîgeha Musilê de hatin girtin. Mistefa Barzanî zu tema derdê duri û xema bindestîya gelê xwe ji sê salîya, dema ku hê zarok bu di nava lepên dujminê dagirker da kesand. Salek piştî di çaxê hêrişa êtîhadê de

giran ji, tê dîtin. Serleşker Teferuşyan, Hesên Erfeî û Rêzîm Axa di pirtukên xwe de ve rastîyê diselmînin.

(dûmahî rûpêlê⁹)

Jîyan û bi serhata azadîkarê gelê kurd Gêneral Mistefa Barzanî Îro 16-ê tebaxê helkefta 78- salvegera damezrandina Partiya Demokrata Kurdistanêye. Pîrozbê!

(despêk rûpêla 8)

Sala 1919-an Mistefa Barzanî li ser biryara birayê xwe Şêx Ehmedê Barzanî dema ku xortekî 19 salî bu weke fermanarekî şervan û şareza, bi hêza xwe wê ji bo hevkarîya xebatkarên şoreşa Şêx mehmedê Berzinçî xwe gêhand herema Silêmaniyê. Hêza wî bû du qoli ku halikarî ji qolla Pîyaw û koma din ji navçeya Balek de derbas bun. Ew herçend di rê de rastî şerê bi eşretên hevkarên inglîzî re rast hatin jî, lê bi fidakariyê mezî û şehîtbuna çend şervanên Kurd wan xwe gêhandin herema Silêmaniyê. Mixabin berî ku ew bigêhin wê derê şoreşa Şêx Mehmedê Berzinçî jî bi dilî ji Kurdistanê hat dur xistin. Mistefa Barzanî bi ve kiryara xwe da îspatkirin ku pêvîsta her kes bi şevyek netewî nêzî pîrsigirêka gelê xwe bibe.

Kurdistanê (Mihabad 1946) de jî Melle Mistefa Barzanî sinorên destçerîkî bi fermî nasnekirin û xwe gêhand paytexta komara bajarê Mihabadê. Ev nişanek ji bo selmandine ve

Lê şerê herî mezin ku nemir Mistefa Barzanî hertim di jiyana xwe de bi serbilindî û şanazî behs

li şer kirîye, şerê bi navê (Dole Vajî an jî Dola Vajîya yê ku di rojên 3 û 4-ê 02). Şûbatê sala 1931-an de li Dola Vajîya li hemberî artêşa dewleta Îraqe qewimî.

rêbaratiya şoreşa Kurdan dihat hesabandin, bi giranî hat bombabaran kirin û her çend

tanê dijîn. Kesên ku li ser erdnîgarîyêk bedew û rêngin jîyanê derbas bikin, zu bi zu nikarin fêrî

partiya Hîwa, Mistefa Barzanî piştî 10 salan derbiderî û jîyana hêsiyê ya di destê karbi destên dewleta Îraqe de, ji bajarê Silêmaniyê bajarê Sînoyê li Rojhilatê Kurdistanê kirin. Di wan mercên nazik û hessas de vegera Mistefa Barzanî ya ber bi Kurdistanê tirs û xofek mezin xiste dilê karbidestên herdu dewletan her yekî bi qasî 50.000 dînanan ji bo kuştin an ji anina serê Barzanî dan diyarkirin. Xuyaye ku ev hejmêra bilinda diravê ku ji bo serê Barzanî hatibu diyarkirin, giringîya xebat û bizava Kurdan ya di bin serokatîye Berzanî di wê demê de dide eşkere kirin.

Bi hezaran sal e ku kurd bona azadiyê şer tike

Lê Mistefa Barzanî piştî jîyana rewşa wan salên ku li durî Kurdistanê û di bin çavderîya berpîrsiyarên dewleta Îraqe de derbas kiribû, vê carê bi hurbunî xebitî ku hêzek leşkerî ya rêkubêk li dora xwe bicivîne. Ji bona wê jî di 28.07 Julaya sala 1943-an de bi awayekî nihînî ji rojhilatê Kurdistanê vegeri cihwarê bav û kalên xwe Barzan û di demek kurd de karê zêdetir ji du hezar (2000) pêşmerge û şervanên mîrxas li dora xwe kombike. Bi vî rengî Mistefa Barzanî serhildana xwe ya duduyan di Julaya sala 1943-an de da destpêkirin û şoreşa Barzan ya duyemîn ji heya bihara sala 1945-an berdawam bu. Di vê serhildanê da ji Kurdan li hemberî hêzên dewleta Îraqe gelek serkeftin bi dest xistin.

Di çaxê şoreşa Barzan ya duyemîn de ji 2-ê Oktobra sala 1943-an heya 10-ê Novambra sala 1943-an diwartirin şerên bixwîn

rastîya dîrokî bu ku di navbera Kurdan de hevgirtinek bihêz pêkhatibû. Lê mixabin merc û rewşa siyasîya cihanê, dîroka Kurdan ber bi rêyek din ya berovajî berjewendiyên Kurdan ajot.

Yekemîn serhildan û şoreşa Barzanî di roja 9-e Sibata sala 1931-an (09.02.1931) de bi beşdarbuna 80-ê şervanên Kurd di bin serokatîya Mistefa Barzanî de di şerekî bi navê (Berqê Begê) li dijî artêşa Îraqe destbêkir. Di vî şerê ku piştê di domandina qedera siyasîya Kurdên başurê Kurdistanê de rolekî girîng lîst, hêzên artêşa Îraqe bi giranî li hemberî şervanên kurd şikestê xwarin û xisarek canî û maddî ya zêde bi dewlata Îraqe ket. Li hemberî şehîdbuna 5 pêşmergeyên Kurd û birindarbuna hejmarek kêman ya şervanên kurd, artêşa dewleta Îraqe 126 kuştî û bi sedan birindar li pey xwe hiştibun.

Ev tê wê wateyê ku di çaxe serhildana sala 1931 û 1932-an de êdî tiwan û hêza Mistefa Barzanî wek rêberêkî şareza li hemberî hêza dîjîmin bi temamî hatibu eşkere kirin.

Di şere Dola Vajîya de Mistefa Barzanî yê 28 salî bi wan şareziyên ku li ser taktîkên şerê partizanî hebun, karî bi hevkarîya şervanên xwe 235 esker û fermanarên artêşa dewleta Îraqe bikujin û bi sedan kes jî hêzên dewletê jî di vî şerî de birindar bun. Ev di helakî da bu ku ji şervanên Barzanî tene 12 kes hatibun şehîd kirin. Di vî şerî da jî ber wan hêriş û berwanîyan ku li gor zanist û taktîkên şerê bînumune bun, stêrka şansê Mistefa Barzanî wek rêber û serleşkerê kû jê hatî roj bi roj geştir bu û wî karî di nava Kurdên hemu Kurdistanê mezin da hêzek menewî ya bilind biafirîne. Bona wî vî şerî ne tenê di nava Kurdan de belkî di nava medya dewletên cîran û cihanî de ji dengê bilind veda. Ji bona bêtir nasandina van calakîyên dîrokî li ser hereketên Barzanî pêwîstîyêk girîng bi lêkolînên akademîk û zanistî heye.

Bihara sala 1932-an artêşa Îraqe bi hevkarî û piştgirîya hêza esmanî û leşkerîya dewleta kedxara Brîtanîya, hêrişek giran bir ser herêma Barzan. Gundê Barzan ku wek navendeke

Barzanîyan bi mêranî berxwedan kirin û di destpêkê de hinek serkeftin bi dest xistin lê nikarin li hemberî hêza pîrce û cebîlxanê û firokên şer yê Ingilîzan, li berxwebidin. Piştî we buyerê Şêx Ehmed û malbatên Barzanîyan neçar man di havîna sala 1932-an de derbasî bakure Kurdistanê bibin. Lê bihara sala 1933-an dewleta Tirkîyê Şêx Ehmedê Barzanî ku wê demê rêberê siyasî û olîyê hereketê bû, bi çend şervanên wî jî Tirkîyê teslimî dewleta Îraqe kirin. Ji vî tarîxê û pêde di dîroka serhildana Barzanîyan de rûpelê durketin û derbideriyê vedibe û jîyanek tîjî eş û buyer di nava Kurdên başurê Kurdistanê de dest bêdike. Dema ku Mistefa Barzanî ev bêbextîya dewleta Tirkîyê dît, ji wir ber bi cîyên Kurdistanê çu û xwe teslimî dewlata Îraqe nekir. Lê li ser daxwaza Şêx Ehmed, Mistefa Barzanî jî xwe gihand cem birayê xwe (Şêx Ehmed) yê ku di girtîgeha bajarê Musilê de bu. Mistefa Barzanî herçend dizanî ku jîyanek tal û nexweş li benda wî ye lê ji ber tewazî û qanûnên malbatî, bi kêfxweşî jîyana girdîgehê ji xwe re hilbijart.

Sala 1932-an di çaxê jîyana hêsiyê û dilketîda Barzanîyan de, dewleta Îraqe bi rênmûniya axayên xwe yê Brîtanî Şêx Ehmed, Mistefa Barzanî û malbatên Barzanîyan berê şandin bajarê Musilê û piştê jib bo Nasiryê, Kifri û Pirde (Alton Kopri) û di dawiyê de ji bo Silêmaniyê sîrgun kirin.

Di dawîya bihara sala 1936-an Mistefa Barzanî jî bo gotubêjên dîplomatîk bo bajarê Musilê hat vexwindin, lê berpîrsiyarên dewleta Îraqe li wur Barzanî girtin û bi kiryareke durî exlaqe mirovanatîyê walîyê Musilê ye wê çaxê xwest ku bi dayîna jehrê, wî ji holê rake, lê Mistefa Barzanî piştî du hefteyan ku ketibu hale bêhişyê, ji mirinê rizgar bu.

axa bav û kalên xwe Kurdis-

jîyana durî coxrafiya Kurdistanê jî bibin. Bi wateyek din jîyana durî cîya û newelên Kurdistanê jî bo Kurdan pîr nexweş e û malbatên wan yê ji Kurdistanê hatin durxistin, li benda derfetek bicuk bun vegerin welatên xwe Kurdistanê.

Şerê cihanê yê duyemîn Pîrsigirêka Kurd u Doza Mistefa Barzanî:

Şerê cîhane yê duyemîn derfetek girîng ji liv û xebata siyasîya kurdên başur û rojhilatê Kurdistanê re afirand ku di warê ramyarê (polîtîk) de ji bo netewa xwe karekî bikin.

Sala 1943-an partiya Hîwa bi serokatîya nemir Refîq Hilmî xebatek nihînî û bi dîsplîn di bajarên Îraq û Kurdistanê de didan meşandin. Berpîrsiyarên

partiya Hîwa ji bo berfîhkirina kar û xebata xwe ya siyasî û leşkerî ku bikaribun ji hêza serleşkerêkî şareza mîna Mistefa Barzanî û şervanên wî mifayê wergirin di 12.07 Ji sala 1943-an de orqanîzasyona nihîniya endam û sempoatên

di navbera hêzên Kurd û hêzên dewleta Îraqe de qewimîn ku di tevaya şerên çêbuyî de rejîma Îraqe rastî xisarek mezina maddî û mrovî bu û bi hezaran leşkeran wan canê xwe ji dest dan.

(dûmahî rûpêla 9)

Jîyan û bi serhata azadîkarê gelê kurd Gêneral Mistefa Barzanî Îro 16-ê tebaxê helkefta 78- salvegera damezrandina Partiya Demokrata Kurdistanêye. Pîrozbê!

(despêk rûpêl:9)

Di dîroka azadîxwazîya gelê kurd ya li Başûrê Kurdistanê şerên şoreşa Barzan ya duyemîn an ku şerên Şaneder, Xêrîzok, Gurêtû, Mezîne û şere Meydana Morîkê cîhekî girîng digirin ber xwe. Êdî ji wê şoreşa duyemîn û pêda mora netewayîti bunê bêtir zêdetir ruyê xwe di hereke Barzanîyan de daxuyakirin û partîya Hîwa û hemu efsêr û serleşkerên Kurd ku di nava artêşa Îraqe de mijulî xizmete bun bi rihek niştîmanperwerî piştîgîriya vê serhildan û bizava netevi kirin. Xisara mali û canî ya ku dewleta Îraqe li hemberî şervanên Kurd tuş bibu ew neçarkirin ku di 29-ê Novembara sala 1943-an de dawa gotubêjê ji seroke hereketê Mistefa Barzanî bikin.

Di 15-ê çirîya paş sala 1945 (15.01.1945) - an de encumena Azadîyê hat pekanîn. Desthilatdariya Îraqe li derfeteke digeryan ku hêzên xwe xurd û berfireh bikin û bi derbeyeke yekcarî şoreşa Barzanî tekbişkîne, lê Kurdan ji bawerîya xwe bi desthilatdariya Ereban

pêşket, dewleta Brîtanya dîsan bi piştîgîrîkirina ji dewleta Îraqe, careke din qedera sîyasiya Kurdên Başûre Kurdistanê guherand. Lê îdî navê Mistefa Barzanî mîna xebatkar û serokekî qehreman li her dera Kurdistanê bi camêrî belav bubu.

Barzanî û Komara Demokratîka Kurdistan (Mihabad 1946):

Piştî şerê bi navê Meydanê Morîkê dewleta Îraqe bi hevkarîya hêza esmanîya Brîtanya ku jib o berjewendîyên xwe yê aborî hemu yasa û qanûnên mirovanetîye binpê dikirin, karê Barzanîyan tuşî sikestê bikin û newekhevîya hêzen her du alîyan, Şêx Ehmed û Mistefa Barzanî neçarkirin ku bi biryarek nu di 11-ê Oktobra sala 1945-an (11.10.1945) de ji rîya Keleşîn ya nezîkî bajarê Sînoyê bi armanca hevkarîya komara Demokratîka Kurdistan bi hejmarek mezin xwe bigîhînin Rojhêlata Kurdistanê û malbatên Barzanîyan li heremên Mirgewer, Tirgewer, Sîno, Negedî û Mihabad hatin bi cîh

Mistefa Xoşnav, Mîrhac û Reis Îzzet di bin berpîrsîyarîya wî de bun. **Damezirandina Partî Demokratî Kurdîstanî Îraq, Tekçuna Komara Kurdistan û Meşa dîrokî ber bi Sovyêtîstanê:**

Salakê piştî damezrandina Partî Demokratî Kurdistan (piştî Partî Demokratî Kurdistan Îran) piştî şewra ku bi Pêşewaya Şehîd Qazî Mihemmed û karbidestên komara demokratîka Kurdistanê re hatkirin, di 16-ê Augusta sala 1946-an (16.08.1946) de Partî Demokratî Kurdîstanî Îraq ji di bin serokatîya Gêneral Mistefa Barzanî de ji bo bizava Kurdên Başûrê Kurdistanê hat damezrandin. Piştî ku di dawîya sala 1947-an de komara Demokratîka Kurdistan têkçû, Mistefa Barzanî bi hişyarbunê zêde xebitî ku li hemberî dewlta Îrane berxwedanê bike û bê zerer û zîyan ber bi sinorên Kurdistanê Başûr û Bakur hereket bike.

Di 31-ê Adara sala 1947-an de dema ku Mistefa Barzanî û şervanên wî pêhesîyank û Pêşewa Qazî Mihemmed hat îdamkirin, xemgîni û bêdengîyek mezin ket nava wan.

Di 15-ê nîsana sala 1945-an de hemu malbatên Barzanîyan bi serokatîya Şêx Ehmedê Barzanî vegehrîn. Başûrê Kurdistanê û xwe teslîmî berpîrsîyarên dewleta Îraqe kirin. Mistefa Barzanî ji meşa xwe ya dîrokî di 6-ê gulana sala 1947-an de ber bi Yekîtîya Sovyêtê, da destpê kirin. Lê meşa wan ya xwe va ji Mihabadê derketin û di yekemîn hefteya meha Adara sala 1947-an de serê Nalôsê di nawbera her du alîyan de anku hêzên Kurd û Îraniyande qewmî. Ji wê û pêda heya dawîya Adara sala 1947-an şerên Gucar (gundekî herêma Mirgever), enîya Sîno û Negedê, şerê Qarnê li herema Xanê û şerên Ewrîsî û Helec li herema Mirgever ku di tevaya şeran de hêzên Îranî bi berxwedanek mezin hêzên Barzanî re ru bi ru mabun, di navbera her du alîyan de qewmin.

Di 3-ê Nîsana sala 1947-an de(03. 04.1947) di navbera hêzên Barzanî û artêşa Îranê û çasên ku hevkarîya dewleta Îranê dikirin, şerê Nêrgî an ji Berêzer(li Mirgewer) çêbu ku Mistefa Barzanî bi xwe ji di vî şerî de bi sivikî birîndar bu. Ji ber şertên nebaşên hewayê (etmosfer), destpêka biharê serok Barzanî û şervanên wî di 19-ê nîsan 1947-an de neçar man ku vegerin nava axa başûrê Kurdistanê. Lê zexta dewleta Îraqê û hêsbûna Şêx Ehmedê Barzanî û malbatên Barzanîyan, Melle Mistefa neçar kirin ku bi hêzek taybetî ku ji 502 pêşmergeyên herî mîrxas pêkhatibu di 25-e Nîsan sala 1947-an(25. 04. 1947an) xwe bigîhîne gundê

Bayê li bakure Kurdistanê.

Lê artêşa dewleta Tirkîyê jî li hemberî hatina wan kete nava tevgerê û ew neçar man 2 roj

bi hemu top û tank û balefirên xwe demek dirêj bu ku amadekarîyên xwe kiribun, di her sê rojan de bi giranî şikestê

piştra anku di 27-ê nîsana sala 1947-an de xwe bigîhînin gundê Cermê(an ji Cermî) û Bedkarê li rojhilatê Kurdistanê ku dikevin jêriya çiyayê Şehîdan. Li wê derê li şerê çiyayê Xehîdan Mistefa Barzanî bi dengê xemgîn û bihêz wiha got:

Gelî pêşmergeyan!! Binêhirin, ji şerê vî çiyayî em golla Wanê û Urmîyê her duyan jî dibînin, her du jî cîhwarê herî kevnare jîyana bav û kalên mene, lê li ser vî axa xwe em mehkumî, mirin û revê ne û dagirkerên Kurdistanê nahêlin em li ser axa xwe di rihetîyê de bijîn. Guneha me tenê Kurdayetî ye, hişyar bin û eme biser bikevin, cimkî em ji xwe re dixebitin...!(Mistefa Cihangîr Şatî yek ji wan 502 kesên bu ku bi serok Barzanî va çubu Sovyêtîstanê).

Hereketa Barzanî û şervanên wî ber bi sînore Îran û Yekîtîya Sovyêtê didome û ew ber bi heremê Maku dimeşin. Di 9-ê heya 11-ê Gulana sala 1947-an de şerên mezin û berfireh di deşta Makuyê û çiyayên derdora wê de sê roj û sê şevan bi giranî di navbera her du alîyan de berdewam bun û di vî şerê dijwar de herçend artêşa Îranê

Di 19-ê çilayê paş sala 1948-an(18.01. 1948) de di konfiransa giştîya ku ji aliyê Yekîtîya Sovyêtê ve ji bo karê Kurdayetî yê penaberên başûr û rojhilatê Kurdistanê hatibu lidarxistin, Mistefa Barzanî wek berpîrsyarê giştîyê ve xebata hevpara Kurdên her du parrên Kurdistanê, hat hilbijartin.

(dûmahî rûpêla 11)

nedihanîn. Bi vî awayî zemîneya serekî din di navbera herdu alîyan de hat duristkirin. Gotubêja di navbera herdu alîyan de negêhîşt tu encamekê û bi sere 25-ê Augusta 1945-an (25.08.1945) hevdiîtinên du alî bi dawî hatin.

Kurdan careke din di 5-ê çirîya peş sala 1945-an de (05.09.1945) di şere bi nava Meydanê Morîkê de hemasêyek dîrokî afirandin. Di vî şerê giran de artêşa Îraqe bi ji destdayîna 480 kuştî û 80 dîlan ji esker û fermanarên xwe carek din bi vî heqîqetê hasîyan ku nikare bi tenê li hemberî şervanên kurd li berxwe bide. Ji ber ku di şerê navbirî de kurdan tenê 5 kûştî û 7 birîndar hebûn û nav û bangê berxwedana kurdan li her çar perçên Kurdistanê gerîya. Êdî kurden hemu Kurdistanê mezin, Başûrê Kurdistanê ji xwe re kirin Keîbeya gêhîştina xwezî, hesret û çibicîkirine daxwazên xwe yê netewî. Di wan salan de Mistefa Barzanî herçend hê di jîyane de bu jî Kurdên hemu dinyayê re bibu lîdêrekî efsaneyî.

Dema ku şoreşa Kurdan

war kirin.

Di çaxê desthilatdariya Komara Demokratîka Kurdistanê de hêzên Barzanî di parastina dewleta Kurdî de bi hemu rangan hevkarî dikirin û di çaxê komarê de bi du şerên Qarava li herêma Seqîz û şerê Milqerenî xisarek mezin li hêzên Îranê dan. Di şerê Qarawa da heştê (80) serbaz û efsêrên artêşa şahensahîya Îrane hatin kuştin û 120 kes jî bi dîl hatin girtin. Di vî şerî de ji ber ku hêza Kurdan heta yek kuştî jî nedabun, tirs û wehşetek mezin ket nava artêşa Îranê.

Li ser rolê Barzanîyan di çaxê Komara Demokratîka Kurdistanê de gelek pirtuk û gotar hatine nîsandin, lê ji wan dokumênt û nivîsên ku ji çaxê komarê mane, xuya dibe ku hêza Barzanîyan rolekî mezin di parastina dewleta Kurdan de listîye. Li ser vî esasî ji sê mehan piştî ragehandin û ilankirina Komara Kurdistan, Mistefa Barzanî bu Gêneral Barzanî û mîna serleşker û berpîrsîyarekî hêza artêşê û sê tîpan bi serokatîya her sê efsêrên başûrê Kurdistanê Bekir Ebdulkerîm,

Jîyan û bi serhata azadîkarê gelê kurd Gêneral Mistefa Barzanî Îro 16-ê tebaxê helkefta 78- salvegera damezrandina Partiya Demokrata Kurdistanêye. Pîroz bê!

(despêk rûpêlê¹⁰)

Baqîrov (Serokkomarê wê demê yê komara Azerbaycanê) ji destpêka hatina hêzên Barzanîyan bi helwestek şovênîstî dan û standin bi wan re dikirin. Xuyabu ku ew ji di bin tesîra desthilatdarên komara Tirkîyê de mabu ku hebuna netewa kurd înkâr dîkin û Kurdistanê bakur di wan salan de di bin sîya esmanekî reş û bi goman de mabu. Bona hebuna Kurdên komara Azerbaycanê jî ku bi hejmara xwe ji kurdên komara Ermenîstanê zêdetir jî bun, ji aliyê desthilatdarên komara Azerbaycanê ve dihat înkâr kirin.

Li ser helwesta nîşparêzîya Baqîrov di 29-ê Tebaxê 1948-an de Barzanî û hevalên wî ji bajarê Baku ber bi Taşkend (paytextê komara Uzbêkîstanê) hatin veguhastin û li nêzî wî bajarî hatin bi cîh war kirin.

Di 13-e Adara 1949-an de bi pîlan û kompoyên Baqîrov û bi destura berpîrsyarên para parastina Yekîtîya Sovyetîstanê M. Barzanî ji hevalên wî cuda kirin û li herêma derya Ûral bi awayekî desteser (dest bi ser) û di bin çavderîya tund û tûj de, demeke dirêj jîyana xwe derbas kir. Lê karbidestên Sovyetîstanê di 9-ê îlona sala 1951an de careke din Mistefa Barzanî

Di çaxê desthilatdarîya Xuruşov de rewşa sîyasî û jîyana Barzanî û hevalên wî hinekî baştir bibu.

Desthilatdarîya Ebdulkerîm Qasim, vegera serok Barzanî bo Îraqê û Beesî:

Piştî ku di 15-ê tîrmehê sala 1958-an de komek ji efsêrên Îraqî bi serokatîya Ebdulkerîm Qasim desthilatdarîya xanedana paşayên Haşimî û Nûrî Seîd bi zerbeyek eskerî ji holê rakirin, di 6-e çirîya pêş sala 1958-an de Mistefa Barzanî piştî 11 sal û nîvan derbiderî û jîyana durî Kurdistanê, li ser vexwesdina Ebdulkerîm Qasim vegerîn Îraqê û li Bexdayê bi cî û war bun. Pêşwazîya ku di çaxê vegera serok Barzanî de ji aliyê kurd û ereban ve jî hat kirin, pir germ û buyerek dîrokî bu. Mistefa Barzanî pir xebitî ku xwe bi şert û mercên rewşa sîyasîya Ebdulkerîm Qasim re biguncîne û heta hinek gotinên wî hebun ku gele kurd hez nedikir û bi başî nedidîtin ku serokekî mîna Barzanî ji Qasim re bêje:

“Ez xwe bi serbazekî we dizanim “

Lê Barzanî bi van gotinan dixwest xurtura efserekî xwedî desthilat, têr bike û gelê Kurd û ereb di nava aştiyê de bi hevve bijîn. Di destpêkê de Ebdulk-

şoreşek din ya li dijî dewleta Îraqê bu.

Di hemu hevpeyvînên ku gêneral M. Barzanî bi rojnamevanên biyanî re pêk anîne, ew hertim li ser biratiya gelan û jîyanek tijî aşti bê saz kirin.

Barzanî di hevpeyvîneke xwe de dibêje:

“Em aştiyê dixwazin û bila şer bi dawî be ku kurd û ereb bi awayekî birayane û di nava aştiyê de bi hevve bijîn...! (Ji hevpeyvîneke tîlêvîzyonî ku rojnamevanekî Înglîzî pere çêkirîye).

Di 11-ê îlona sala 1961-an de Mistefa Barzanîyê nemir soreşa xwe ya ku 14 salan berdevam bu li dijî rêjîma Ebdulkerîm Qasim û Beesîyên ku piştî wî hatin, dadestpêkirin. Mezin bûna Mistefa Barzanî di vê rastiyê de yê ku wî karî bi xebat û çalakîyên xwe ji serokatîya hoz û eşiretekê, sal bi sal ber bi pêşve bimeşe û di nava dîroka xebata bi şan û şerefa netewa Kurd de weke serokê neteweke bê hezkirin. Di wan salan de Mistefa Barzanî wek nunerê pîrgîreka millîya Kurd li hemu cîhanê dihat nasandin. Ji bona wê jî başurê Kurdistanê bibû qada hevdîtina rojnamevan û sîyasethavên biyanî bi serokê Kurd Mistefa Barzanî re.

Di 8-ê Sibata sala 1963-an (08. 02. 1963) de rêjîma Ebdulkerîm Qasim bi aliyê Beesîyan ve hatibu lidarxistin, tekçu û Ebdulkerîm Qasim hat kuştin. Barzanî ji bo ku di wê dema dijwar de azadîxwazên kurd û ereb bi destê Beesîyan neyên kuştin, derîye Kurdistan û heremên azadkirî ku di bin desthilatdariya partîya wî de bun, ji wan re vekirî hîşt û bi vî awayî gelek kesan cane xwe ji destê Beesîyan rizgarkir. Di wan rojên hessas de ku Bexda bibu qada tohildana Beesî û alîgirên rêjîma Ebdulkerîm Qasim, ev sîyaseth, durdîtina û mîrxasîya Mistefa Barzanî carek din hizir û ramanên mirovhezîya wî ji herkesî re dan îspatkirin.

Piştî ku ji salên 1963-an heya Sibata sala 1968-an desthilatdarîya Îraqê di navbera Ebdulselam Arîf û Beisîyên de dest bi dest dibu, wan piştî ku hemu dijberên xwe serkut kirin, vê carê berê xwe dan Kurdistanê û heya Adara sala 1970-an şerrên dijwar di navbera herdu alîyan de qewmîn. Piştî xebata salên giran di 11-ê Adara sala 1970-ê de li pey gotubêjên dur û dirêj di çarçoveya desthilatdarîya Îraqê de otonomî ji Kurdên Kurdistanê re hat diyarkirin. Xuyabu ku Beesî di vî biryar û lihevhatinê semîmî

nebun û li benda derfeteke bun ku kar û barê xwe yê desthilatdarîyê rêk û pêk bikin û piştê dîsan bi Kurdan re bikevin nava şer û hereketa Kurdistanê bi yek carî bifetisînin.

ji aliyê Rojava û Amêrika ve wek jandarme Rojhilata Navîn dihat hesibandin, mezintirin xiyaneta dîrokî li Kurdan kir. Piştî wê bi sedhezaran Kurd ji başurê Kurdistan mişextî Rojhi-

Ev sirra wan bi kiryareke hovane zu ji Kurdan re eşkera bu. Yanî dema ku di 29-ê Îlona sala 1971 an (29. 09. 1971) de îstîxbarata Îraqê bi şandina çend kesên di kincên meletiyê de xwest ku rêberê şoreşê Mistefa Barzanî bikuje û ew di vî karê xwe de bi ser neketin, careke din şerên dijwar di navbera herdu alîyan de dest pêkirin. Vê carê dewleta Îraqê xebitî ku bi hevkarîya hêzek sêyemîn şoreşa Kurdan tuştî şikeste bike. Şer di Adara 1974-an de bi germî li hemu heremên başurê Kurdistanê dest pêkiribu. Di Adara sala 1974an de dewleta Beesîyên Îraqê qanuna xwe ya otonomiyê îlam kirin. Lê Mistefa Barzanî ji ber mesela Kerkuk, Xaneqîn û Musilê qanuna otonomîya ku dewletê îlam kiribu, nepejirand û ew otonomîya Beesîyan otonomiyek leyîskî bi nav kir. Ji bona wê jî di Çirîya pêş sala 1974-an de bi qasi 17 mehan conta Beesîyan bi hemu şeweyên hovane, hêrişî ser gund û bajarên Kurdistanê kirin. Bi vî rengî Beesîyan mirin, reşerojî û derbiderî li hemu Kurdistanê direşandin. Wê demê jî cîhan li hemberî van kiryarên Beesîyan kerr û bédeng bu û xaça sora (Heyva Sor) cîhanî ji bi çî şeweyan hevkarîya kurdan nekirin, ji ber ku ew ji di bin tesîra dewleta Îraqê da mabun û ev jî berêvajî zagonên vî rêxistina cîhanî bu. Di nasandina pîrgîreka Kurd de şoreş û xebata Barzanî rolekî bercav lîst.

Peymana Elcezayer, rewşa doza şoreşa Eylulê û Wefata Serok Barzanî:

Di 6-ê adara sala 1975an de Îraq û Îran bi navbeynkarîya serokkomarê Elcezayîrê (Hewari Bu mîdyên) û girêdana peymana Elcezayîr lihev hatin. Mihemed Riza Sahê Pehlewî ku

latê Kurdistanê bun ku li seranserî Îranê wek penaber ji Kurdistanê hatin durxistin. Durutiya şahê Îranê ku xwe warsê tac û textê padîşahiya hemu Arîyan dihesî band, jî dîrokê re eşkera bu. Wî bi vî peymana bi Beesîyan re bi cîhana sîyasethê da selmandin ku bizava nemir Barzanî bandorekê mezin li ser Kurdên Rojhilata Kurdistanê jî hiştîye û ev bizav ji bo desthilatdarîya wî ya paşerojê li Îranê ji metirsyek mezin bu.

Mistefa Barzanî piştî ku li bajarê Kereçe hat bi cîh kirin, di hemên salê de çu Amêrika û di 1-ê Adara sala 1979-an dema ku gelê kurd piştî tekçuyîna rêjîma sîtemkara 2500 salîya Şahensahî li Îranê li bendê bun ku Mistefa Barzanî vegere Kurdistanê û şoreşek nu li dijî dewleta Îraqê bide dest pêkirin, bi nexweşîya kansêrê li nexweşxaneyêke Amêrikayê wefat kir.

Di roja 5-ê Adara sala 1979-an de termê Mistefa Barzanî bi merasîmeke li bajarê Sino ku bi sedhezaran kes têde beşdar bubun, hat veşartin.

Lê piştî mirinê ji termê Mistefa Barzanî dîsan bu armanca kompoyên dewletên dagirker ku dixwestin Kurdan bi destê Kurdan bidin kuştin. Mihaciret û derbiderî li ser axa Kurdistanê heta di çaxê mirinê de ji dev ji Mistefa Barzanî bernedida.

Di 6-ê çirîya pêş sala 1993-an termê serokê Kurd Mistefa Barzanî û kurê wî nemir Îdrîs Barzanî ji gundê Helecê yê di herema Mîrgewer de vegeandin cîh warê bav û kalên wî herema Barzan. Mistefa Barzanî di dîroka sîyasîya gelê Kurd de buye nîrxekî gelemperî û wek lîdêr û serokekî doza bi şan û şerefa Kurdistanê hê jî di dilê gelê xwe da dijî.

**Amadekar:
Tahir Silêman**

vegerandin Taşkendê.

Di 5-ê Adara sala 1953-an de Josêf Stalîn mir û Xuruşov wek sekreterê giştî û serkarê Yekîtîya Sovyetîstanê ji aliyê Partîya Komunîst ve hat hilbijartin. Li gor telîmata Xuruşov, Barzanî li paytexta Sovyetîstanê (Moskovayê) hat bi cîhwar kirin û çend caran ji wan bi hevve hevdîtin pekanîn.

erîm Qasim wusa da diyarkirin ku Îraq welatê kurd û erebaye û gel li benda rojên xweş bu ku du netewe bikaribin di aşti û wekhevîyê de bi hevve bijîn. Lê aliyê Kurd û Ebdulkerîm Qasim li ser pîrgîreka Kurd li hev nehatin û di Adara 1961-an de Melle Mistefa Barzanî bi yek-carî ji Bexdayê vegerî Barzan û mijulî kar û bar destpêka

UNUDULMAYAN ŞAHMALI KÜRDOĞLU

Sənət sirlərlə, möcüzələrlə doludur. Sənətkar ömrünü bitirir, amma onun yaratdığı sənət yaşayır. Dahi Üzeyir Hacıbəyovun, Azərbaycan musiqi sənətində izləri qalan, heç bir vaxt unudulmayan Cabbar Qaryağdı oğlu, Bülbül, Seyid Şuşinski, Keçəçi oğlu Məhəmməd, Xan Şuşinski, İslam Abdullayev, Zülfü Adıgözəlov, Yavər Kələntəri, Mütəllim Mütəllimov, Yaqub Məmmədov kimi sənətkarları yaşadan da onların sənətidir. Belə sənətkarlardan biri də Şahmalı Kürdoğlu idi. O, bizim muğam sənətində öz dəst-xətti olan, səsi ilə fəxlərə meydan oxuyan misilsiz bir ifaçıydı. "Rast" muğamını demək olar ki, əksər xanəndələrimiz oxuyur, amma hələ də Şahmalının oxuduğu "Rast"ın təsiri duyğulardan silinməyib.

Mən Şahmalı Kürdoğlu ilə dost deyildim, amma onun vurğunuydum. Və günlərin birində (1991-ci ildə) bu gözəl sənətkarın dəvətilə Ağdamda, Qiyaslı kəndində onun qonağı oldum. Səhərə qədər yatmadıq, Şahmalının öz ömrü-günü, keçdiyi həyat və sənət yolu haqqında onun şirin söhbətinə qulaq kəsildim. Şahmalı Füzulini çox sevirdi, bu dahi şairin qəzəlləri onun dilindən düşmürdü. Elə səhəri o qəzəllərlə açdıq.

Şahmalı haqqında "Qobustan" curnalına bir yazı hazırladım. Amma yazı çap olunanda Şahmalı dünyada yox idi. Şəhid olmuşdu.

İstəyirdim ki, onun haqqında bir kitab yazım, bu bənzərsiz sənətkarı tanıdım. Amma yaza bilmədim. Hər dəfə o kitaba başlamaq istəyəndə "Rast" muğamını dinləyir, Şahmalının qəm dolu, qəhər dolu, həm də sanki bu dünyaya, fələyin gərdisinə üsyan dolu səsinə eşidir, əlim-qolum boşalırdı.

İllər keçdi. İndi budur, Şahmalı haqqında bir kitab yazılıb. Onu Fazilə Qaraxanqızı yazıb. Ömründə Şahmalını görməyən, amma onun səsinin heyranlarından olan bir xanım. Ağdamın Pirzadlı-İsmayılbəyli kəndində, ziyalı ailəsində doğulan, bir müddət xanəndə kimi tanınan, amma indi şair-jurnalist kimi oxucuların diqqətini cəlb edən bir xanım.

"Şahmalı Kürdoğlu". Fazilə xanımın kitabına elə bu adı seçib. Kitabda üç əsas xətt görürəm: birincisi-Şahmalı

Kürdoğlu sənəti haqqında müəllifin özünəməxsus düşüncələri, ikincisi onun

keçdiyi məşəqqətli həyat yolu, üçüncüsü Şahmalını sevən sənət dostlarının onun haqqında xatirələri.

Müəllif Şahmalı haqqında nə bilir, nə eşidib, onların heç birindən yan keçmir. Ş.Kürdoğlu orta məktəbi Qiyaslıda bitirir, sonra Ağdamda pedoqoqçu texnikumu başa vurur, sonra da Türkmənistanda hərbi xidmət. Hərbi xidmətini başa çatdırır, amma orada universitetə daxil olur, hüquq fakültəsini bitirir. Qayıdandan sonra isə atası vaxtilə qaçaq olduğu üçün Şahmalıya iş vermirlər, o müəllimliklə məşğul olur. İş elə gətirir ki, Şahmalını Bakıya dəvət edirlər. Böyük bəstəkarımız Fikrət Əmirov Ağdama gəlir. Onun məqsədi Opera teatrına səsi olan, "Leyli və Məcnun"da oynaya bilən xanəndə tapmaq idi. Şahmalı və Bakir Haşimovu bu niyyətlə Bakıya dəvət edirlər. Ş.Kürdoğlu həm Opera teatrında, "Leyli və Məcnun" operasında çıxış edir, həm də filarmoniyada konsertlər verir. Beləliklə, məşhurluq başlayır. Az sonra o, "Rast" muğamını yazdırır və bir muğam ifaçısı kimi sənətsevərlərin rəğbətini qazanır.

Sonra isə üreyinin sadəliyindən fitnə-fələ uyur, yeddi il həbsdə yatır. (Çox təəssüf ki, Fazilə xanımın kitabında bu faktın üstündən keçilib, Şahmalının başına gələn bu əhvalat çoxlarına məlumdur və mən "Qobustan" jurnalındaki yazımda da bu barədə qısaca söz açmışam). Sonra Şahmalı Ağdama qayıdır, yenə müəllimliyini davam etdirir, universitetin filologiya fakültəsini də bitirir, Ağdamın musiqi dünyasına qovuşur, "Şur" ansamblınının yaradıcılarından, fəal üzvlərindən biri olur.

Əlbəttə, bu dediklərimin bir çoxu Fazilə xanımın kitabında çox geniş verilib. Bunlar bir

insanın tərcümeyi-halında görünən cizgilərdir. Amma görünməyən, məlum olmayan cizgilər də çoxdur və Fazilə xanım bizi Şahmalı dünyasının o naməlum cizgilərini tanıdır.

Kitabın yaxşı cəhətlərindən biri budur ki, müəllim xanəndənin muğam haqqında fikirlərini də oxuculara çatdırır. Yəqin ki, xanəndənin dilindən söylənilən bu fikirlər yazılı şəkildə saxlanılıbmış. Şahmalı Kürdoğlu deyirdi: "Muğamın ayrıca bir fəlsəfəsi var, əruzun ayrıca fəlsəfəsi. Hər ikisində ümumi bir cəhət var ki, muğamat yeddi laddan və ayrı-ayrı şöbələrdən ibarətdir. Şeirin əruz vəznə də müxtəlif bəhrlərə və ayrı-ayrı növlərə, təfilələrə bölünür. Bu müqayisəni oxuculara izah etmək yerinə düşər. Məsələn: əruzun "Rəcəz" bəhri muğamın "Çahargah" ruhuna uyğundur. Hər ikisində üsyankarlıq, döyüşkənlik ruhu var. "Həzə" bəhri "Şur" muğamı ruhundadır. Hər ikisi ürəkləri ehtizaza gətirir. Bu səbəbdən də "Şur" muğamının bir şöbəsinin adı "Dilkəş"dir. "Dilkəş" fars sözü olub, "üreyi cəlb edən", "könül alan" mənasındadır. "Rəməl" dəvə və yaxud dəvə addımı-"Bayatı Şiraz" muğamının ruhuna uyğundur. "Bayatı-Şiraz" muğamı əsrlərdən üzü bəri gələn dəvə karvanını xatırladır. Bu muğamın ruhunda dərin düşüncə, kədər, həsrət, ümumiyyətlə, bir ağırlıq, bir ləngər var. İstər ustad oxusun, istərsə də yeniyetmə cavan, bu muğamın ruhundakı kədəri, zəhmi dərindən dərk edir, duyursan".

Hər bir sənətkar haqqında yazılan kitabda onun tək sənəti deyil, həm də bir insan kimi xarakteri də canlandırılır və bu mənada Fazilə xanımın kitabında biz Şahmalını

özünəməxsus bir insan kimi də tanıyır və sevirik. Budur, Ş.Kürdoğlunun qızı Afət xanımın dedikləri: "Şikayət etməzdi atam. Tək-tənha, sevgidən-nəvazişdən çox uzaq sadə bir ömür yaşayırdı. Mən körpə olanda anamın daha atamla birləşməyəcəyini bilən, onunla ailə qurmaq arzusunda olan kəslərə verdiyi cavablar belə olmuşdu: "Hara getsəm, harda olsam-evdə də, məktəbdə də, yolda izdə də, elə bilirəm ki, Şahmalı mənimlə birlikdədir, mənim üçün dağ da, daş-qaya da, ağac da, ətrafda məni əhatə edən nə varsa, hamısı Şahmalıdır". Atamın qürurlu bir insan olması hamıya məlumdur". Yeri gəlmişkən qeyd edirəm ki, kitabın araya-ərsəyə gəlməsində müəllifə dəstək olan, onunla bağlı bir çox bilgilərin əldə olunmasında Afət xanımın böyük rolu olmuşdur.

Təbii ki, Şahmalı Kürdoğlu sənəti, həm də onun insani keyfiyyətləri barədə ən səmimi sözü onun sənət dostları deyər bilər. Fəzilə Qvaraxanqızı bu niyyətlə Şahmalı ilə dostluq edən bir çox sənət adamlarına müraciət etmiş, onların fikirlərini də oxuculara çatdırmışdır. Bəzilərində qısaca nəzər salaq.

AKADEMİK VASİM MƏMƏDƏLİYEV: "Şahmalı Kürdoğlunda iki ümdə xüsusiyyət var idi. Birincisi, muğamı gözəl bilirdi. O, nəhəng sənətkarımız Seyid Şuşinskiyəndən muğamat dərsi almış, muğamın bütün incəliklərinə dərinləndirilmişdi. İkincisi odur ki, Bakı Dövlət Universitetinin filologiya fakültəsində Əli Fəhmiddən dərslər almış, əruzunu yaxşı mənimsəmişdi.

..İnsan yaşadığıca kamilliyə can atır. Ömrün kamillik dövrünü yaşayan Şahmalı Kürdoğlu muğamla bərabər söz yaradanı ilə baş-başa qalaraq, Allahı zikr eyləyərək daim ilahi varlığa-öz yaradanına qovuşmağa can atırdı"

XALQ ARTİSTİ ƏLİBABA MƏMMƏDOV: "Şahmalı mənən də, cismən də çox güclü insan idi. Yüksək ifaçılıq qabiliyyətinə və böyük daxili mədəniyyətə malik idi. Onun ifasında lentə alınan "Rast", "Zabul Segah" dəstgahları Şahmalının ortabab ifasıdır. Mən onun məclislərdə daha yüksək səviyyəli ifalarının şahidi olmuşam. O, daim Füzulidən oxuyardı. Paytaxtdan uzaqlaşmağı onun ifasında muğam dəst-

gahlarının lentə yazılmasına mane oldu. Özünün bəstələri vardı. Mən eşitmişdim. Füzulinin bir neçə qəzəlinə təsnif bəstələmişdi".

ŞAİR MƏMMƏD ASLAN: "Unutqan əsrimizdə sanki Füzulinin ruhu doğmuşdu onu-o köüllər sultanını unutmamağa qoymamaq üçün, odlu nəfəsinin möcüzəsi olan sözlərinə göy qurşağı rənglərini birə-beş qat artırmaq üçün".

ALİM-TƏDQIQATÇI, XANƏNDƏ VƏLİ MƏMMƏDOV: "Dörd il müddətində bir yerdə təhsil alarkən Şahmalını yaxından tanıdım. O, yüksək mədəniyyətə malik, sadə və səmimi insan idi. Özünə də, başqalarına da tələbkər idi. Bəzən düşüncələrə, xeyallara qapılırdı. Ona xoş münasibəti olan adamdan heç vaxt inciməzdi.

..Satqın ermənilərin öz havadarları ilə torpaqlarımıza hücumu hamı kimi Şahmalını çox qəzəbləndirdi. Qarabağın, el-obanın Məcnunu olan Şahmalı doğma kəndini tərk etməmək qərarına gəldi. Oğlanları nə qədər təkid etsələr də, o, od-ocağından ayrılmadı".

XALQ ARTİSTİ CANƏLİ ƏKBƏROV: "Rəhmətlik Xanəminin səsinin heyranıyam. Şahmalının səsi onun səsinə çox bənzəyirdi".

GÖRKƏMLİ XANƏNDƏ SÜLEYMAN ABDULLAYEV: "Şahmalı çox gözəl oğlan idi. Allah ona elə boy-buxun, elə qədd-qamət vermişdi ki: gur qara saçları, yaraşığı, səsi. Konsertə gələnlər həm onun səsinə, həm də zahiri gözəlliyinə heyran qalırdılar".

Kitabda xalq artisti İslam Rzayevin, tarzən Rafiq Rüstəmovun, yazıçı Mustafa Çəmənlinin, həmçinin bu sətirlərin müəllifinin-Vaqif Yusiflinin Şahmalı haqqında ürək sözləri və xatirələri də öz əksini tapır.

Əlbəttə, müəllif daha başqa, görkəmli sənətkarlarla da görüşə, onların Şahmalı Kürdoğlu şəxsiyyəti və sənəti ilə bağlı düşüncələrini təqdim edə bilərdi. Amma elə bunlar da kifayətdir. Əsas odur ki, bu kitabda bənzərsiz sənətkar olan Şahmalı Kürdoğlu yada salınır, xatırlanır və bizdə də belə bir qənaət oyanır ki, əsl sənətkar heç bir vaxt unudulmur.

VAQİF YUSİFLİ
Ədalət.- 2010.-
10 dekabr.- S. 7.

Şêx Abdûselam Barzanî û Dewleta Kurdistanê û Otonomî û Dewleta Federe ya Kurdistanê...

İbrahim GUÇLU

Şêx Abdûselam Barzanî, li Kurdistanê serokekî neteweyî yê dîrokî û bi navûdeng û gelek girîng e. Ew şaxsiyet û serokekî gelek balkêş û rewşenbîr û mut-effekîr e. Ew di heman dem de serokekî aristokrat yê oldar û serokê Nakşibendîyan bû.

Serokatîya Şêx Abdûselam Barzanî, ji serokatîya edetî cûdatir bûye. Xwediyê qarek-tereke milî, civakî, olî û reformxwaz bûye. Loma jî Şêx Abdûselam li herêma xwe gelek reformên dîrokî û girîng pêk îne. Reformên di dema wî de pêk hatine, her Kurdek jî baş dizane û jê re rêz digrin, ev in:

1-Xwediyê mulkbûnê ji holê radike.

2- Axê li gûndîyan belav dike.

3-Qelindê bûkê ji holê radike. Bi zorê zewacê qedexa dike.

4- Pêwendiyên civakî û herêmî û însanî, gor pîvanên wekhevî û edaletê rêdixe.

5-Biryar dide ku li her gundekî mescîdek ava bibe. Ew mescîdan bes wezîfeya ol û îbadetê nebînin.. Di hamen dem de bibin navendên civakî, navendên danûstandinê, navendên çareserkirina pirs-girêkan,

6-Li her gundekî ji bona ku pirs-girêk ji her aliyê ve çareser bibin, bi îradeya gûndîyan meclîsek/konseyyek ava dike.

7-Ji her eşîretekê ji bona hêzên çekdar ava bibe, biryar dide û gor wê biryarê hewil dide.

Şêx Abdûselam bi van reformên xwe, bi hemû eşîretên Kurdistanê re dibe xwediyê peywendiyek xurt. Hemû eşîret jî bawerîya xwe ji Şêx Abdûselam Barzanî re nîşan didin.

Ew di heman dem de xwediyê projeyeke civakî û milî ye jî. Ew dixwaze ku pêşî li herêma xwe û piştî re jî li tevayî Kurdistanê vê sistêmê ava bike. Ev sistema jî, ji sistema Împaratoriya Osmanî cûda û serbixwe ye. Ne sistemek despotîk û otorîter e. Ew projeya wî, domandina projeya Şêx Ûbeydullah Nehrî ya milî ye.

Bi van projeyên wî, li Kurdistanê fikrên reformxwazî û civakî û milî belav bûn, rê û rêbazek nû ava dibû.

Şêx Abdûselam Barzanî, di sala 1907-an de bi hemû şêx û

serok eşîrên Kurdistanê re civînekê li dar dixê. Di wê civîne de biryarên gelek girîng tên girtin. Ew biryaran pêşkêşî desthilatdariya Împaratoriya Osmanî dibin.

Ew biryarên dîrokî û girîng ev in:

1- Li Kurdistanê, divê zimanê kurdî bibe zimanê fermî.

2-Li Kurdistanê, perwerdayî divê bi zimanê kurdî bibe.

3-Qeymeqam, midurên navçeyan, xebatkarên din, divê ji Kurdan bîn diyar kirin. An jî kêmtirîn divê ew memûrên ku kurdî dizanin ji bona Kurdistanê bîn diyar kirin.

4- Divê di dadgehan de biryar gorî hiqûqa îslamê bîn dayin.

5-Divê bac bê girtin. Lê ev baca divê li Kurdistanê ji bona çêkirina rêyan, avakirina dibistanan bê bi kar anîn.

Şêx Abdûselam Barzanî, ji bona ku ev projeyên xwe yê milî pêk bîne, bi Hemû Cemiyetên Kurdistanê re pêwendî datîne. Di heman dem de, bi Şêx Mehmûd Hafîd, Şêx Abdûlkadîr Nehrî, Axayê Şîkakan Simko û pêşengên civaka kurd yê din re jî danûstandin dike.

Dema ku ew daxwazên serok eşîr û şêxên Kurdistanê, digihîjin destê desthilatdariya Osmanî, ew daxwazan li dijî dewleta Osmanî wek îsyana tîn qebûl kirin. Împaratoriya Osmanî, leşkerên xwe dişîne ser Kurdistanê. Hezar mixabin ji derveyî Eşîreta Barzan, eşîretên din li berxwe nadin. Mixabin beşek ji wan eşîran jî dibin hevalên dewletê. Wê demê Şêx Abdûselam biryara şer dide. Eşîreta Barzan, bi mehan şer dike. Lê Şêx Abdûselam Barzanî mecbûr dibe ku herêmê terk bike.

Şêx Abdûselam diçe herêma Suryaniyan. Suryanî, li Şêx Abdûselam xwedî derdikevin û cî didin wî.

Lê hêzên dewletê dikevin Kurdistanê û herêma Barzan, gûndan dişewitînin, malên gel talan dikin. Mêran dikûjin. Jin û zarokan dîl digrin. Wê demê Mele Mistefa Barzanî (Birayê Şêx Abdûselam yê biçûk) 3 salî ye. Ew, bi dêya xwe ve dîl tên girtin û di zîndana Misûlê de tên girtin.

Beşek çekdar jî vedikişîn çiyayên bilind. Li benda biryara Şêx Abdûselam Barzanî dimînin.

Şêx Abdûselam, di sala 1908-an de vedigere Herêma Barzan. Hêzên xwe yê çekdar dîsa dicivîne ser hev, li hemberî hêzên dewleta Osmanî dest bi şer dike. Di vî şerî de, hêzên Dewleta Osmanî zerarên mezin dibînin û şikest dixwin.

Şêx Abdûselam Barzanî, li dijî Meşrûtiyeta Yekemîn (1908) jî derdikeve. Ew li dijî Îttîhad

Terakkiyan jî xwediyê helwest-eke reformxwaz e. Wan nijad-perest qebûl dike.

Piştî vê serkeftina Şêx Abdûselam Barzanî, Hikûmeta Osmanî, ji Şêx Abdûselam hevdfîtinê daxwaz dike. Ew jî qebûl dike. Piştî muzekereyan, dewleta Osmanî daxwazên wî qebûl dike. Herdu teref girtiyan azad dikin. Dewleta Osmanî, zerara daye herêmê tanzîm dike.

Lê dewleta Osmanî, bi soza xwe re girêdayî namîne, dest bi tade û zilmeke nedîti dike. Di sala 1913-an de biryar dide ku Şêx Abdûselam Barzanî bê girtin. Loma jî hêzek çekdar dişîne ser wî.

Şêx Abdûselam jî wê demê mecbûr dibe ku biçe Rojhelata

Kurdistanê. Dibe mêvanê Seyîd Taha. Nêzikî Ûrmiyeyê li Rajanê bi cîh dibe. Di salên 1983-an de jî Serokê Kurdistanê Mesûd Barzanî li vî bajarî xwediyê bingehêkê bû.

Dewleta Osmaniyan, ji bona ku Şêx Abdûselam Barzanî dîl bê girtin û an jî bê kuştin, xelatek mezin pêşkêş dike.

Şêx Abdûselam Barzanî, di vê qonaxê de, bi Axayê Şîkakan Simko re hevdfîtinê dike. Bi hev re derbasî Gurcistanê, bajarê Tiflîsê dibin. Bi berpirsiyarên Çar re danûstandin dikin. Lewra Çar soz dabûye ku di têkoşîna milî ya Kurdan de bibe alîkar.

Piştî hevdfîtinê bi berpirsiyarê Rusiyayê re, Şêx Abdûselam vedigere Îranê. Li Îranê, ew û Axayê Şîkakan Simko ji hevûdu vediqetin. Ew, encama dawetê diçe gundekî kurdan dibe mêvan. Xwediyê gûnd Sofî Abdûllah, dema ku Şêx Abdûselam û 3 hevalên wî di xew de bûne, wan digre teslîmî Dewleta Osmanî dike. Wek tê zanîn ji bona wî Dewleta Osmanî xelatek mezin danî bû. Encama vê îxanetê Sofî Abdûllah, ew xelata mezin werdigre.

Şêx Abdûselam Barzanî piştî dîl dikeve, wî dibin Misûlê. Li Misûlê, ji aliyê Sileyman Nazîfê Diyarbekîrî -ku ew hevalbendê Îttîhadê Terakki'yê bû- ve hat darizandin. Ew darizandina, darizandinek hiqûqî nebû, darizandinek gelek keyfî bû. Piştî darizandina nehiqûqî û keyfî, biryara îdamkirina Şêxê mezin û Serokê Kurdistanê hat dayin. Gorî nerînekê Şêx

Abdûselam Barzanî, di 14.12. 1914-an de, gorî nerînekê jî di destpêka sala 1915-an de tê îdam kirin.

Şêx Abdûselam Barzanî, li ber çavên malbata wî û birayên wî tê îdam kirin. Wê demê Mele Mistefa Barzanî biryar dide ku tu wext teslîmî dijminên miletê kurd nebe.

Bi îdama Şêx Abdûselam, miletê kurd serokekî xwe yê mezin wenda dike.

Şêhîdketina Şêx Abdûselam Barzanî, dibe sedem ku di Şerê Cîhanî Yekemîn de neteweya kurd, wek neteweyên din derfet bi kar bînin û dewleta Kurdistanê ava bikin.

Îttîhad Terakkiyên Osmanî, ji bona pêşîya pêvajoya dewle-

tavakirina Kurdistanê bigrin, Şêx Abdûselam îdam kirin û ji holê rakirin.

Bi îdama wî, miletê kurd şer-venekî xwe yê mezin jî wenda kir. Lewra Şêx Abdûselam hem serokekî siyasî û milî bû, hem jî şervan û lehengekî mezin bû. Lewra ew di sala 1912-1913-an de li ser navê Împaratoriya Osmanî beşdarî şerê Balqanan bibû. Encama şervanî û lehengiya xwe, serkeftina xwe, ji padîşahê Osmanî xelat wergirtibû.

Bi îdama Şêx Abdûselamê Barzanî, miletê kurd serokekî xwe yê civakî û reformxwaz wenda kir.

Şêx Abdûselam Barzanî, bi xwe aristokratekî rewşenbîrî, olî, civakî bû. Wek tê zanîn ku di dema Împaratoriya Osmanî de, Tevgera Milî ya Kurd di sala 1840-î de bi serokatîya aristokrat û mîrên Bedîrxaniyan û di sala 1880-î de, di bin serokatîya civakî û olî de Şêx Ûbeydullah Nehrî de meşîya.

Şêx Abdûselam Barzanî, di heman dem de temsîlkar û berpirsiyarê wê fikrê û kategorîya civakî ya aristokrat bû jî.

Piştî ku Şêx Abdûselam Barzanî hat îdam kirin, birayê wî Şêx Ehmed Barzanî bû serokê eşîreta Barzan, Dergeh û Medreseya Barzan. Mele Mistefa Barzanî jî bi çand û bi helwesta birayê xwe yê mezin Şêx Abdûselam Barzanî ve tê gihîşt.Kamil bû. Di salên ciwan-tî de, qarektereka serokatî qezenç kir.

Şêx Ehmed û Mele Mistefa Barzanî, rêya Şêx Abdûselam

Barzanî ya neteweyî şopandin û meşandin. Ji bona ku neteweya kurd, mafê xwe yê neteweyî qezenç bike û li Kurdistanê statuyek serbixwe ava bibe û Kurd li welatê xwe desthilatdar bin, xebat û têkoşîneke bê hempa birêve-birin.

Dema ku Kurdistan bi Peymana Lozanê hat beş kirin. Wê demê Mele Mistefa Barzanî, li Beşû Başûrê Kurdistanê, ji Tevgera Neteweyî ya Kurdistanê re wê demê serokatî kir. Ji her tevger û serhildana neteweyî ya Başûrê Kurdistanê re piştgirî kir. Ji tevgerên neteweyî yê li Bakûrê Kurdistanê û Rojhelata Kurdistanê re bû piştgir. Dema di sala 1919an de, serhildana neteweyî dest pê kir, di sala 1925an de serhildanan dom kir, Mele Mistefa Barzanî û malbata Barzaniyan, ji van tevgerên neteweyî re bûn alîkar.

Dewleta Mehabad ya Kurdistanê, piştî Şerê Cîhanî yê Duyemîn, li ser mîrata Şêx Abdûselam Barzanî ya statuparêz û reformxwaz şîn bû. Dewleta Kurdistanê, bû dewleteke reformxwaz û makezagoneke gelek demokrat pejiwand. Mele Mistefa Barzanî bi pêşmergeyên xwe ve bûn alîkarê damezrandina Dewleta Mehabadê ya Kurdistanê û ket bin xizmeta Dewleta Kurdistanê. Ji Serokatîya Qazî Mihemed re rêz girt. Bi xwe jî bû serleşkerê mezin yê Dewleta Mehabad ya Kurdistanê.

Dema ku Dewleta Îranê, ji bona ku Dewleta Kurdistanê ji holê rake, êrîş kir, bi daxwaza Qazî Mihemed, Mele Mistefa Barzanî, bi hevalên xwe ve derbasî Yekîtiya Sovyetan bûn.

Piştî ku Mele Mistefa Barzanî û hevalên xwe, di sala 1958an de vegeyîyan Iraqê û Kurdistanê, Şoreşa Neteweyî ya îlonê jî girêdayî şîûra neteweyî û civakî ya Şêx Abdûselam Barzanî dest pêkir û di sala 1970yî de bi avakirina Otonomiya Kurdistanê encam da. Di sala 1974an de, li hemberî Dewleta Iraqê ya faşîst û kolonyalîst, şêrê ji bona Kerkûkê jî bi şîûra Şêx Abdûselam barzanî dest kir û domand.

Şoreşa Neteweyî ya Gulanê jî di sala 1976an de, di bin serokatîya Serokê Kurdistanê Mesûd Barzanî de, bi şîûra neteweyî û bi projeya Şêx Abdûselam Barzanî dest pê kir. Di gelek zehmetîyan re derbas bû. Di encamê de, ji bona avakirina Dewleta Federal ya Iraqê û Dewleta Federe ya Kurdistanê derfet çêkir.

Dewleta Federe ya Kurdistanê jî encama şîûr û projeya Şêx Abdûselam Barzanî ye.

Divê hemû kurd li hemû beşan xwediyê vê şîûrê bin û bi vê şîûrê tev bigerin.

Nêçîrvan Barzanî: PDK her tim pêşengê parastina mafên destûrî yên gelê Kurd e

Nêçîrvan Barzanî ji bo salvegera damezirandina PDKyê got, Em rêberê gelê Kurdistanê û damezrînerê PDKyê Barzanî

“Em nîrx û prensîbên neguherbar û armancên bilind ên netewî û niştîmanî yên ku PDK ji bo wan hat damezrandin û pêşengiya tevgera rizgariya Kurdistanê kiriye diparêzin.”

Partiya Demokrat a Kurdistanê (PDK) 16ê Tebaxa 1946an hat damezrandin.

Serokê Herêma Kurdistanê Nêçîrvan Barzanî ji bo 78emîn salvegera damezirandina PDKyê peyameke pîrozbahiyê belav kir.

Nêçîrvan Barzanî di peyama xwe ya pîrozbahiyê de wiha got:

“Di 78 saliya damezrandina Partiya Demokrat a Kurdistanê (PDK) de, em bejna xwe li ber giyanê pak ê şehîdên Kurdistanê ditewînin û silavên xwe pêşkêşî malbatên wan dikin.

Em rêberê gelê Kurdistanê û damezrînerê PDKyê Barzanî

rizgariya Kurdistanê kiriye diparêzin. Cihê şanaziyê ye ku PDK ji roja damezrandina xwe heta niha pêşengiya tevgera Kurdayetiyê ya bidestxistina azadî û serfiraziya Kurdistanê ye û heta serketina tam dê bi baweriyê li ser vê yekê berdewam be. Em 16ê Tebaxê di demekê de bibîr tînin ku Herêma Kurdistanê, Îraq û herêm rûbirûyê pêşate û aloziyên mezin dibin. Çawa ku PDK di têkoşîn, şoreş û destkeftiyên gelê Kurd de xwedî rol, erk û berpirsariyê ye, niha û her tim pêşengê xurtkirina hev-girtin, yekîti, bihevrebûn, parastina jiyana hevbeş, hevpejirandin, tolerans û mafên destûrî yên gelê Kurd e. Ji bo vê armancê wê bi hemû hêz û îmkânên xwe ve însiyatîfê bigire dest û bidomîne. PDK her tim bi dîroka xwe ya têkoşîn, fedekarî û destkeftiyên xwe serbilind e û bi baweriyê gelê Kurdistanê û bi hêviya ji bo paşerojê geştir dixebite. Ji ber vê yekê, divê her tim bi geşedanên serdemê re di her warî de xwe nû bike û ezmûna rêberiyê, xurtkirina sazî û ruhê neteweyî pêş bixe û di têkoşîna azadî û bextewariya hemûyan de îsrar bike ku dê mafên gelê kurd misoger bike.”

Bi germî pîrozbahiyê li Serok Mesûd Barzanî, serkirdayeti, hemû organ, endam, alîgir û girseyên PDK, Pêşmergeyên qehreman û bi giştî gelê Kurd dikim.

Di pêngava berdewam a têkoşînê de ji partiya me û hemû dilsozên Kurdistanê re serkeftinê dixwazim.

Di vê bîranîna pîroz de em nîrx û prensîbên neguherbar û armancên bilind ên netewî û niştîmanî yên ku PDK ji bo wan hat damezrandin û pêşengiya tevgera

Amerîka: Em bi biryar in ku pêwendiyên xwe yên bihêz bi Herêma Kurdistanê re bi pêş bixin

Berdevekî Wezaretê Karên Derve ya Amerîkayê, “Em bi biryar a li herêmê û vekirina vê avahiya nû dê bandoreke çawa li ser

in ku peywendiyên xwe yên bihêz bi Herêma Kurdistanê re bi pêş bixin.”

Berdevekî Wezaretê Karên Derve ya Amerîkayê li ser pêwendiyên Amerîkayê yên bi Herêma Kurdistanê re bersiva pirsên nûçegihanê Rûdawê Diyar Kurde da.

Nûçegihanê Rûdawê: Konsulê Giştî yê Amerîkayê yê Hewlêrê Steve Bitner ji aliyê Serokê Herêma Kurdistanê ve hat pêşwazîkirin. Li Hewlêrê avahiya herî mezin a dîplomatîk a Amerîkayê ya li cîhanê ber bi qedandinê ve diçe. Ezmûna Bitner

hewlên Amerîkayê yên ji bo rûbirûbûna terorê, kêmkirina aloziyan û çaksaziya Hêzên Pêşmerge bike?

Berdevekî Wezaretê Karên Derve ya Amerîkayê: Amerîka li ser avakirina pêwendiyên xwe yê bihêz ên bi Herêma Kurdistanê re û pêşvebirina armancên me yên hevbeş ji bo ewlehî, geşbûna aborî û demokrasîyê bi biryar e.

Konsulê giştî yê nû yê Amerîkayê yê Hewlêrê piştvanîya hewlên çaksaziya hêzên Pêşmerge dike ji bo misogerkirina têkşikandina DAIŞê, baştirkirina aboriya Herêma Kurdistanê û pişt-

gîrkirina hîlbijartinên dadmend ên ku dê di 20 Çiriya Pêşîn de bîn kirin.

Avahiya konsulxaneyê me ya nû belgeya pabendbûna me ya bê şik a ji bo pêwendiyên di navbera Herêma Kurdistanê û Amerîkayê de ye. Nûçegihanê Rûdawê: Derbarê êrîşên berdewam ên li ser bingehên leşkerî yên Amerîkî û konsulxaneyê nû, gelo ev tê wê wateyê ku Amerîka difikire ku hêzên xwe li welat biguhezîne?

Berdevekî Wezaretê Karên Derve ya Amerîkayê: Em bi Hikûmeta Iraqê re derbarê paşerojê hêzên hevpeyman de gotûbêjan dikin û di nav de serdana Serokwezîrê Iraqê ya ji bo Washingtonê ya di Nîsana 2024an de heye.

Em dê berdewam bin li ser diyaloga berhemdar, wekî ku di pêwendiyê telefonî ya di navbera Wezîrê Karên Derve yê Amerîkayê û Serokwezîrê Iraqê di 11ê Tebaxê de hat tekez kirin. Nîqaş dewam dikin.

Em di wê baweriyê de ne ku em nêzîkî rêkeftinekê ne lê heta niha em tiştêkî ranagihînin Ev pêvajoyê li ser diyaloga stratejîk a berê ya dualî li ser pabendbûna dualî ya ji bo hevahengîya ewlehiyê û berjewendiyên hevbeş di pêşvebirina aramiya herêmî de ava dibe.

‘Em dixwazin tecrubeya Amerîkayê veguhêzin Kurdistanê’

Kongreya Partiya Demokrat li bajarê Chicagoyê Amerîkayê tê kirin.

Berpîrsa Beşa Lêkolîn û Ragihandinê ya Partiya Demokrat a Kurdistanê (PDK) Çinar Sed Ebdula jî beşdarî kongreyê dibe.

“Em dixwazin vê tecrubeya dewlemend veguhêzin welatê xwe”

Çinar Sed Ebdulayê ji Berpîrsê Ofîsa Rûdawê ya Washingtonê Diyar Kurde ragihand ku ku ev kongre ji bo hemû cîhanê bûyereke girîng e û got:

“Rast e, ev kongre ji bo Amerîkayê girîng e lê ji bo hemû cîhanê jî girîng e.

Beşdarbûna vê kongreyê ji bo me gelekî girîng bû çimkî li vê derê hinek welat hene ku di qonaxa destpêkê ya demokrasîyê de ne.

Em jî dixwazin beşdarî vê tecrubeya dewlemend bibin û vê tecrubeyê veguhêzin welatê xwe.”

NDI xebatên demokrasîyê dimeşîne û li gelek welatan şaxên wê hene.

NDIyê aliyên cuda yên Herêma Kurdistanê û her wiha ji cîhanê jî nûnerên partiyên siyasî vexwendine kongreyê.

“Vexwendina me nîşaneya girîngiya me ye”

Çinar Sed Ebdulayê vexwendina partiyên Herêma Kurdistanê wiha nîrxand:

“Vexwendina me nîşaneya vê ye ku girîngiyê didin herêmê û em jî di xelesa wan a siyasî de ne.

Êdî dimîne li ser milê me bê em dê çawa hewl bidin vê tîgihîştina wan bi kar bînin û bixînin xizmeta herêmên xwe.

Ev jî derfeteke gelekî baş e çimkî em û senator, parlamentar û çalakvanan hevdu nas dikin û dibe ku ew sibe bibin xwediyên postên bilind û ev jî bi kêrî Kurda û Kurdistanê were.”

Li Amerîkayê hîlbijartinên serokatîyê dê 5ê Çiriya Paşîn bîn kirin.

Li gorî rapirsîya herî nû, Donald Trump ji sedî 46,7ê dangan û Kamala Harris jî ji sedî 48,2yê dangan distîne.

Fransa ji bo çaksaziya Wezaretê Pêşmerge şewirmendên xwe dişîne Kurdistanê

Balyozxaneyê Fransa li Bexdayê dibêje, Fransa ji bo piştgiriya çend projeyên çaksaziyê yên Wezaretê

Pêşmerge, dê şewirmendên xwe bişîne Kurdistanê. Wezaretê Pêşmerge di daxuyaniyekê de belav kir, “Rêvebirê Çaksaziyê yê Wezaretê Pêşmerge Lîwayê Endezyar Nebez Selah Sidîq li Hewlêrê ligel Rêveberê Karûbarên Leşkerî û Sivîl ên Balyozxaneyê Fransa li Bexdayê General Oliver Selo û Serokê Tîma Fransayê di Hevpeymanîya Navdewletî ya li dijî DAIŞê de li Herêma Kurdistanê Kolonel John Mark civiya.” Li gorî daxuyaniya Wezaretê, di hevdîtîna de Rêveberê Çaksaziyê yê Wezaretê Pêşmerge kurteyek derbarê hewlên Wezaretê Pêşmerge bo yekgirtin û birêxistinîkirina hêzên Pêşmerge di çarçoveya çend projeyan de pêşkêş kir.

Ji aliyê xwe ve, General Oliver Selo amadebûna Fransa ji bo piştvanîya proseya çaksaziya Wezaretê Pêşmerge nîşan da. Herwiha tekezî li ser giringiya tevlihbûna welatî nava koma pîneteweyî ya şewirmendiya leşkerî ya hevpeymanan kir.

Herwiha got jî: Di paşerojê de, Fransa dê wek welatên din ên hevpeyman, dê şewirmendên xwe bo piştvanîkirina çend projeyên bernamaya çaksaziyê ya Wezaretê Pêşmerge bişîne

Mesrûr Barzanî: Pêwîst e hilbijartinên Parlamentoya Kurdistanê bê bînpêkirin û sextekarî bîn kirin

Serokwezîrê Herêma Kurdistanê bi giringî dizane ku Serokwezîrê Herêma Kurdistanê Mesrûr Barzanî îro 21ê

hilbijartinên Parlamentoya Kurdistanê "bi awayekî azad û dadperwerane û dûrî bînpêkirin û sextekariyê" bîn lidarxistin.

Tebaxê pêşwazî li Nûnerê Taybetî yê Sekreterê Giştî yê NY li Iraqê, Claudio Cordon kir.

Li gorî daxuyaniya Hikûmeta

Herêma Kurdistanê, mijara sereke ya civînê, amadekariyên hilbijartinên Parlamentoya Kurdistanê bû.

Nûnerê Taybetî yê Sekreterê Giştî yê NY li Iraqê spasiya Hikûmeta Herêma Kurdistanê ji bo amadekarî û hevahengiya baş ligel Komîsyona Bilind a Hilbijartinan a Iraqê kir, ji bo birêvebirina proseya hilbijartinan."

Serokwezîr Mesûr Barzanî ameje bi girîngiya lidarxistina hilbijartinan di rewşeke azad û dadperwer û dûrî bînpêkirin û sextekariyê de kir û tekezî li ser rola Neteweyên Yekgirtî û çavdêrên navdewletî kir ku pêwîst e bi awayekî akîtv çavdêriya proseya hilbijartinan bikin, da ku bi awayekî pak û zelal birêve biçê.

Nêçîrvan Barzanî pêşwaziya Konsulê nû yê Brîtanyayê kir

Serokê Herêma Kurdistanê Nêçîrvan Barzanî bi Konsulê Giştî yê nû yê Brîtanya li Herêma Kurdistanê

re civiya û hevî xwastin ku hilbijartineke serkeftî bê kirin. Li gorî daxuyaniyê Serokatiya Herêma Kurdistanê, Serokê Herêma Kurdistanê Nêçîrvan Barzanî îro 20ê Tebaxê pêşwazî konsulê nû yê Brîtanya li Herêma Kurdistanê Andrew Beasley kir, pîrozbahî li destbikarbûna wî kir û hêviya serketinê jê re xwast û hemû piştî ji bo serxistina erkê wî nîşan da. Ji aliyê xwe ve, Beasley kêfxweşiya xwe ji bo destnîşankirina wî weke Konsulê Giştî yê Brîtanya li Herêma Kurdistanê nîşan da û piştgirî û daxwaza Brîtanyayê ji bo pêşxistina peywendiyên û berfirehkirina hevkarîyên hevbeş li gel Herêma Kurdistanê di hemû waran de tekez kir.

Di mijareke din a hevdiînê de, her du aliyan proseya hilbijartinên Parlamentoya Kurdistanê giring binav kirin û hevî xwastin ku proseya dengdanê bi serkeftî birêve biçê. Herwiha guftûgo derbarê peywendiyên Hewlêr-Bexdayê û pêşhatên dawî yên li herêmê de kirin.

Rêveberiya Xweser: Êriş li ser Qamişlo herêmê ber bi 'şerekî vekirî' ve dibe

Rêveberiya Xweser ragihand, armanckirina navenda bajarê Qamişlo ji aliyê Tirkiyeyê ve ku di encamê de 4 welatî birîndar bûn, berdewamiya

siyasetên qirkirinê nîşan dide.

Rêveberiya Xweser derbarê armanckirina derdora Nexweşxaneyê Dil û Çavan a bajarê Qamişlo de, daxuyaniyek belav kir û tê de got: "Ev êriş bi armanca têkbirina aramiya herêmê û tolhildana ji ber têkçûna projeyên wê yên derxistina fitne û tevliheviyê ye."

Herwiha got: "Armanckirina derdora Nexweşxaneyê Dil û Çavan a Qamişlo û birîndarkirina 4 sivîlan, tê wateya ku Tirkiye di siyasetên xwe yên qirkirinê, planên xwe yên têkbirina aramiya herêmê û rêgirtina li ber pêşketina qadên xizmetguzarî û tenduristî de, bi îrsar e." Rêveberiya Xweser amaje bi wê kir, ev êriş herêmê ber bi 'şerekî vekirî' ve dibe û ew li hember van êrişan bê deng namînin.

Herwiha bang li aliyan hiqûqî û mirovî, rêxistinên navneteweyî û hêzên hevkar ên têkoşîna li dijî terorê kir ku van tawanên ku hemû sînor û pîvanên navneteweyî derbas kirine, bidawî bikin.

PWK: Em 78emîn Salvegera Damezrandina PDKyê Pîroz Dikin

Em di 78emîn salvegera damezrandina PDKyê de, û bîr û bawerîya netewî, niştîmanî ya Kurdistanê de hîmeke

rêberê gelê Kurdistanê Mele Mistefa Barzanîyê nemir û hemû şehîdên Kurdistanê bi giramî bibîr tînin.

PDK di 16yê Tebaxa 1946ê de hate ava kirin û îro 78emîn salvegera damezrandina PDKyê (Partiya Demokrat a Kurdistanê) ye.

Gava ku em behsa PDKyê dikin, di eslê xwe de em behsa organîzasyoneke zindî, berdewam, têkoşer dikin. PDK bi ketin û rabûnên xwe, bêyî westan, bi sebir, bi hişmendîyê netewî heta îro hatîye.

PDK, berdewamî û beşeke têkoşîna azadîya Kurdistanê ya 200 salî ye.

PDK, di avakirin û hûnandin û pêşdebirina hişmendî, hest

esasî ye.

PDK aktorê Peymana Otonomîyê ya 1970yî ye.

Dewleta Federe ya li Başûrê Kurdistanê ku îro rûmeta me hemû Kurd û Kurdistanîyên cîhanê ye.

PDK yek ji damezranerên esasî yê vê destkeftina neteweyî, niştîmanî ye.

PDK, hurmetkar û bar hilgirekî wê Alaya Pîroz ya ku Pêşewa Qazî Mihemed teslîmî Mele Mistefa Barzanîyê nemir kiribû ye.

Xebata PDKyê ne bes li Başûrê Kurdistanê, herweha li her sê perçeyên din ên Kurdistanê jî, di geş kirin, vejîn û di xwe nûkirina doza azadîya Kurdistanê de roleke dîrokî

lihîstîye.

Em di wê bawerîyê de ne, ji bo ku li her sê perçeyên din ên Kurdistanê jî pîrsa Kurd û Kurdistanê bi rêyên siyasî, demokratîk, sivil û aştiyane bê çareser kirin; jibo ku gelê me bikaribe azadîya xwe, mafên xwe yên netewî, demokratîk bide bixwe, dê PDK rola xwe ya maqûl, netewî û dîrokî bilehîze.

Em di wê bawerîyê de ne ku, PDK ji îro pê ve jî, ji bo yekîtiya navxweyî ya li Başûrê Kurdistanê, ji bo lîxwedîderketin û pêşdebirina hemû destkeftiyên li Herêma Kurdistanê, bi fedekarî, bi hestiyarî û bi hesasiyeteke netewî û niştîmanî, bi awayekî berpirsyarane helwest û rola xwe ya heyî de berdewam bike.

Bi van hestên xwe yên netewî, niştîmanî em 78 salîya damezrandina PDKyê pîroz dikin.

Em di 78emîn salvegera damezrandina PDKyê de, rêberê gelê Kurdistanê Mele Mistefa Barzanîyê nemir û hemû şehîdên Kurdistanê bi giramî bibîr tînin.

Mustafa Ozçelik
Serokê Giştî yê Partiya Welatparêzên Kurdistanê (PWK)

Mîrê Êzdiyên pîrozbahiyê li Serok Barzanî dike

Mîrê Êzdiyên Kurdistanê û Cîhanê bi boneya 78 salîya damezrandina Partiya Demokrat a Kurdistanê (PDK) û roja jidayikbûna Serok Barzanî, pîrozbahî li Serok Barzanî û endam û alîgirên PDKê dike.

Mîrê Êzdiyên Kurdistanê û Cîhanê Mîr Hazim Tehsîn Beg peyamek belav kir û tê de got: "Bi boneya 16ê

Tebaxê, salvegera damezrandina Partiya Demokrat a Kurdistanê (PDK) û roja jidayikbûna Serok Mesûd Barzanî, em pîrozbahiyê li Serok û hemû endam û PDKê dikin."

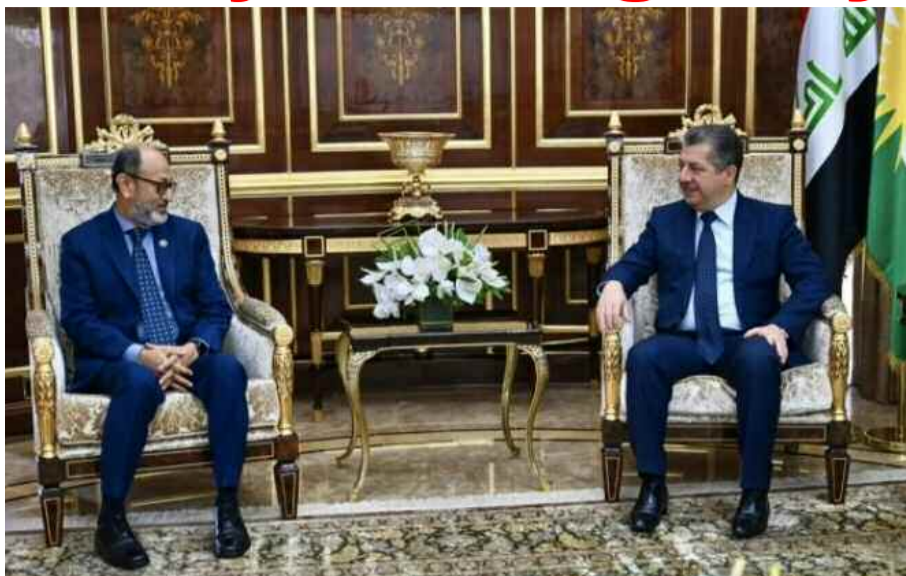
Mîr Hazim got jî: "Em hêvîdar in ku Xwedêyê mezin aşti, aramî û pêkvejiyana di navbera ol, neteweyî û pêkhatayan li Kurdistanê

biparêze."

Partiya Demokrat a Kurdistanê (PDK) 78 sal berê, di 16ê Tebaxa 1946an de bi rêbertiya Mela Mistefa Barzanî de hat damezrandin, heta niha 14 kongre lidar xistine û li gorî encamên hilbijartinan, niha PDK mezintirîn partiya siyasî li Herêma Kurdistanê û Iraqê ye.

Serokwezîr Mesrûr Barzanî pêşwazî li Balyozê Bangladeşê li Iraqê kir

Serokwezîr Herêma Kurdistanê Mesrûr Barzanî îro 19ê Tebaxê pêşwazî li Balyozê Bengladişê li Iraqê Mihemed Fazlûlbarî kir ku bo boneya bidawîhatina erkê xwe serdan kiribû.

Li gorî daxuyaniyekê Hikûmeta Herêma Kurdistanê, di hevdîtinê de, guftûgo derbarê pêşxistina pêwendiyên dualî di warê aborî û bazirganiyê de hatin kirin.

Li gorî daxuyaniyê, Serokwezîr Mesrûr Barzanî spasiya Balyozê Bengladişê kir ku kar ji bo bihêzkirina peywendiyên di navbera her du welatan de kiriye û hêviya serkeftinê di erkê wî ya pêşerojê de jê re xwast.

Balyozê Bengladişê pêzanînen xwe ji bo hevkarî û hevahengiya baş ya aliyên peywendîdar ên Hikûmeta Herêma Kurdistanê ji Balyozxaneyaya welatê wî re nîşan da.

Ako Mihemed: Mehmûd Êzdî tirs xistibû dilê dagirker û neyarên Kurdistanê

-Di merasîma nîşandana belgefilma "Mehmûd Êzdî de Rêvebirê Giştî yê Rûdawê Ako Mihemed got, "Mehmûd Êzdî tirs xistibû dilê dagirker û neyarên Kurdistanê."

Danasîna belgefilma bi navê "Mehmûd Êzdî" ku ji aliyê Rûdawê ve li ser jiyana wî hatiyê çêkirin li Dihokê hat kirin.

Ew belgefilma taybet a li ser xebata Pêşmerge Mehmûd Êzdî di 45emîn salvegera şehîdkirina wî de bi merasîmeke taybet hat nîşandan.

Rêvebirê Giştî yê Tora Medyayî ya Rûdawê Ako Mihemed di merasîma nîşandana belgefilma "Mehmûd Êzdî" de gotarek pêşkêş kir.

Ako Mihemed di gotara xwe ya li ser belgefilmê û Mehmûd Êzdî de wiha got: "Mêvanên hêja, hevçeper û kesûkarên şehîd Mehmûd Êzdî; bi navê Tora Medyayî ya Rûdawê ez bixêrhatina we dikim.

Ji bo vê rêûresma taybet û nîşandana belgefilma taybet a li ser xebata Mehmûd Êzdî tê 45emîn salvegera şehîdkirina wî.

Di vê belgefilmê de em çelengiya qehremanekî rojên giran û dijwar dibînin, zanabûna kodroyeke jêhatî dibînin, partîzaniya partîzaneke efsanewî dibînin.

Tirsa dijminên Kurdistanê li pêşmergeyekî bi bawer dibînin. Mehmûd Êzdî pêşmergeyekî qehreman û partîzaneke gelekî şareza bû.

"Tirs xistibû dilê dagirker û neyarên Kurdistanê"

Ji ber vê çendê jî her bi rastî tirs xistibû dilê dagirker û neyarên Kurdistanê.

Wexta ku di restorantên deverên bindestê rejîma Îraqê parên efserên Îraqî dida, wextê bi nameyêkê digot "Fermandeyên hemû hêzên rejîma Îraqê li parêzgeha Dihokê te tişt ji bo biçûkên xwe dikirîn ji ber hindê min tu nekuştî."

Bi rastî dilê dagirkerên Kurdistanê tijî tirs kiribû.

Mehmûd Êzdî yek ji wan qehremanan e ew ên dilxweşiya rejîma Îraqê bi naskoya şoreşa Îlonê gelekî kêr kiriyê.

Êdî bi wan selmandin ku şoreşa Kurdistanê berdewam e û ta wekî Kurdistanê her dê berdewam be. Û selmand ku gotina wan a "Şoreşa Kurdî heta hetayê bi dawî hat" ti caran pêk nayê.

"Baweriya serkeftinê di rewşa herî nexweş de di nav miletê de vejand"

Mehmûd Êzdî bi êrişên Pêşmergeyane û bi çalakiyên partîzani baweriyêke mezin xistibû dilê hemû Kur-

Kurdistanê kiriye li hember dagirkerên Ereb û Tirk her berdewam bûye.

Rêka Mehmûd Êzdî bûye rêka

distaniyan û baweriya serkeftinê di kawdana herî nexweş de di nav miletê de vejand.

Êzidiyatî dûr nîne ji bawer û şoreşgeriya Mehmûd Êzdî. Şehîd Mehmûd Êzdî yek ji perwerdeyên Êzidiyatîyê bû.

"Welatê baweriyê û cihê pîroz ê Êzidiyatîyê Kurdistan e"

Welatê baweriyê û cihê pîroz ên Êzidiyatîyê Kurdistan e. Kurdistan di qewm û baweriya Êzidiyan de ew cihe ku pêwîst e Êzidî biparêzin û pêwîst e yên bi qedir û azad bin.

Kultûra Êzidiyan Kurdistanî ye, warê jidayikbûna baweriyên Êzidiyatîyê û cihê qewl û serpêhatiyên wan ên dîni Kurdistan e.

Zimanê ayînî yê Êzidî Kurdî ye, ji ber hindê jî dibînin li cihên ku Kurd bi giştî tê de tene helandin Êzidî wekî xwe dimînin û ziman, çand û Êzidiyatîyê bi Kurdî diparêzin.

"Qeder û çarenivîsa Kurdên Misilman û Êzidî her gav yek bûye"

Qeder û çarenivîsa Kurdên Misilman û Êzidî her gav yek bûye. Êzidiyan bi qehremanî ji bo azadiya Kurdistanê şer kiriye. Gundên Êzidiyan wekî gundên din ên Kurdan di proseya Enfalên de hatine enfalkirin.

Beriya Mehmûd Êzdî û piştî Mehmûd Êzdî gelek kadro û Pêşmergeyên qehreman ên Êzidî bi mîrîni û zanaya xwe mohra xwe li xebata azadiya Kurdistanê daye.

Çîroka qehremaniyên wekî ku Derwêşê Evdî ku şerê parastina eşîr û xaka

parastina Kurdistanê û gelê Kurdistanê bi giştî.

"Kurdistanêke bê Êzidiyatî nebûye û nabe"

Nasname û warê Êzidiyatîyê Kurdistan e û Kurdistanêke bê Êzidiyatî nebûye û nabe.

Ji ber vê çendê jî pêwîst e berdewam ev çalakiyên hunerî û kultûrî yên Êzidiyan li seranserê Kurdistanê bêne nîşandan. Wekî pişk e giring ji kultûra Kurdistanê.

Bingehê qewareya Herêma Kurdistanê li ser pêkvejiyana hemû ayînen Kurdistanî hatiyê damezirandin.

Gelekî pêwîst e ev prensîb û bingeh bi rêzgirtin û pêwendiyên zêdetir bê bihêzkirin.

"Şoreşa Kurdistanê bi qehremanî û xwîna şoreşgerên Kurdistanê geriyaye"

Şoreşa Kurdistanê bi qehremanî û xwîna şoreşgerên Kurdistanê geriyaye. Ev şoreş jî bingeha man û sebaba jinavneçûna neteweya Kurd û welatê Kurdan Kurdistanê bûye.

Ji ber vê çendê jî pêwîst e ew qehreman neyên jîbîrkirin. Xebata van şoreşgeran beşeke giring û sereke ya dîroka Kurdistanê ye.

Ew belgefilma ku îro li ser xebata şehîd Mehmûd Êzdî tê nîşandan me li Rûdawê wekî erkeke kiriye beramberî wî qehremanê Kurdistanê hîn jî belgefilmên din di ber destên me de ne em kar li serê dikin. Hêvîdar im ev belgefilm bi dilê we be û bîranîneke hêja be ji bo xebat Mehmûd Êzdî û hemû şehîdên Kurdistanê.

Konsulê nû yê Amerîkayê li Hewlêrê peyamekê bi Kurdî belav dike

Konsulê nû yê Amerîkayê li Hewlêrê bi boneya destbikarbûna xwe, peyameke

vîdyoyî bi herdu zimanên Kurdî û Îngilîzî belav kir û ragihand, "Hilbijartin ji bo aramiya Herêma Kurdistanê û demokrasîya wê, pêngaveke diyarker e."

Konsulê Giştî yê Amerîkayê li Hewlêrê Steve Bittner got: "Ez gelek kêfxweş im ku li Herêma Kurdistanê bijîm û kar bikim. Di heyama karê de, min li çend cihan li Rojhilata Navîn karê dîplomatî bo xizmeta siyaseta derve kiriye, lê ev yekem erkê min li Herêma Kurdistanê ye."

Herwiha Bittner pabendbûna xwe bi pêşxistina peywendiyên di navbera Washington û Hewlêrê û her du gelên Amerîka û Herêma Kurdistanê de nîşan da û tekez li ser wê yekê kir, Amerîka pabend e bi piştvanîya saziyên demokratîk li Iraq û Herêma Kurdistanê. Herwiha kêfxweşiya xwe ya ji bo naskirina gelê Herêma Kurdistanê, serdana şunwarên dîrokî û naskirina cografyaya herêmê nîşan da.

Konsulê giştî yê nû yê Amerîkayê li Hewlêrê Steve Bittner got jî: "Em hêvîdar in di 20ê Cotmehê de hilbijartinên dadperwer, azad û pak bên kirin, ku ev yek ji bo aramî û demokrasîya Herêma Kurdistanê, gaveke diyarker e."

Dagirkeriya li Efrînê: Malên Kurdan ji xwe re difiroşin

Li bajarê Efrînê yê Rojavayê Kurdistanê Erebeke hawirde mala Kurdekî ji xwe re

firotiye. Li Efrîna dagirkirî binkêparî û neheqiyên ku li Kurdan tên kirin xelas nabin. Rêxistina Mafên Mirovan a Efrîn-Sûriyeyê ragihand ku Erebeke hawirde mala welatîyê Kurd Mûsa Ebû Mûsa bi 1300 dolarî firotiye.

Rêxistina navborî da zanîn ku Erebe hawirde yê xelkê navçeya Qelemûnê mala welatîyê Kurd firotiye Erebeke hawirde yê bi navê Mihemed el-Îsa Ebû Zûbêr. Li gorî heman çavkaniyê, mala welatîyê Kurd li Taxa Eşrefiyeyê li nêzîkî Xizanê avê ye. Artêşa Tirkîyeyê û grûpên çekdarên ên di kontrola wê de, 20ê Kanûna Paşîna 2018an ji asman û bejahiyê ve bi awayekî berfireh êrişî Efrînê kir ku wê demê di destê Kurdan de bû.

Piştî wê êrişê berfireh a bi çekên giran, bajarê Efrînê 18ê Adara 2018an ket destê artêşa Tirkîyeyê û grûpên çekdar. Di encama êrişên giran û dagirkirinê de bi sed hezaran Kurd ji mal û milkên xwe bûn û ketin ser rê û dirbên koçberiyê.

Ji roja ku Efrîn ketiyê bin dagirkeriya Tirkîyeyê ve girtin, binpêkariyên wekî dizî, talan, tecawuz, birîndarkirin, kuştin, revandin û şkenceyên li hemberî Kurdan berdewam dikin.

YNK Sözcüsü: Kerkük'te paylaşılan görevler iki yıl sonra değiştirilecek

Kürdistan Yurtseverler Birliği (YNK) Sözcüsü Sadi Ahmed Pire dün açıkladığı bilgiye göre,

Kerkük Valiliği ve diğer görevler, diğer bileşenlerin aldığı görevlerle iki yıl içinde değiştirilecek. Kürdistan Yurtseverler Birliği (YNK) Sözcüsü Sadi Ahmed Pire dün açıkladığı bilgiye göre, Kerkük Valiliği ve diğer görevler, diğer bileşenlerin aldığı görevlerle iki yıl içinde değiştirilecek. Rûdaw'a konuşan YNK Sözcüsü Sadi Ahmed Pire, "Üzerinde uzlaşılan iki şema var. Birinci şemada Valilik makamı var, diğerinde ise İl Meclisi Başkanlığı var. Birinci şemaya göre, YNK Valiliği ve pay edilen diğer görevleri iki yıllığına yürütüyor. Diğerinde ise Araplar İl Meclisi Başkanlığını ve diğer görevleri iki yıllığına yürütüyor. İki yıl sonra tüm görevler taraflar arasında değiştirilecek" dedi.

Kerkük'te yerel yönetiminin oluşturulması konusundaki çıkmaz, 10 Ağustos'ta, YNK ve kendisi ile ittifak halindeki dört İl Meclisi üyesinin Bağdat'ta sürpriz bir toplantı düzenleyerek Rebwar Taha'yı Vali, Sünni Arap siyasetçi Muhammed İbrahim Hafız'ı da İl Meclisi Başkanı olarak seçmesinin ardından sona erdi. Toplantıda Kürdistan Demokratik Partisi (KDP), Türkmen Cephesi ve Arap İttifakı'ndan hiçbir meclis üyesi hazır bulunmazken, oturumun yasalara aykırı olduğu savunuldu. KDP, YNK'yi, valilik makamını garantilemek için yaptığı anlaşmalarla Kerkük'ün "Kürtlüğünü" tehlikeye atmakla suçladı. YNK Sözcüsü Sadi Ahmed Pire, YNK'nin valilik makamı karşılığında Kerkük'teki birçok önemli görevi bıraktığı yönündeki iddiaya yanıt olarak, "Bu söylentiler anlamsız. Bunlar asılsız" dedi. Aralık ayındaki oylamanın ardından KDP, hiçbir partiyle güçlü bir bağı olmayan bir Kürdün vali olarak atanması çağrısında bulundu ve yeni yönetimin ulusal bir mutabakat temelinde oluşturulması gerektiğini söyledi. Sözcü Pire, partisinin bir sonraki İl Meclisi oturumunu düzenlemek için herhangisi bir partiden gelecek olan bir girişimi memnuniyetle karşılayacağını, partisinin Kerkük'te KDP ile anlaşmaya hazır olduğunu ve bu amaçla halihazırda çaba gösterdiğini söyledi.

Pentagon: Peşmerge, IŞİD tehdidinin azaltılmasında önemli bir rol oynuyor

Pentagon IŞİD'e karşı mücadelede Peşmerge güçlerinin rolünü takdir ederek, "Peşmerge, IŞİD

tehdidinin azaltılmasında önemli bir rol oynuyor." dedi. ABD Savunma Bakanlığı (Pentagon) Sözcüsü General Patrick Ryder, dün düzenlenen basın toplantısında, IŞİD'in özellikle Suriye'nin bazı bölgelerinde tehdit olmaya devam ettiğini belirterek, IŞİD tehdidine karşı Iraklı ortaklar ve Peşmerge güçleriyle birlikte çalışmaya devam edeceklerini yineledi. Sözcü Ryder, IŞİD'e karşı mücadelede Peşmerge güçlerinin rolünü takdir ederek, Peşmergenin, IŞİD tehdidinin azaltılmasında önemli bir rol oynadığını söyledi. ABD Savunma Bakanlığı Genel Müfettişliği tarafından hazırlanan raporda, Irak'ta IŞİD üyelerinin sayısının azaldığı belirtildi. Rapora göre IŞİD üyelerinin sayısı bu yılın ilk çeyreğinde azaldı, ancak bu yıl saldırılarını ikiye katlamaya çalıştı.

Parlamenterek rûs: PDK kariye pirsgirêka Kurd bigihîne qada navdewletî û bala cîhanê bikşîne ser mafên rewya yên gelê Kurd

Bi minasebeta 78mîn saliya damezrandina Partiya Demokrat a Kurdistanê û rojbûna Serok Barzanî, endamekî parlamentoya Rûsyayê dibêje, Partiya Demokrat a Kurdistanê (PDK) kariye bi awayekî karîgerî pirsgirêka Kurd bigihîne qada navdewletî û bala cîhanê bikşîne ser mafên rewya yên gelê Kurd.

Mîşa Xalidyan, Endamê Parlamentoya Rûsyayê di hevpeyvîneke taybet de ligel malpera fermî ya Partiya Demokrat a Kurdistanê (PDK), pesna rola giring a PDKê di danasîna doza Kurd bo cîhanê dide û dibêje: "Partiya Demokrat a Kurdistanê (PDK) kariye bi awayekî bi bandor pirsgirêka Kurd derxîne qada navneteweyî û bala cîhanê bikşîne ser mafên rewya yên gelê Kurd."

Parlamentere Rûsyayê tekezî li ser giringiya stratejîk a Hewlêr û Herêma Kurdistanê li navçeyê dike û dibêje: "Bi saya siyaseta dîrbîn a Partiya Demokrat a Kurdistanê (PDK) îro Hewlêr û Kurdistan bûne navendeke giring a siyasî û aborî li Rojhilata Navîn û ev jî destkefteke mezin e ji bo gelê Kurd."

Xalidyan amaje bi peywendiyên navdewletî yên Partiya Demokrat a Kurdistanê (PDK) jî kir û got: "PDK kariye peywendiyên diplomatîk ên bihêz ligel piraniya welatên

cîhanê deyne û ev yek jî bûye alîkar ku pêgeha Kurdistanê li ser asta navdewletî bilind bibe."

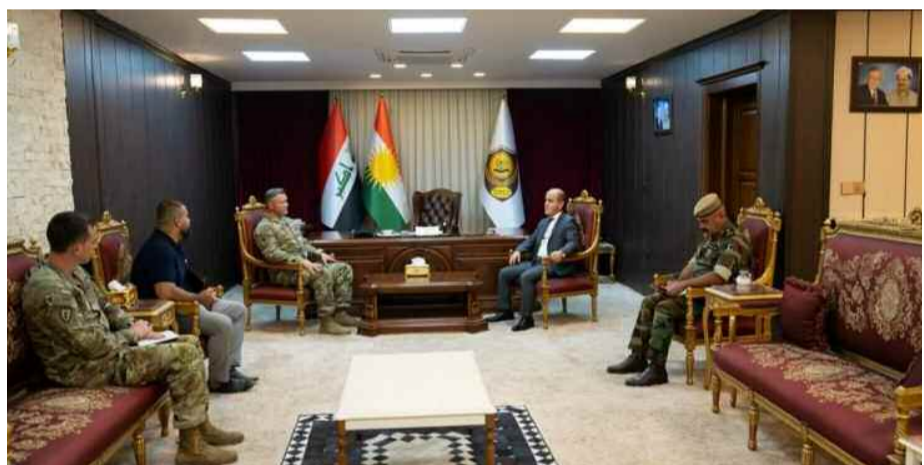
Parlamentere Mîşa Xalidyan hêvî xwest ku PDK ji bo bidedstxistina mafên gelê Kurd û parastina aşî û aramiya navçeyê berdeyam be.

Amerîka: Em ji bo avakirina hêzeke niştîmanî ji Kurdistanê re alîkar dibin

Fermandeya Giştî ya Hêzên Hevpeymanan li Îraqê radigehîne, "Em ji bo avakirina hêzeke niştîmanî ya mukom ji Kurdistanê re alîkar dibin." Herwesa dibêje, "Hêviya me ew e ku piroseya çaksaziyê bigehe encamekî giring û pêdivî li Wezareta Pêşmerge."

Wezareta Pêşmerge îro parve kir, "Wezîrê Pêşmerge yê Hikûmeta Herêma Kurdistanê Şoreş İsmail pêşwaziya Fermandeyê Giştî yê Şewirmendên Serbazî yê Hevpeymanan li Îraqê General Ham û şandeke pê re kir."

Li dû wê ragehandina Wezareta Pêşmerge, di wê civînê de ku Wekîlê Wezaretê Abdilxaliq Babîrî û efserên pile bilind ên wê wezaretê jî tê de amade bûbûn, Wezîrê Pêşmerge behsa pirs û piroseya çaksaziyê li Wezareta Pêşmerge kir û ragehand, "Çaksazî piroseyeke hetmî ye, pêxemetî vê yekê jî em li ser rêxistin û yekkirina hêzên Pêşmergeyan û

avakirina firçe û deverên di çarçoveya Wezareta Pêşmerge de berdeyam in, bi alîkarî û hevahengiya şewirmend û diplomatkarên Hevpeymanan li Herêma Kurdistanê û Îraqê."

Herwesa Wezîrê Pêşmerge pesna bizavên şewirmendên serbazî yên Hevpeymanan kir û rolê wan di berhingarbûna terorê û parastin û seqamgiriya Herêma Kurdistanê û piroseya çaksaziyê li Wezareta Pêşmerge de bilind

nirxand."

Herwesa Fermandeyê Giştî yê Şewirmendên Serbazî yê Hevpeymanan li Îraqê General Ham piştewaniya hêzên Hevpeymanan Navdewletî ji bo Wezareta Pêşmerge tekez kir û ragehand, "Em ji bo avakirina hêzeke niştîmanî ya mukom ji Kurdistanê re alîkar dibin, û hêviya me ew e ku piroseya çaksaziyê bigehe encamekî giring û pêdivî li Wezareta Pêşmerge."

PWKyê Mazbataya Teşkilata Navçeyaya Yenîşehîr ya Diyarbekirê Wergirt

Teşkilata Partiya Welatparêzên Kurdistanê (PWK) ya Navçeyaya Yenîşehîr a Diyarbekirê, di roja 20.08.2024ê de, ji aliyê Lijneya Hilbijartinê ya Navçeyaya Yenîşehîrê ya Diyarbekirê Mazbataya xwe wergirt.

Teşkilata Partiya Welatparêzên Kurdistanê (PWK) ya Navçeyaya Yenîşehîr a Diyarbekirê, di roja 20.08.2024ê de, ji aliyê Lijneya Hilbijartinê ya Navçeyaya Yenîşehîrê ya Diyarbekirê Mazbataya xwe wergirt. Ji ber ku Serdozgeriya Mehkemeya Bilind piştî Kongreya Damezrandinê ya PWKyê, navê PWKyê qebûl nedikir, kongreyên bajar û navçeyan yên PWKyê jî nedihatîn qebûl kirin.

Lê piştî guhartina Serdozgeriya Mehkemeya Bilind, navê PWKyê hate qebûl kirin, lê di derbarê partiyê doza girtinê her berdeyam

kir. Piştî qebûl kirina navê PWKyê, astengiyên li ber li dar xistina kongreyên PWKyê jî ji hole rabûn û Teşkilata Partiya Welatparêzên Kurdistanê (PWK) ya Navçeyaya Yenîşehîr a Diyarbekirê mazbataya xwe wergirt.

Bi wergirtina mazbataya Teşkilata

ta Navçeyaya Yenîşehîr a Diyarbekirê, prosedura fermîbûna PWKyê gaveke din bi pêşve çû.

Rêvberiya Teşkilata Navçeyaya Yenîşehîr a Diyarbekirê ya PWKyê li gelê me pîroz be.

Buroya Ragehandinê ya Partiya Welatparêzên Kurdistanê (PWK)

Li ser erkê Serokwezîr Mesrûr Barzanî termê Feyzullah Osman bo Hewlêrê tê vegerandin

Li ser erkê Serokwezîrê Herêma Kurdistanê Mesrûr Barzanî, termê stêrkê navdarê Futbolê yê

Hewlêrê Feyzullah Osman bo Herêma Kurdistanê tê vegerandin.

Parêzgariya Hewlêrê ragihand, li ser erkê Serokwezîr Mesrûr Barzanî termê Feyzullah Osman, stêrkê navdar ê Futbolê yê Hewlêrê, ku li Almanyayê canê xwe ji dest daye, dê bi rêya Firokexaneyê Navdewletî ya Hewlêrê bo Herêma Kurdistanê were vegerandin.

Feyzullah Osman, ku bi navê Feyzo jî dihat naskirin, kurê Şehîd Xece Bawa ye, lîstikvanê berê yê Hewlêrê bû û ji heyama 28 salan ve li Almanyayê dijîya.

Feyzo di 55 saliya xwe de li nexweşxaneyê Almanyayê piştî têkoşîneke dirêj a bi nexweşiyê re canê xwe ji dest dabû.

Tirkmen û Ereban îtiraz kiribû: Dadgehê li ser Kerkûkê biryar da

Dadgeha Federal a Îraqê du îtirazên hinek Tirkmen û Ereban ên li ser Kerkûkê red kirin.

Encûmena Parêzgeha Kerkûkê şeva 10ê Tebaxê li Bexdayê li Otela Rêşîdê bi beşdariya 9 endamên encûmenê civiya.

Di vî civînê de Endamê YNKYê Rêbiwar Taha bû parêzgarê nû yê Kerkûkê. Serokkomarê Îraqê Letîf Reşîd 13ê Tebaxê mazbataya Parêzgarê Kerkûkê da Rêbiwar Taha.

Rêbiwar Taha 14ê Tebaxê li Dadgeha Kerkûkê sonda yasayî xwar û dest bi karê xwe kir.

Îtirazên hinek Ereban û Tirkmenan

Serokê Eniya Tirkmenan a Îraqê Hesên Tûran û Endamê Meclisa Bajêr a Kerkûkê Sewsen Ebdulwahîd serî li Dadgeha Federal a Îraqê da ku biryarên civîna li Bexdayê betal bike.

Lê dadgehê îtirazên wan red kirin.

Dadgeha Federal a Îraqê heman rojê îtiraza Parêzgarê berê yê Kerkûkê Rakan Cibûrî jî red kir.

Gilfdaran di serlêdanên xwe de gilîyê Serokkomarê Îraqê Letîf Reşîd, Parêzgarê Kerkûkê Rêbiwar Taha, Serokê Meclisa Bajêr Mihemed Hafîz û endamên meclisa bajêr Hoşyar Hîcran, Încîl Ziya, Red Salih, Zahir Enwer Asî, Perwîn Fatîh, Neşet Şahwêz û Ehmed Fatîh jî kiribû.

Gilfdaran ji Dadgeha Federal a Îraqê xwest ku heta dadgeh li ser civîna li Bexdayê biryara xwe bide hemû encamên wê civînê betal bike.

Dadgeha Federal a Îraqê jî diyar kir ku pêwîstî bi biryareke bilez nîne û îtirazên wan red kirin.

Banga min ji bona endamên partiyên Kurdistanî

Ev nivîs hinekî dirêj e. Lê ji kerema xwe re heta talî bixwînin.

Em kurd bi awayekî weha hatine perçekirin ku bi salane em hê jî nehatine ser heşê xwe. Ji ber ku dagirkeran ne tenê welatê me, her weha mejî û aqilê me jî dagirkirine ku em hê jî nikarin li xwe vegehin.

Em weke kurd çiqasî dixwînin, xwe zana jî dihesibînin, lê dîsa jî em nikarin xwe ji mejiyê hatiye dagirkirin azad bikin. Sedema vê ya herî girîng ew e ku em dîroka xwe baş nizanin. Tiştên em zanibî jî bêtirên wan piştî salên 1960î ye.

Em serok, rêber û rewşenbîrên xwe nas nakin. Ji ber ku me dîroka wan nexwendiyê û nizanin ku wan çî kiribûn, çawa berxwedabûn, li hember dijmin çawa serî rakiribûn. Ya girîng jî em fêr nebûn ku wan jî ber çî sedeman wenda kiribûn.

Ehmedê Xanî her kirîye gazî û hawar da kurd bibin yek. Lê tu kesan ango siyasetmedaran qîmet û hêjayiya vê fêmkiribûn. Meleya Cizirî, Cegerxwîn jî her bangî kurdan kiribûn yekitiya xwe pêk bînin. Mixabin dîsa kurdan ango axa û serokên partiyên Kurdistan. Loma ew guhdarî nekiribûn û nakin.

Bala xwe bidinê, di dema axaftiyê de, her axayek, axayê gundê xwe bû. Piraniya wan jî dagirkirên xwe hez dikirin û tim li dij brayê xwe şerî tunebûna wan kiribûn, heta ku dor hetibû wan jî. Ji bona mesala welat û parastina wî du axayên me nebûna yek.

Ji ber ne li hev kirin û hevdu neqebûl kirin me kurdan, dagirkeran jî bi hemî hêz û qawetên xwe di nava me de bi cih kirine û kiribûn. Ev bi cihkirinê êdî bûye weke çandê civata me. Ewqasî bela, wêranî, talanî û tofanî hatiye serî gelê me, lê dîsa axayên me ne hatine ba hev, hêzên xwe nekiribûn yek û li hember dagirkerên xwe ranewestiyên. Her weha serok û rêberên partiyên kurdan yê siyasetî jî ev kirin û hê jî bi berdewamî vê dikin.

Di dema xwe de axayên kurdan çî bigotina weke wan di bû. Yek gundî tu caran nikaribûn li dij axayê xwe derketana an gotineke ne li rê di derheqê wan de bigotina. Yê digotin jî ji gund dihat derxistin ku êdî jiyana wan li wan dibû doje.

Piştî dema axatiyê jî êdî hin kurdên halxweş destbi xwendina uniwersiteyan li bajarê tirkan yê mezînin kirin. Bi vê jî piraniya wan hay ji mesela wan ya neteweyî çê bû ku divê ew welatê xwe ji bin vê dagirkeriyê azad bikin.

Erê fikrek xweş û karekî baş bû. Lê ya herî xerab dîsa wan zaneyên(!) me li hev nekirin. Her yekî ji wan xwest ku partiya xwe ava bike û kirin. Weke axayên berê vê carê jî tu partiyên qaşo ji kesên zana hatibûn damezrandinê li hev nekirin. Tehamula hev nekirin û her serokek bû weke axayê gundekî ango bû xweyê partiyekê û çend mirîdan.

Gundî çawa li hember axayên xwe bê deng bûn. Vê çandê xwe

bera nava partî û rêxistinên qaşo zana û birewir jî da bû. Nihat bîra wan ku rêberên ji bav û bapîrên wan pêk dihat, ji ber ne lihev bûna

nava xwe hemiyana wanda kiribûn.

Her serokekî rêxistinê ji xwe re çend mirîd ango endam peyde kirin. Xwe ji yê din zanetir û welatparêztir hesabandin. Kesekî hesabê kesên din nekirin. Ji dêlva yekitiyeke neteweyî pêk bihata, her ku diçû perçebûn çê dibû. Loma roj bi roj partiyên nû dihatin damezrandin. Ev jî li gor daxwaza dagirkeran bû.

Di vê perçebûnê de dîsa serok û rêberên partiyên li kêfa xwe nerîn. Ji bona yekitiyeke neteweyî gav neavêtin. Bi gotineke din wan jî weke axayên berê kirin. Ew çanda perçebûnê di nava xwe de misoger kirin.

Erê serok û rêberên partiyên me li hev nekirin. Nebûn yek. Lê sîcdarên herî mezînin li gor min endamên wan bûn. Çawa gundiyeke nikaribû ku axayê xwe rexne bikira, her weha tu endaman jî nikaribûn an newêrbûn ku serok û rêberên xwe ji ber hin kêmaniyên wan, wan rexne bike.

Êdî çanda weke demên berê, lê ne weke axa yê berê, hinekî moderntir reng guherî. Yanî êdî serokê partiyên çî bêjin, ew rast e. Di nava rêxistinên me de jî êdî ev weke kulturekê rûnişt. Serokê partiyê çî bêje ew e. Rojekê yek endamên partiyekê li dij serokê xwe, yek gotin negotine an newêrbûn bêjin. Ji ber ku sîstema axatiyê niha weke çandekê di nava serok û rêberên partiyên qaşo Kurdistanî ne, rûniştiye.

Çawa ku axayên me li hember dagirkerên xwe nebûn yek û hemiyana bi hev re wendakirin. Niha jî rewşa partiyên me jî weha ne. Du serokên partiyên Kurdistanî li hev nakin ku hêzên xwe bikin yek. Hemî partiyên heyî nikarin bi hev re eniyekê neteweyî damezrînin.

Li gor min suçê vê yekê tena serok û rêberên partiyên in. Piraniya wan bi nexweşiya mezîni-hayî ketine. (ji bilî hin îstîsneyan) Ditirsînin ku yekitiyeke pêk bê, dê kîye bibe serok. Ji ber ku kêfa hemî serokên partiyên li cih e. Aboriya wan baş e. Piraniya wan xwedî xanî û siyarene. Kesek ji wan zarokên xwe naxin nava siyaseta Kurdistanî. Yanî ji bona rehetî û kêfa wan xerab nebe û her tim ew bi navê serok an rêber bîne binavkirin, naxwazin û nahêlin ku tevger û partiyên Kurdistanî bibin yek. (ji bilî hin îstîs-

neyan).

Ji bona rakirina vê divê êdî endamên ku hemî zehmetiyên dikşînin. Perên xwe didin, keda

xwe didin, zarokên xwe didin, dengê xwe derxin û li hember serok û rêberên xwe rawestînin û bêjin, çima hûn hêzên xwe nakin yek.

Heta endamên partiyên weha bêdeng bin. Heta ku dîtin û nerîna serokê xwe weke qanûnekê biparêzin, wê ne tenê ew, welat wenda bike. Lê serok û rêber jî kêf dikin. Gelo we serok û rêberêkî feqîr dîtiye? Gelo we dîtiye û bûne şahîd ku serok û rêberan zarokên xwe û merivên xwe kirine endamê partiya xwe. NA.

Çi dikin?

Li ser piştî endamên bêdeng kabên xwe diavêjin. Lê kêfa xwe dinerin. Hal û wextê wan jî xweş e. Rewşa berpîrs û serokên partiyên binerin, zarokêkî wan jî ne endamê partiya wan e. Heta zarokên wan jî siyaseta Kurdistanî jî dîrin.

Pir tişt hene divê mirov bêje. Lê pêwîst nake. Ya pêwîst û girîng ew e ku divê êdî endamên hêja ku ked û zehmetiyên wan di ber welatên wan de ye, divê êdî dengê xwe derxin. Divê êdî gavên yekîtiyê û bi hev re karikirina partiyên Kurdistanî ji endaman de bê destpêkirin. Heger endam serî ranekin û weha bêdeng bin. Wê serok û rêber jî tu caran yekitiyeke neteweyî ya gelê kurd pêk neynin. Ji ber ku ev li dij berjewendiya wan ya seksî ye. Pêncî salin ku behsa yekitiyê ango eniyekê neteweyî dikin lê hêja pêk nehatiye û heta endam weha bêdeng bin wê pêk jî neyê.

Endamên hêja yê hemî partiyên Kurdistanî, carekê jî hûn serî rakin û vê rewşa kambax biguherin. Em hemî baş dizanin ku heta em nebin yek. Hêz û qawetên xwe nekin yek. Wê wendakirin jî tim para me û we be.

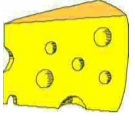
Yên peran didin endam in. Yê kede didin endam in. Yê feqîrî û hêsiyê dibînin endam in. Yê di zîndanên de dirizînin endam in.

Yên zarokên xwe didin xwendinê û li kêfa xwe dinerin jî rêber û serok in. Divê êdî ev sazûman bê hilweşandin. Ji bona yekitiyeke neteweyî divê êdî endamên hemî partiyên Kurdistanî bi hev re, li gel hev serî rakin û vê biguherin.

Çi dema li welatê kolonî û bindest gel rabe ser xwe, azadî pêk tê. Çi dema endamên partiyên jî li gel rêberên berjewendîperestên xwe bêdeng bin, dê yekîtiyê pêk neyê...

LÜĞƏTLİ ƏLİFBA-ALFABÊYA BI FERHENG

Pp

penîr

Ev çiyey? Ev penîre.
Bu nədir? Bu pendirdir.
Что это? Это сыр.
What is it? It is a cheese.

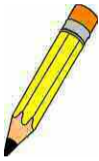
pîvaz

Ev çiyey? Ev pîvaze.
Bu nədir? Bu soğandır.
Что это? Это лук.
What is it? It is an onion.

perçemek

Ev çiyey? Ev perçemeke.
Bu nədir? Bu yarasadır.
Что это? Это летучая мышь.
What is it? It is a bat.

pênûs

Ev çiyey? Ev pênûse.
Bu nədir? Bu qələmdir.
Что это? Это карандаш.
What is it? It is a pencil.

Qq

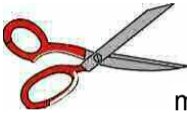

beq

Ev çiyey? Ev beqe.
Bu nədir? Bu qurbağadır.
Что это? Это лягушка.
What is it? It is a frog.

Ev çiyey? Ev qaze.
Bu nədir? Bu qazdır.
Что это? Это гусь.
What is it? It is a goose.

meqes

Ev çiyey? Ev meqese.
Bu nədir? Bu qaçıdır.
Что это? Это ножницы.
What is it? It is a scissors.

portqal

Ev çiyey? Ev portqale.
Bu nədir? Bu portağaldır.
Что это? Это апельсин.
What is it? It is an orange.

Rr

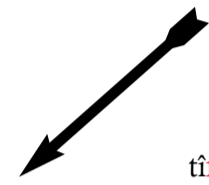
şêr

Ev çiyey? Ev şêre.
Bu nədir? Bu şirdir.
Что это? Это лев.
What is it? It is a lion.

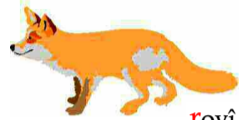
kêwrişk

Ev çiyey? Ev kêwrişke.
Bu nədir? Bu dovşandır.
Что это? Это заяц.
What is it? It is a rabbit.

tîr

Ev çiyey? Ev tîre.
Bu nədir? Bu oxdur.
Что это? Это стрела.
What is it? It is an arrow.

rovî

Ev çiyey? Ev roviye.
Bu nədir? Bu tülküdür.
Что это? Это лиса.
What is it? It is a fox.

Ss

sêv

Ev çiyey? Ev sêve.
Bu nədir? Bu almadır.
Что это? Это яблоко.
What is it? It is an apple.

stêrk

Ev çiyey? Ev stêrke.
Bu nədir? Bu ulduzdur.
Что это? Это звезды.
What is it? It is a star.

se

Ev çiyey? Ev seye.
Bu nədir? Bu itdir.
Что это? Это собака.
What is it? It is a dog.

sêvik

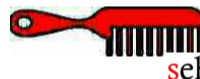
Ev çiyey? Ev sêvike.
Bu nədir? Bu kartofdur.
Что это? Это картофель.
What is it? It is a potato.

Şş

şûr

Ev çiyey? Ev şûre.
Bu nədir? Bu qilıncdır.
Что это? Это меч.
What is it? It is a sword.

şeh

Ev çiyey? Ev şeye.
Bu nədir? Bu daraqdır.
Что это? Это гребешок.
What is it? It is a comb.

şîr

Ev çiyey? Ev şîre.
Bu nədir? Bu süddür.
Что это? Это молоко.
What is it? It is a milk.

şûşe

Ev çiyey? Ev şûşeye.
Bu nədir? Bu şüşədir.
Что это? Это стекло.
What is it? It is a glasses.

Tt

tîr

Ev çiyey? Ev tiriye.
Bu nədir? Bu üzümdür.
Что это? Это виноград.
What is it? It is a grape.

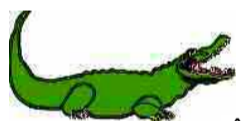
tûtî

Ev çiyey? Ev tûtiye.
Bu nədir? Bu tutuqşudur.
Что это? Это попугай.
What is it? It is a parrot.

pirtûk

Ev çiyey? Ev pirtûke.
Bu nədir? Bu kitabdır.
Что это? Это книга.
What is it? It is a book.

tîmsak

Ev çiyey? Ev tîmsahe.
Bu nədir? Bu tîmsahdır.
Что это? Это крокодил.
What is it? It is a crocodile.

Uu

utî

Ev çiyey? Ev utiye.
Bu nədir? Bu ütüdür.
Что это? Это утюг.
What is it? It is an iron.

guh

Ev çiyey? Ev guhe.
Bu nədir? Bu qulaqdır.
Что это? Это ухо.
What is it? It is an ear.

Ûû

bilûr

Ev çiyey? Ev bilûre.
Bu nədir? Bu tütəkdir.
Что это? Это свирель.
What is it? It is a pipe.

brûsk

Ev çiyey? Ev brûske.
Bu nədir? Buıldır.
Что это? Это молния.
What is it? It is a lightning.

Vv

çav

Ev çiyey? Ev çave.
Bu nədir? Bu gözdür.
Что это? Это глаз.
What is it? It is an eye.

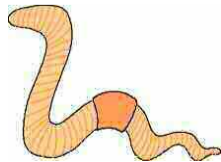
keVc

Ev çiyey? Ev keVoke.
Bu nədir? Bu göyərçindir.
Что это? Это голубь.
What is it? It is a pigeon.

gul

Ev çiyey? Ev gule.
Bu nədir? Bu güldür.
Что это? Это цветы.
What is it? It is a flower.

kurm

Ev çiyey? Ev kurme.
Bu nədir? Bu qurddur.
Что это? Это червяк.
What is it? It is a worm.

çûk

Ev çiyey? Ev çûke.
Bu nədir? Bu quşdur.
Что это? Это птица.
What is it? It is a sparrow.

dupişk

Ev çiyey? Ev dupişke.
Bu nədir? Bu əqrəbdir.
Что это? Это скорпион.
What is it? It is a skorpion.

bivir

Ev çiyey? Ev bivire.
Bu nədir? Bu baltadır.
Что это? Это топор.
What is it? It is an axe.

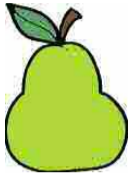

berçavik

Ev çiyey? Ev berçavike.
Bu nədir? Bu eynəkdir.
Что это? Это очки.
What is it? It is glasses.

LÜĞƏTLİ ƏLİFBA-ALFABÊYA BI FERHENG

Hh

hirmê

Ev çîye? Ev hirmêye.
Bu nêdir? Bu armuddur.
Что это? Это груша.
What is it? It is a pear.

hirç

Ev çîye? Ev hirçe.
Bu nêdir? Bu ayıdır.
Что это? Это медведь.
What is it? It is a bear.

hesp

Ev çîye? Ev hespe.
Bu nêdir? Bu atdır.
Что это? Это лошадь.
What is it? It is a horse.

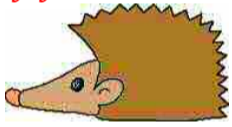

hêştir

Ev çîye? Ev hêştire.
Bu nêdir? Bu dævêdir.
Что это? Это верблюд.
What is it? It is a camel.

Jj

jûjî

Ev çîye? Ev jûjîye.
Bu nêdir? Bu kirpidir.
Что это? Это ёжик.
What is it? It is a hedgehog.

roj

Ev çîye? Ev roje.
Bu nêdir? Bu günêşdir.
Что это? Это солнце.
What is it? It is the sun.

rojname

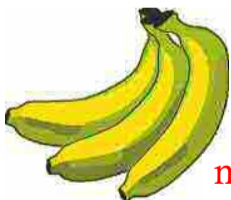
Ev çîye? Ev rojnameye.
Bu nêdir? Bu qezetdir.
Что это? Это газета.
What is it? It is a newspaper.

kevjal

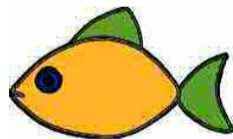
Ev çîye? Ev keviale.
Bu nêdir? Bu xəçəngdir.
Что это? Это краб.
What is it? It is a crayfish.

Mm

mûz

Ev çîye? Ev mûze.
Bu nêdir? Bu banandır.
Что это? Это банан.
What is it? It is a banana.

masî

Ev çîye? Ev masîye.
Bu nêdir? Bu balıqdır.
Что это? Это рыба.
What is it? It is fish.

gamêş

Ev çîye? Ev gamêşe.
Bu nêdir? Bu camışdır.
Что это? Это буйвол.
What is it? It is a buffalo.

meymûn

Ev çîye? Ev meymûne.
Bu nêdir? Bu meymundur.
Что это? Это обезьяна.
What is it? It is a monkey.

li

dil

Ev çîye? Ev dile.
Bu nêdir? Bu ürəkdir.
Что это? Это сердце.
What is it? It is a heart.

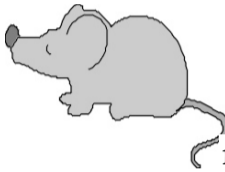
lepik

Ev çîye? Ev lepîke.
Bu nêdir? Bu əlcəkdir.
Что это? Это перчатки.
What is it? It is gloves.

ling

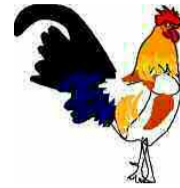
Ev çîye? Ev linge.
Bu nêdir? Bu qıçdır.
Что это? Это нога.
What is it? It is a leg.

miş

Ev çîye? Ev mişke.
Bu nêdir? Bu siçandır.
Что это? Это мышь.
What is it? It is a mouse.

îî

dîk

Ev çîye? Ev dîke.
Bu nêdir? Bu xoruzdur.
Что это? Это петух.
What is it? It is a cock.

îsot

Ev çîye? Ev îsote.
Bu nêdir? Bu bibardır.
Что это? Это перец.
What is it? It is a pepper.

gustîl

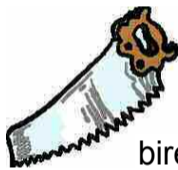
Ev çîye? Ev gustîle.
Bu nêdir? Bu üzükdür.
Что это? Это кольцо.
What is it? It is a ring.

keştî

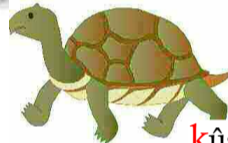
Ev çîye? Ev keştîye.
Bu nêdir? Bu gəmidir.
Что это? Это пароход.
What is it? It is a ship.

Kk

birek

Ev çîye? Ev bireke.
Bu nêdir? Bu mişardır.
Что это? Это пила.
What is it? It is a saw.

kûsî

Ev çîye? Ev kûsiye.
Bu nêdir? Bu bağadır.
Что это? Это черепаха.
What is it? It is a tortoise.

lêv

Ev çîye? Ev lêve.
Bu nêdir? Bu dodaqdır.
Что это? Это губы.
What is it? It is a lip.

lîmor

Ev çîye? Ev lîmone.
Bu nêdir? Bu limondur.
Что это? Это лимон.
What is it? It is a lemon.

rojname

Ev çîye? Ev rojnameye.
Bu nêdir? Bu qezetdir.
Что это? Это газета.
What is it? It is a newspaper.

kevjal

Ev çîye? Ev keviale.
Bu nêdir? Bu xəçəngdir.
Что это? Это краб.
What is it? It is a crayfish.

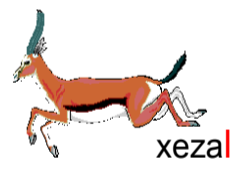
kund

Ev çîye? Ev kunde.
Bu nêdir? Bu bayquşdur.
Что это? Это сова.
What is it? It is a owl.

kevçî

Ev çîye? Ev kevçîye.
Bu nêdir? Bu qaşıqdır.
Что это? Это ложка.
What is it? It is a spoon.

xezal

Ev çîye? Ev xezale.
Bu nêdir? Bu seyrandır.
Что это? Это джейран.
What is it? It is a deer.

kûlî.

Ev çîye? Ev kûlîye.
Bu nêdir? Bu çəyirtkədir.
Что это? Это саранча.
What is it? It is a grasshopper.

Nn

nan

Ev çîye? Ev nane.
Bu nêdir? Bu çörəkdir.
Что это? Это хлеб.
What is it? It is bread.

trên

Ev çîye? Ev trêne.
Bu nêdir? Bu qatardır.
Что это? Это поезд.
What is it? It is a train.

hûrbivîn

Ev çîye? Ev hûrbivîne.
Bu nêdir? Bu zərrəbindir.
Что это? Это лупа.
What is it? It is a magnifying-glass.

reng

Ev çîye? Ev reñge.
Bu nêdir? Bu boyadır.
Что это? Это краска.
What is it? It is a colour.

Oo

ode

Ev çîye? Ev Odeye.
Bu nêdir? Bu otaqdır.
Что это? Это комната.
What is it? It is a room.

otobûs

Ev çîye? Ev Otobûse.
Bu nêdir? Bu avtobusdur.
Что это? Это автобус.
What is it? It is a bus.

sol

Ev çîye? Ev sOle.
Bu nêdir? Bu ayaqqabıdır.
Что это? Это обувь.
What is it? It is a shoe.

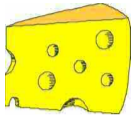

top

Ev çîye? Ev tOpe.
Bu nêdir? Bu topdur.
Что это? Это мяч.
What is it? It is a bool.

LÜĞƏTLİ ƏLİFBA-ALFABÊYA BI FERHENG

Pp

penîr

Ev çiyey? Ev penîre.
Bu nədir? Bu pendirdir.
Что это? Это сыр.
What is it? It is a cheese.

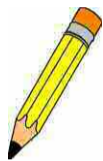
pîvaz

Ev çiyey? Ev pîvaze.
Bu nədir? Bu soğandır.
Что это? Это лук.
What is it? It is an onion.

perçemek

Ev çiyey? Ev perçemeke.
Bu nədir? Bu yarasadır.
Что это? Это летучая мышь.
What is it? It is a bat.

pênûs

Ev çiyey? Ev pênûse.
Bu nədir? Bu qələmdir.
Что это? Это карандаш.
What is it? It is a pencil.

Qq

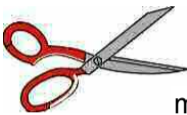

beq

Ev çiyey? Ev beqe.
Bu nədir? Bu qurbağadır.
Что это? Это лягушка.
What is it? It is a frog.

Ev çiyey? Ev qaze.
Bu nədir? Bu qazdır.
Что это? Это гусь.
What is it? It is a goose.

meqes

Ev çiyey? Ev meqese.
Bu nədir? Bu qaçıdır.
Что это? Это ножницы.
What is it? It is a scissors.

portqal

Ev çiyey? Ev portqale.
Bu nədir? Bu portağaldır.
Что это? Это апельсин.
What is it? It is an orange.

Rr

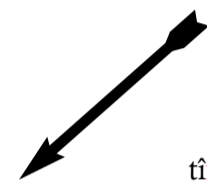
şer

Ev çiyey? Ev şere.
Bu nədir? Bu şirdir.
Что это? Это лев.
What is it? It is a lion.

kêwrişk

Ev çiyey? Ev kêwrişke.
Bu nədir? Bu dovşandır.
Что это? Это заяц.
What is it? It is a rabbit.

tîr

Ev çiyey? Ev tîre.
Bu nədir? Bu oxdur.
Что это? Это стрела.
What is it? It is an arrow.

rovî

Ev çiyey? Ev roviye.
Bu nədir? Bu tülküdür.
Что это? Это лиса.
What is it? It is a fox.

Ss

sêv

Ev çiyey? Ev sêve.
Bu nədir? Bu almadır.
Что это? Это яблоко.
What is it? It is an apple.

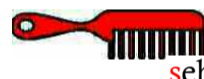
stêrk

Ev çiyey? Ev stêrke.
Bu nədir? Bu ulduzdur.
Что это? Это звезды.
What is it? It is a star.

şûr

Ev çiyey? Ev şûre.
Bu nədir? Bu qılıncdır.
Что это? Это меч.
What is it? It is a sword.

şeh

Ev çiyey? Ev şeye.
Bu nədir? Bu daraqdır.
Что это? Это гребешок.
What is it? It is a comb.

Tt

tîr

Ev çiyey? Ev tiriye.
Bu nədir? Bu üzümdür.
Что это? Это виноград.
What is it? It is a grape.

tûtî

Ev çiyey? Ev tûtiye.
Bu nədir? Bu tutuqşudur.
Что это? Это попугай.
What is it? It is a parrot.

se

Ev çiyey? Ev seye.
Bu nədir? Bu itdir.
Что это? Это собака.
What is it? It is a dog.

sêvik

Ev çiyey? Ev sêvike.
Bu nədir? Bu kartofdur.
Что это? Это картофель.
What is it? It is a potato.

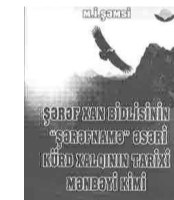
şîr

Ev çiyey? Ev şîre.
Bu nədir? Bu süddür.
Что это? Это молоко.
What is it? It is a milk.

şûşe

Ev çiyey? Ev şuşeye.
Bu nədir? Bu şüşədir.
Что это? Это стекло.
What is it? It is a glasses.

pirtûk

Ev çiyey? Ev pirtûke.
Bu nədir? Bu kitabdır.
Что это? Это книга.
What is it? It is a book.

tîmsağ

Ev çiyey? Ev tîmsahe.
Bu nədir? Bu timsahdır.
Что это? Это крокодил.
What is it? It is a crocodile.

Uu

utî

Ev çiyey? Ev utiye.
Bu nədir? Bu ütüdür.
Что это? Это утюг.
What is it? It is an iron.

guh

Ev çiyey? Ev guhe.
Bu nədir? Bu qulaqdır.
Что это? Это ухо.
What is it? It is an ear.

Ûû

bilûr

Ev çiyey? Ev bilûre.
Bu nədir? Bu tütökdir.
Что это? Это свирель.
What is it? It is a pipe.

brûsk

Ev çiyey? Ev brûske.
Bu nədir? Bu ıldırımır.
Что это? Это молния.
What is it? It is a lightning.

Vv

çav

Ev çiyey? Ev çave.
Bu nədir? Bu gözdür.
Что это? Это глаз.
What is it? It is an eye.

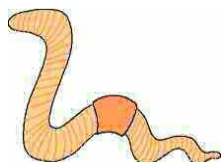
keVc

Ev çiyey? Ev keVoke.
Bu nədir? Bu göyərçindir.
Что это? Это голубь.
What is it? It is a pigeon.

gul

Ev çiyey? Ev gule.
Bu nədir? Bu güldür.
Что это? Это цветы.
What is it? It is a flower.

kurm

Ev çiyey? Ev kurme.
Bu nədir? Bu qurddur.
Что это? Это червяк.
What is it? It is a worm.

çûk

Ev çiyey? Ev çûke.
Bu nədir? Bu quşdur.
Что это? Это птица.
What is it? It is a sparrow.

dupişk

Ev çiyey? Ev dupişke.
Bu nədir? Bu əqrəbdır.
Что это? Это скорпион.
What is it? It is a skorpion.

biVir

Ev çiyey? Ev bivire.
Bu nədir? Bu baltadır.
Что это? Это топор.
What is it? It is an axe.

berçavik

Ev çiyey? Ev berçavike.
Bu nədir? Bu eynəkdir.
Что это? Это очки.
What is it? It is glasses.

LÜĞƏTLİ ƏLİFBA-ALFABÊYA BI FERHENG

Ww

w erdek

Ev çîye? Ev werdeke.
Bu nêdir? Bu ökdêkdir.
Что это? Это утка
What is it? It is a duck.

wêne

Ev çîye? Ev wêneye.
Bu nêdir? Bu şəkildir.
Что это? Это картина
What is it? It is a map.

ew r

Ev çîye? Ev ewre.
Bu nêdir? Bu buluddur.
Что это? Это туча.
What is it? It is a cloud.

kew

Ev çîye? Ev kewe.
Bu nêdir? Bu kəklikdir.
Что это? Это цесарка
What is it? It is a partridge.

Xx

xalxalok

Ev çîye? Ev xalxaloke.
Bu nêdir? Bu arabüzəndir.
Что это?
Это божья коровка.
What is it? It is a lady-bird.

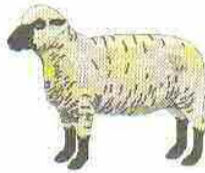
xanî

Ev çîye? Ev xanîye.
Bu nêdir? Bu evdir.
Что это? Это дом.
What is it? It is a home.

xaç

Ev çîye? Ev xaç e.
Bu nêdir? Bu xaçdır.
Что это? Это крест.
What is it? It is a cross.

berx

Ev çîye? Ev berxe.
Bu nêdir? Bu quzudur.
Что это? Это баран.
What is it? It is a sheep.

Yy

xîyar

Ev çîye? Ev xîyare.
Bu nêdir? Bu xiyardır.
Что это? Это огурец.
What is it?
It is a cucumber.

heyve

Ev çîye? Ev heyve.
Bu nêdir? Bu aydır.
Что это? Это луна.
What is it? It is a moon.

yek

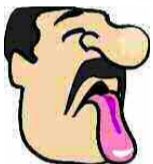
Ev çîye? Ev yeke.
Bu nêdir? Bu birdir.
Что это? Это единица.
What is it? It is a one.

çiya

Ev çîye? Ev çiyaye.
Bu nêdir? Bu dağdır.
Что это? Это горы.
What is it? It is a mountain.

Zz

ziman

Ev çîye? Ev zimane.
Bu nêdir? Bu dildir.
Что это? Это язык.
What is it? It is a tongue.

zengil

Ev çîye? Ev zengile.
Bu nêdir? Bu zəngdir.
Что это? Это звонок.
What is it? It is a bell.

zerik

Ev çîye? Ev zerike.
Bu nêdir? Bu vedrêdir.
Что это? Это ведро.
What is it? It is a bucket.

derzi

Ev çîye? Ev derziye.
Bu nêdir? Bu iynêdir.
Что это? Это игла.
What is it? It is a needle.

ALFABÊ

KURDÎ

Azerî

N b/s	KURDÎ		Azerî	DİKARÎ BIXWÎNÎ
	ya bi tîpên latinî	ya bi tîpên kirilî	Latinî	
1	Aa	Аа	Aa	Artêş, armanc, av, agir, azadî, adar, azerî, aram, artêş,
2	Bb	Бб	Bb	Bazîd, beran, berf, Baran, ba, bahoz, berbang, bedew, berx
3	Cc	Цц	Cc	Cûdî, cêr, ceş, Declê, Cefer, Cemîl, cêv, Cello,
4	Çç	Чч	Çç	Çekdar, çem, çar, çepik, çav, çeleng, çil,
5	Dd	Дд	Dd	Dayîk, dewr, dar, dest, Dara, dû, deh, defter, don, dîwar, dinê
6	Êê	Ее	Ee	Êlnûr, êvar, êzîng, êş, êlek, Êldar,
7	Ee	Яя	Əə	Enî, ewr, erê, Ewreman, Elî, elek, Elegez, Erzurum,
8	Ff	Фф	Ff	Ferat, frtone, Fariz, fil, fûtbol, Ferman, Firat, Fatma
9	Gg	Гг	Gg	Gerîlla, Gebar, genim, gellî, germ, golig, gore, goh
10	Hh	Нн	Hh	Hewlêr, havîn, hirç hêsir, hewar, havîn, hurmê, hesp
11	Îî	Ии	Ii	Îsal, înî, bîr, pîr, sîr, Îdrîs, Îsa, îcar, valî, Îbrahîm, Îran
12	Ii	Ьь	Iı	Kirin, birin, firîn, kirîn, Miraz, mirin, minminîk,
13	Jj	Жж	Jj	Jîyan, jûjî, Nûjîn, jor, jêr, jehr, jale, jajik, Janna,
14	Kk	Кк	Kk	Kurdistan, karker, kevan, Kemal, Kerkuk, Kerem, kelem
15	Ll	Лл	Ll	Lûr, legleg, gul, bilbil, dil, Laliş, Lêyla, lazim, lempe, lîmon
16	Mm	Мм	Mm	Mîdîa, merd, mêr, mêvan, masî, meş, Misir,
17	Nn	Нн	Nn	Nan, nêrî, nig, Nîva, neví, ner, nav, nas, hinar, Hesên,
18	Oo	Оо	Oo	Osê, Oskan, dor, sor, Oric, ode, orxan, Oslo, Duhok
19	Pp	Пп	Pp	Par, piling, pîr, pola, pis, Paşa, Perîşan, pitî, petek, perçe
20	Qq	Qq	-	Quling, qawe, qîr, qelem, qaîş, qat, qeysî, Qasim, qesir, qend
21	Rr	Рр	Rr	Ro, Rostem, zer, ber, gerîlla, reş, ru, rast, ram, aram, zirav
22	Ss	Сс	Ss	Serok, Sîpan, Sencar, sêv, sor, sût, serî, saz, serbaz, Sefer, sê
23	Şş	Шш	Şş	Şoreş, şev, şe, şene, şêr, şûr, şapik, şalik, şirîn, sekir, şewaq
24	Tt	Тт	Tt	Tîr, tîrêj, tam, tas, tî, tendûr, Temam, temaşe, tîfing, top,
25	Ûû	Уу	Uu	Kûr û dûr, pênuş, hûr, şûr, nûr, bûyîn, çûyîn, bûyar
26	Uu	Юю	Üü	Gul, sur, duðu, guh, buhur, kurd, Kurdistan, guhdar, nuh
27	Vv	Вв	Vv	Vala, vrvêşî, vira, vîalî, av, valî, vajî, Vagîf, Van, vala, eva
28	Ww	Ww	-	War, welat, Wecîh, weşandin, Xwedê, Wezîr, Wekîl, walî
29	Xx	Xx	Xx	Xiyal, xewn, xanî, xurtî, Xelîl, xalo, xatî, Xalid, xaç, xêr, xas
30	Yy	Йй	Yy	Yasin, Yusif, Yagub, Yasemen, yeqîn, Yehya, yarmarka
31	Zz	Зз	Zz	Zozan, zer, zêr, zor, zengil, zend, zîv, zelal, Zîver, zêytûn

Вооруженные группировки в Ираке решили прекратить перемирие с силами США

Вооруженные шиитские формирования, входящие в состав "Исламского сопротивления Ирака", решили прекратить перемирие с американскими силами, дислоцированными в Ближневосточном регионе. Об этом сообщил член политического совета иракского шиитского ополчения "Ан-Нуджаба" Хейдар аль-Лами. "Фракции сопротивления в Ираке прекращают перемирие, поэтому силы ополчения используют все возможности для нанесения ударов по военным базам США в Ираке", - заявил он эмиратскому изданию The National. По словам аль-Лами, решение о прекращении перемирия было принято после 30 июля, когда США нанесли удар по объектам шиитского ополчения "Аль-Хашд аш-Шааби" в иракской провинции Бабиль. В результате атаки погибли по меньшей мере четыре члена группировки. "В ближайшие дни будет нанесен ответный удар, целями которого могут стать несколько мест, не обязательно в Ираке, Сирии и сионистском образовании (Израиль - прим. ТАСС)", - подчеркнул он.

Масуд Барзани принял нового генерального консула США

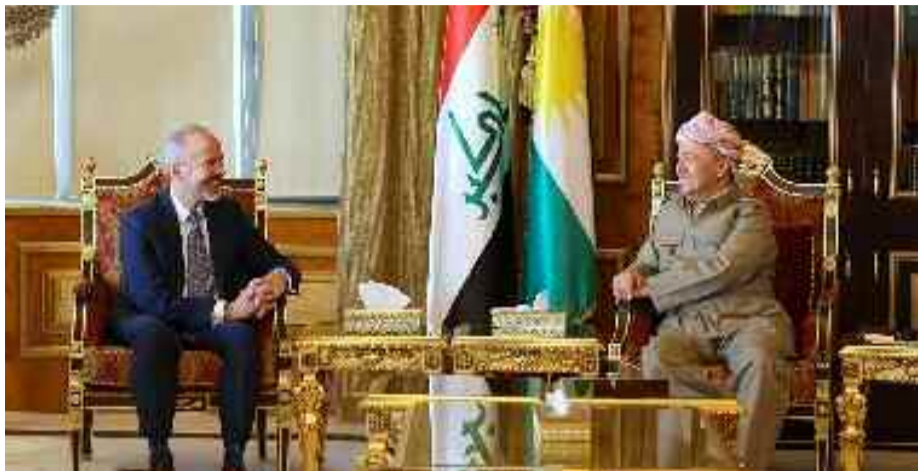
15 августа президент "Демократической партии Курдистана" (ДПК)

Бывший генеральный консул США в Эрбиле Марк Стро также

ность за роль Марка Стро в укреплении партнерства между Курдистаном и Соединенными Штатами.

Курдский лидер признал постоянную поддержку правительства США курдскому народу, особенно отметив создание бесполетной зоны в 1991 году после курдского восстания и значительную роль, которую США сыграли в свержении бывшего режима Ирака в 2003 году. Он также подчеркнул важность продолжающегося сотрудничества в борьбе с терроризмом.

На встрече обсуждались предстоящие выборы в Курдистане, недавний визит Барзани в Багдад и отношения между Региональным правительством Курдистана (КРГ) и федеральным правительством Ирака. Также обсуждались политические события в Ираке и регионе.

Масуд Барзани принял недавно назначенного генерального консула США в Эрбиле Стива Битнера, обсудив двусторонние отношения и региональные события.

присутствовал на встрече.

Барзани приветствовал Битнера на его новой должности, пожелав ему успехов в работе. Он также выразил свою признатель-

На Московском Курдском фестивале покажут фильмы о проблемах женщин и борьбе за свободу

IV Московский Курдский кинофестиваль, который пройдет в Москве с 18 по 22 сентября, объявил конкурсную программу. В нее вошли семь полнометражных фильмов, восемь документальных картин, в короткометражную секцию - 14 игровых и 9 документальных лент, сообщили в пресс-службе фестиваля.

"В конкурс игрового кино вошли семь полнометражных фильмов, в документальный конкурс - восемь картин, в короткометражной секции 14 игровых и 9 документальных лент. В этом году фестиваль делает акцент на межкультурном диалоге в целом и сотрудничестве с Россией. Продолжая традиции предыдущих лет, в рамках культурного обмена фестиваль вновь объединит кинематографистов и любителей кино со всего мира, чтобы показать настоящие шедевры курдского кинематографа", - говорится в сообщении.

В фестивале примут участие режиссеры из 12 стран, в том числе, из Ирака, Турции, Ирана, Франции, Сирии, Канады, Нидерландов и других.

В конкурс игровых полнометражных фильмов вошли экспериментальная лента "Мосул, мой дом", представляющая собой пешее путешествие по руинам Мосула в попытке исследовать последствия войны, драма "Преходящее счастье", историческая картина "1988", основанная на реальных событиях и рассказывающая о газовой атаке в разгар иракско-иранской войны приграничного города Халабджа, трагиче-

ская сага "Лошадь" о попытках героя вернуться в собственный дом после падения режима Саддама Хусейна и спортивная драма "Багдад Месси" о том, как в охваченном войной Ираке 10-летний мальчик с тяжелой травмой испытывает неутолимую страсть к футболу, лента "Маха смеялась" об эмиграции и картина "Добрый день", повествующая об актерах курдского театра.

В документальный полнометражный конкурс вошли лента "Дочери солнца" о попытках женщин обрести свободу, фильм "Резня в пустыне" о нападении режима Баас на деревню Декан, картина "За справедливость", фильм "Надежды из дерева", фильм-путешествие музыканта через историю и мифы "Менестрели Священных гор", биография "Мустафа Паша Ямулки борец за справедливость" о жизни курдского военного офицера, который был назначен председа-

телем Османских процессов в 1919-1920 годах, "Портрет беженца" о курдском гражданско-политическом активисте и "Скорбная река" об одном из певцов Восточного Курдистана, который уже много лет борется за свое искусство.

В конкурсе короткометражных игровых фильмов 14 лент из Ирана, Турции, Ирака, Сирии и Канады. "Это политические и социальные драмы, а также картины, затрагивающие вопросы насилия, применения казней, выражение трагедии через искусство. В конкурсе короткометражных документальных фильмов девять проектов из Ирака, Турции, Ирана и Франции. Многие из короткометражных документальных и игровых лент посвящены проблемам женщин в Курдистане - их политическому, социальному и культурному статусу, а также преступлениям против них", - рассказали в пресс-службе.

Аббас отказался от ужина с турецкими депутатами из-за боязни покушения

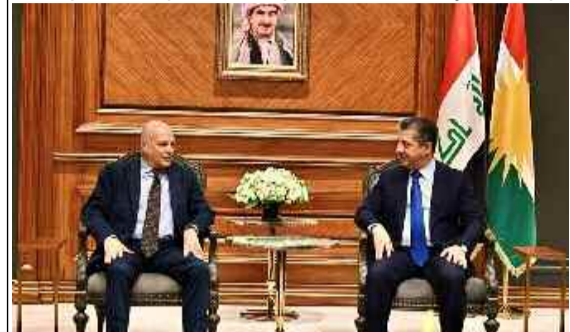
Президент Палестины Махмуд Аббас во время визита в Турцию решил отказаться от совместного ужина с турецкими парламентариями, опасаясь покушения со стороны Израиля. Об этом рассказала турецкая газета *Nispet*, ссылаясь на источники в окружении палестинского лидера.

Сообщается, что Аббас выразил благодарность спикеру турецкого парламента Нуману Куртулмушу за доброе отношение, однако отказался от ужина с депутатами. Как пояснил Аббас, ему было необходимо вернуться в Палестину до того, как стемнеет.

"Конечно, он хотел добраться до Палестины до темноты, потому что опасался покушений со стороны Израиля. Нет ничего более понятного, чем осторожность Махмуда Аббаса в период, когда убийства со стороны Израиля происходят повсеместно", - считает газета.

Лидеры Курдистана приняли посланника ООН

21 августа президент Иракского Курдистана Нечирван Барзани встретился с Клаудио Кор-

доне, заместителем специального представителя Генерального секретаря ООН по политическим вопросам и помощи в проведении выборов в Ираке.

Согласно заявлению офиса курдского президента, в ходе встречи обсуждалась роль группы ООН в Ираке, а также последние политические события и выборы в парламент Курдистана, запланированные на 20 октября.

Президент Барзани подчеркнул "важность прозрачного и инклюзивного избирательного процесса в Курдистане", признав поддержку ООН в проведении этих выборов.

В свою очередь, Кордоне похвалил Барзани за его усилия и подчеркнул приверженность ООН поддержке избирательного процесса и обеспечению прозрачности.

В ходе обсуждений также были затронуты отношения между Курдистаном и иракским правительством.

Ранее в этот же день представитель ООН встретился с премьер-министром Курдистана Масруром Барзани.

Согласно заявлению Регионального правительства Курдистана (КРГ), эта встреча также была посвящена выборам в Курдистане, и мерам по обеспечению их честности и прозрачности. "Премьер-министр Барзани подчеркнул важность проведения выборов в свободной и справедливой обстановке, свободной от любых нарушений или манипуляций", говорится в заявлении.

В ходе обсуждения также была подчеркнута решающая роль международных наблюдателей и Организации Объединенных Наций в наблюдении за избирательным процессом.

КСИР заявил, что не будет торопиться с ударом по Израилю

В иранском Корпусе стражей Исламской революции (КСИР) заявили, что не считают нужным торопиться с ударом по Израилю в ответ на

убийство председателя политбюро ХАМАС Исмаила Хании, сообщает во вторник агентство Mehr. "Время - на нашей стороне. Ответный удар по преступному сионистскому режиму может последовать и позднее", - заявил представитель КСИР Али Мохаммад Наини.

Он не исключил, что ответные действия Ирана будут отличаться от предпринятых им ранее операциях против Израиля. Также представитель КСИР подчеркнул важность того, чтобы израильское руководство не могло догадаться, как именно иранские военные ответят на гибель Хании. Обстановка на Ближнем Востоке резко обострилась после убийства в конце июля председателя политбюро ХАМАС Исмаила Хании в Тегеране и одного из командиров "Хезболлы" Фуада Шукура в Бейруте. Иран и "Хезболла" пообещали отомстить за их гибель. Израильская сторона не подтвердила, но и не опровергла, что именно она организовала убийство Хании.

16 августа – дата основания ДПК и день рождения ее лидера, Масуда Барзани

78 лет назад, 16 августа 1946 года, в Багдаде состоялось подпольное собрание представителей курдских групп, которое вошло в историю как I съезд "Демократической партии Курдистана" (ДПК). В этот же день главнокомандующий курдской армии Мустафа Барзани и его жена Хамаэль Хан праздновали рождение сына, Масуда, в Мехабадской республике – первом независимом курдском государстве.

"Я был рожден в тени курдского флага в Мехабаде и я готов служить и умереть ради этого флага," – скажет Масуд Барзани впоследствии.

Однако скоро Мехабадская республика пала, Мустафа Барзани оказался в эмиграции в СССР, а его жена с маленьким сыном возвратилась в Ирак, где была сослана в южные районы страны, а затем вернулась в дом своего отца. До 12 лет Масуд Барзани воспитывался в семье своего деда по материнской линии и лишь мечтал об отце, которого он никогда не видел, но который после событий 1943-1946 годов был известен в Курдистане и далеко за его пределами как легендарный, почти мифический герой-повстанец.

В 1958 году монархия пала, и подросток Масуд впервые увидел своего отца. С тех пор, они не расставались до смерти Мустафы Барзани.

Вскоре после начала Сентябрьского восстания, 16-летний Масуд упрямил отца принять его в пешмерга. Потом походы и сражения первых лет восстания сменились для Масуда ответственной партийной работой – он был назначен директором партизанской радиостанции, а затем получил задание организовать повстанческую службу разведки "Парастин".

За плечами Барзани и его партии более 70 лет подполья, вооруженной борьбы и мирного политического строительства. "Демократию Ираку, автономии Курдистану!" – таков был лозунг, провозглашенный Политбюро ДПК в период правления диктаторских режимов в Багдаде. "Курдистан или смерть!" – гласил другой лозунг, автором которого был ее глава и легендарный полководец Мустафа Барзани.

За это время партия испытала победы и поражения, общенациональный подъем 60-х годов, когда ДПК стала воистину всенародной общекурдской партией, и тяжелый кризис курдского национального движения второй половины 70-х годов, наступивший после поражения Сентябрьского восстания.

В этой тяжелой ситуации Масуд оставался верной опорой своего отца. Он сопровождал его в США, куда

Мустафа Барзани направился для лечения своей смертельной болезни, и после кончины Моллы Мустафы в 1979 году занял его место в качестве лидера партии.

"Это большая честь служить своему народу и ДПК. Я

надеюсь продолжать политику и работу основателя ДПК Мустафы Барзани для мира, свободы и демократии," – заявил Масуд Барзани при вступлении в должность председателя ДПК. Беспрерывно оставаясь на этом посту, Масуд Барзани завоевал репутацию мудрого политика и опытного дипломата, унаследовавшего в этом отношении способности своего отца.

В 2005 году Масуд Барзани был избран первым президентом Иракского Курдистана и переизбранный в 2010 году всенародным голосованием.

В августе 2014 года Иракский Курдистан был атакован террористическим "Исламским государством" (ИГ), к тому времени уже захватившим иракский Мосул, покинутый иракской армией. Но в сотрудничестве с международной антиисламистской коалицией и иракской армией, под руководством главнокомандующего Масуда Барзани курдские силы пешмерга смогли очистить земли Курдистана от террористов.

На фоне войны с ИГ, наплыва около двух миллионов беженцев и ВПЛ, при прекращении выплат курдского бюджета Ираком и связанным с этим экономическим кризисом, Барзани делает еще один важный шаг, характеризующий его как мудрого и взвешенного руководителя. Зимой 2017 года, чтобы примерить курдские партии, спорящие о продлении полномочий президента, Барзани заявил, что больше не станет выдвигать свою кандидатуру на следующих выборах, и предлагает назначить своего временного приемника, которому пообещал всячески помогать в работе. К сожалению, это не помогло партиям прийти к согласию и назначить исполняющего обязанности президента. Барзани остался на своем посту, объявив, что уйдет после назначенных на ноябрь 2017 выборов.

Весной 2017 года, готовящийся завершить карьеру Барзани, решил на последний и самый важный в своей жизни и в истории Курдистана шаг – он призвал к проведению референдума о независимости.

Право народов на самоопределение является одним из основных принципов международного права и оно закреплено в Уставе ООН. Иракские курды не являются сепаратистами, они до последнего боролись за создание нового демократического Ирака. Масуд Барзани длительное время играл роль посредника в противостоянии шиитских и суннитских политических сил арабской части страны и помогал им преодолевать правительственные кризисы. Но ответом было полное игнорирование правительствами Малики/Абади интересов курдов, саботаж положений конституции и Эрбильских соглашений. К 2017 году развязанная шиитской верхушкой в Багдаде гражданская война с суннитами и предательство курдов летом 2014 года в ходе нашествия террористов ИГ окончательно дискредитировали центральное правительство в глазах не только курдов, но и большинства иракцев. Курдистан задыхался в тисках Багдада.

Предложение Барзани в мае 2017 года было поддержано всеми курдскими партиями, за исключением "Горран", конфликт которой с ДПК в 2015 году привел к приостановке работы парламента Курдистана. "Горран" – единственная партия Курдистана, открыто заявившая о своем нежелании проведения референдума, называя его "преждевременным" и требуя консенсуса с Багдадом. Но похожие высказывания робко делали и некоторые лидеры "Патриотического союза Курдистана" (ПСК).

Отложить референдум "до более подходящего времени" просили также США и Европейский Союз.

"Когда же придет подходящее время для референдума? Если мы будем ждать одобрения других, то подходящее время не настанет для нас никогда. Только народ Курдистана имеет право определять время референ-

дума", отвечал Барзани.

25 сентября 2017 года был проведен судьбоносный референдум о независимости курдского региона Ирака. Его результаты стали ошеломительными – более 92 процентов голосов, в том числе жителями спорных территорий, были отданы в поддержку независимости Курдистана. Еще более ошеломляющей стала реакция на него Ирака, соседних стран и мирового сообщества.

Ирак, Иран и Турция выступили против референдума, и наложили на курдский регион ряд экономических и политических санкций, включая запрет на международные авиарейсы и закрытие пограничных переходов. А 16 октября армия Ирака и про-иранские шиитские силы "Хашд аш-Шааби" начали наступление на курдские силы пешмерга в Киркуке и на других спорных территориях. Добиться успеха в вытеснении сил пешмерга им помогла тайная сделка, заключенная Багдадом и Тегераном с фракцией внутри ПСК, которая согласилась отвести свои войска в обмен на обещание личных выгод. Этот день курды назвали "предательством 16 ноября". Наступление иракских сил привело к перемещению почти 200 000 курдских жителей спорных территорий. Оставшиеся стали подвергаться грабегам, насилию и убийствам. Шиитские ополченцы разграбили, сожгли и взорвали сотни объектов, принадлежащих курдским гражданам. Дома, покинутые жителями стали заселяться семьями боевиков "Хашд аш-Шааби" и арабами из южных пустынь Ирака, как это делал в свое время Саддам Хусейн. Местные курдские чиновники, и люди, голосовавшие за независимость стали подвергаться увольнению. Флаг Курдистана был снят со всех зданий Киркука, а 6 декабря, на мероприятии исламской партии "Дава" премьер-министр Ирака Хейдар аль-Абади назвал вторжение иракских сил на другие спорные курдские территории таким же важным достижением, как и победа над ИГ.

Международное сообщество и "друзья" Курдистана выразили лишь свою обеспокоенность по поводу происходящего. Курдистан был принесен в жертву сомнительной "стабильности" Ближнего Востока.

"Мы думали, что люди, которые в голос говорили нам, что они наши друзья, и будут поддерживать нас, что они поддержат нас, или не станут молчать. Но было ясно, что мы остались одни с нашими горами. Мало того, что они не поддержали пешмерга, но пешмерга мученически погибли от их оружия,

а они смотрели, не делая ничего", скажет Барзани об этих событиях.

Отвечая на вопрос "CNN" о том, стоил ли референдум потерянных территорий, которые Багдад захватил с 16 октября, Барзани сказал, что в голосовании за независимость выбор для курдов состоял в том, чтобы поступиться волей или временно потерять некоторые территории.

"Если бы мы потеряли нашу волю, это было бы намного больше, чем временно потерять некоторые из областей. Но, если бы нам пришлось выбирать между потерей нашей воли и потерей надежды нашей нации или понести некоторые другие потери, мы выбираем не терять волю и честь нашего народа".

Прошедший референдум сделал Курдистан на 20 дней свободным, а курдов – самой счастливой нацией мира. После этого Ирак, соседние страны и мир показали, сколько стоят их партнерство, их дружба и их демократия. Референдум не отбросил Курдистан назад, – он показал, сколько, на самом деле, курдов, преданных своей земле, и сколько этой земли они способны защитить своими собственными силами. В этом новом испытании ДПК показала себя как достойный приемник идеи славной Мехабадской республики, знамя которой некогда вручил основателю партии Мустафе Барзани легендарный Казим Мухаммед.

В ноябре 2017 года Масуд Барзани, как и обещал, сложил свои полномочия в качестве президента региона, оставшись главой ведущей партии Курдистана и самым признанным на международном уровне курдским лидером. Сейчас, спустя почти два года со дня проведения референдума, Курдистан вновь наращивает развитие. Его возглавили достойные наследники – президент Нечирван Барзани и премьер-министр Масрур Барзани.

Новое правительство Ирака под руководством премьер-министра Адила Абдул-Махди, а затем следующее – под руководством Мустафы Казими, по-прежнему заявляет о своей готовности разрешить все споры с Эрбилем. Высшие иракские чиновники по-прежнему проводят консультации со своими курдскими коллегами касательно критических вопросов сосуществования федерации.

Но отважный и мудрый политик, 78-летний Масуд Барзани продолжает вести свой народ к главной курдской мечте, мечте, которой была посвящена вся его жизнь.

ДИПЛОМАТ

№ 31 (591) 16 - 22 август 2024-год ОБЩЕСТВЕННО-ПОЛИТИЧЕСКАЯ ГАЗЕТА

Барзани и Аллави обсудили иракский политический процесс

Курдский лидер Масуд Барзани, президент "Демократиче-

тический процесс в Ираке, а также на отношениях между

пятствий, мешающих прогрессу в управлении страной. На встрече была подчеркнута важность постоянного диалога между КРГ и центральным правительством для решения общих проблем и создания более сплоченной политической среды.

"Национальный альянс", основанный в начале 1990-х годов, был значительной силой в политическом ландшафте Ирака, особенно в эпоху после Саддама Хусейна. Альянс Аллави имеет устойчивое влияние партии на формирование политического дискурса Ирака.

Встреча Барзани и Аллави является частью продолжающихся усилий политических лидеров Ирака по поиску общей позиции и преодолению многочисленных проблем, с которыми сталкивается страна, включая межконфессиональную напряженность, экономическую нестабильность и необходимость всеобъемлющих реформ.

ской партии Курдистана" (ДПК), 15 августа встретился с видным иракским политиком Айядом Аллави, лидером "Национального альянса", чтобы обсудить текущие политические события в Ираке. Согласно заявлению штаб-квартиры Барзани, встреча была сосредоточена на проблемах, с которыми в настоящее время сталкивается поли-

Региональным правительством Курдистана (КРГ) и федеральным правительством Ирака. Стороны обменялись мнениями о том, как преодолеть эти проблемы, чтобы обеспечить стабильность и сотрудничество между региональными и федеральными властями.

Барзани и Аллави выразили обеспокоенность по поводу пре-

Фракция ДПК обвиняет Багдад в неспособности изгнать РПК из Синджара

Представитель фракции "Демократической партии Курдистана" (ДПК) в иракском парламенте заявила, что поддерживаемые Ираном группировки "Хашд аш-Шааби" не придерживаются

закона и соглашений, и обвинила иракское федеральное правительство в неспособности изгнать турецкую "Рабочую партию Курдистана" (РПК) из езидского района Синджар. Представитель ДПК в парламенте Ирака Виан Дахиль заявила в интервью телеканалу "Kurdistan24", что соглашение по Синджару от 2020 года является очень хорошим решением проблем в этом районе, поскольку подразумевает в том числе выдворение незаконных вооруженных групп. "Иракское федеральное правительство не выполнило Синджарское соглашение об изгнании РПК и не предприняло

никаких шагов в этом направлении", — сказала Дахиль. "РПК имеет прочные связи с некоторыми иракскими партиями и лицами в иракском федеральном правительстве", — заявила она.

Она также отметила, что проиранское ополчение "Хашд аш-Шааби" в Синджаре разделено на две фракции: одна следует директивам своего лидера Фалеха Файяза, а другая вообще игнорирует законы, соглашения и даже директивы иракского премьер-министра. 9 октября 2020 года было подписано Синджарское соглашение между Региональным правительством Курдистана (КРГ) и иракским федеральным правительством в Багдаде.

Соглашение включает шесть пунктов, направленных на нормализацию ситуации в езидском Синджаре с точки зрения администрации, безопасности и политики. Первый пункт соглашения касается выборов нового губернатора Синджара, а второй и третий пункты касаются управления ситуацией безопасности в городе, которая должна контролироваться

иракским федеральным правительством и местными силами безопасности численностью 2500 человек. Четвертый и пятый пункты требуют вывода всех сил РПК из Синджара и запрещают членам РПК работать в силах безопасности. Соглашение также подчеркивает необходимость управления и восстановления Синджара в координации между двумя правительствами. 3 августа 2014 года террористы "Исламского государства" (ИГ) напали на Синджар и совершили многочисленные акты геноцида против езидов, в том числе массовые убийства. Были похищены более 6500 езидских женщин и детей, и более 350 000 человек были вынуждены бежать в Курдистан. Около 2500 езидов до сих пор числятся пропавшими без вести.

13 ноября 2015 года силы пешмерга во главе с курдским лидером Масудом Барзани освободили Синджар от боевиков ИГ. Но до сих пор выжившие езиды не могут вернуться в свои дома из-за разрухи и присутствия незаконных вооруженных групп.

Президент Барзани отдает дань памяти жертвам ИГИЛ в Международный день жертв терроризма

21 августа президент Иракского Курдистана Нечирван Барзани отдал дань памяти жертвам терроризма "Исламско-

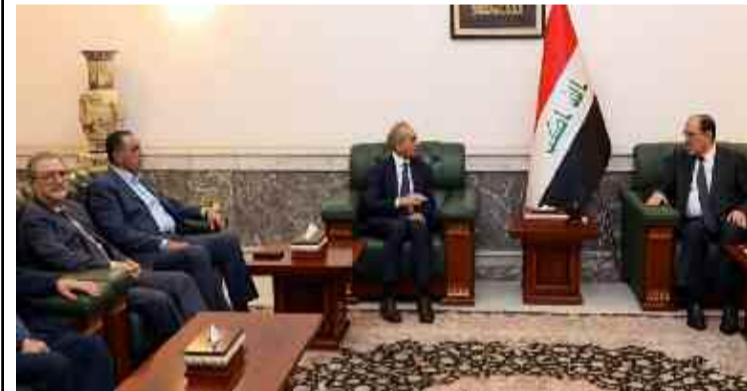
го государства" (ИГ, ИГИЛ) в регионе, Ираке и мире.

Барзани сделал заявление в посте на X (ранее Twitter) в Международный день памяти и поминовения жертв терроризма, учрежденный Организацией Объединенных Наций.

ООН установила 21 августа как Международный день памяти и поминовения жертв терроризма, в течение которого пропагандируется международная солидарность с жертвами террора. Регион Курдистана находился на переднем крае борьбы с ИГИЛ, которое было территориально разгромлено в 2017 году. В ходе трехлетней битвы он понес огромные потери как с точки зрения человеческих жизней, так и инфраструктуры.

Малики обсудил управление Киркуком с арабскими и туркменскими представителями

Бывший иракский премьер, лидер коалиции "Правовое государство" Нури аль-Малики встретился с совместной делегацией

арабской и туркменской общин Киркука, чтобы обсудить необходимость усиления координации между различными фракциями. Встреча последовала за спорной сессией, проведенной Советом провинции Киркук в Багдаде 10 августа. Несмотря на бойкоты нескольких основных политических групп, совет провел сессию, в результате которой были избраны новые руководители провинции, включая нового губернатора. Как сообщает "Kurdistan24", основной темой встречи у Малики было формирование правительства Киркука. Стороны подчеркнули срочность коллективных усилий по укреплению безопасности и стабильности в Киркуке. Они согласились, что укрепление местного правительства имеет жизненно важное значение для вывода провинции на стабильную политическую траекторию и обеспечения мира в этом районе. Обсуждения между Малики и делегацией отражают сохраняющуюся обеспокоенность политической обстановкой и обстановкой в сфере безопасности в Киркуке, подчеркивая необходимость постоянного диалога и сотрудничества между различными общинами провинции.

TƏSİSÇİ VƏ BAŞ REDAKTOR:

TAHİR SÜLEYMAN

İMTİYAZ Ü SERNİVİSAR:

TAHİR SİLƏMAN

УЧРЕДИТЕЛЬ И ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР:

TAXİR СУЛЕЙМАН

Tel: +994 50 352-33-18

Baş redaktorun müavini:

Tariyel Cəlil

Xüsusi müxbir:

Nofəl Ədalət

Региональный корреспондент:

Усуб Тейфур

Müəlliflərin mövqeyi ilə redaksiyanın mövqeyi üst-üstə düşməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri Az1040, küçə S.Mehmandarov ev 25, mənzil 17

Navnisan: Bakû Az1040, soqaq S.Mêhmandarov xani 25, mal-17

Адрес: Баку Az1040, улица С.Мехмандаров дом 25, кв.-17

Qəzet "Diplomat" qəzetinin bilgisayar mərkəzində yığılıb səhifələnilib və "Mətbuat" mətbəəsində çap olunmuşdur. e-mail: hewler@mail.ru

Şəhadətnamə: NƏŞ 005004966

BUSB-un Sabunçu rayon filiali

VÖEN 1800061582

H/h 438010000

Sifariş: 1500